Porin kaupungin lausunto

Sijoittamislupa 26.6.2026, § 86

Sisällysluettelo

Porin kaupungin lausunto Turun hallinto-oikeudelle koskien valituksia 26.6.2026 § 86 myönnetystä sijoittamisluvasta ... 5
1. Asian tausta ... 5
2. Valitukset ... 6
3. Porin kaupungin vaatimukset ... 6
3.1. Tutkimatta jättäminen ... 6
3.2. Hylkääminen ... 7
3.3. Täytäntöönpano ... 7
3.4. Kiireellinen käsittely perustuen rakentamislain 178 a §:ään ... 7
3.4.1. Taustaa vaatimukselle nopeasta käsittelystä ... 8
4. Kaupungin vaatimus ja perustelut valitusten tutkimatta jättämiselle ... 10
4.1. Valitusoikeutta koskevat yleiset lähtökohdat ... 10
4.2. Rakentamislain 179 b §:n mukainen valitusoikeus ... 10
4.3. Tukesin oppaaseen perustuvat suojaetäisyydet ... 12
4.4. Konsultointivyöhyke ei ole ratkaistavan sijoittamislupapäätöksen oikeusvaikutus ... 13
4.5. Valitusoikeus hallintoasioissa ... 14
5. Valitus 1: 1532/03.04.04.04.16/2026 ... 15
6. Valitus 2: 1456/03.04.04.04.16/2026 ... 18
7. Valitus 3: 1544/03.04.04.04.16/2026 ... 20
7.1.1. Toimivalta ... 20
7.1.2. YVA-lain 36 §:n mukainen ratkaisu ei ole tämän muutoksenhaun kohteena ... 20
7.1.3. Yhdistysten valitusoikeus ... 22
7.1.4. Yhdistyksen toimivalta ja päätöksenteko valituksen tekemisessä ... 23
7.1.5. EU lainsäädäntö ... 24
7.2. Yksityishenkilöiden valitusoikeus ... 26
7.2.1. [redacted] ... 27
7.2.2. [redacted] ... 28
7.2.3. [redacted] ... 29
7.2.4. [redacted] ... 30
7.2.5. [redacted] ... 31
7.2.6. [redacted] ... 32
7.2.7. [redacted] ... 33
7.2.8. [redacted] ... 35
7.2.9. Johtopäätös ... 36
8. Valittajien esittämät vaatimukset ... 36
9. Kaupungin vaatimus ja perustelut valitusten hylkäämiselle ... 38

10. Lupamenettely on lainmukainen ... 38
10.1. Hallintolaki 31 §, 44 § ja 54 § ... 41
10.2. Päätös täyttää rakentamislain 43 c §:n mukaiset edellytykset ... 43
10.2.1. Rakentamislain muutokset ja asian arviointikehys ... 44
10.2.2. Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa ... 45
10.2.3. Asemakaavan puuttuminen ja sijoittamisluvan soveltamisala ... 47
10.2.4. Määräysvalta rakennuspaikkaan ... 49
10.2.5. Suojaetäisyydet ... 50
10.2.6. Kerrosala ... 53
10.2.7. Vaihtoehtoiset sijoittamispaikat ... 55
10.2.8. Sijoittamispaikan maankäytölliset perustelut ... 55
10.3. Päätös täyttää rakentamislain 46 b §:n mukaiset edellytykset ... 56
10.3.1. Natura-arviointi ... 62
10.3.2. Viherkäytävä H ja ekologinen yhteys ... 65
10.3.3. Luonto ja virkistyskohteet ... 67
10.3.4. Yhdyskuntarakenne ja tuleva maankäyttö ... 68
10.3.5. Maisema- ja kulttuuriympäristö ... 70
10.3.6. Hulevesisuunnitelma, sekä sammutusvesi- ja vesitalousvaikutukset ... 71
10.3.7. Avopoltto ... 73
10.3.8. YVA-menettely ... 74
10.3.9. Viittaus hallituksen esitykseen HE 3/2026 vp ... 75
10.3.10. Ympäristövaikutusten arviointi ja lupamenettelyn erillisyys ... 77
10.3.11. Sijoittamislupien samanaikainen voimassaolo ... 78
10.4. Rakentamislain 75 a §:n mukainen vaikutusten arviointi ... 80
10.4.1. Hankkeen vaikutukset ihmisten elinoloihin ... 82
11. Viranomaislausunnot ... 83
11.1. Lupaprosessin laajuus ja viranomaislausuntojen huomioiminen ... 83
11.2. Rakentamislain 67 a §:n mukaiset lausunnot ... 84
11.3. LVV lausunto ... 86
11.4. Kaavoittajan lausunto ... 87
11.5. Tukesin lausunto ... 88
11.6. Satakuntaliiton lausunto ... 90
11.7. Pelastusviranomaisen lausunto ... 91
11.8. Puolustusministeriön lausunnon merkitys ... 92
12. Perusoikeuksia ja oikeusturvaa koskevat väitteet ... 93
12.1. Kuuleminen ... 93
12.2. Oikeus tulla kuulluksi ja mahdollisuus muutoksenhakuun ... 96
12.3. Ympäristövastuu ... 97

12.4. Kiinteistönomistajien kohtelu ... 98
12.5. Omaisuuden suoja ... 99
13. Päätöksentekomenettely on lainmukainen ... 100
13.1. Päätösten lainmukaisuus ... 101
13.2. Selvitys päätöksen tiedoksiannosta ... 102
13.3. Asiakirjojen julkisuus ... 103
13.4. Väite esteellisestä lautakunnan jäsenestä ... 104
13.4.1. Matti Välimäki ... 104
13.4.2. Johanna Hellman ... 105
13.5. Päätös ei muiltakaan osin ole lainvastainen ... 107
13.6. SEVESO III – direktiivin soveltaminen ... 108
13.7. Rakentamislupa ... 110
13.7.1. Aloittamisoikeus vakuutta vastaan ... 111
14. Lupaharkinta on perustunut rakentamislain mukaisiin sijoittamisedellytyksiin ... 113
15. Yhteenveto ... 114
16. Liitteet ... 115

Porin kaupungin lausunto Turun hallinto-oikeudelle koskien valituksia 26.6.2026 § 86 myönnetystä sijoittamisluvasta

1. Asian tausta

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunta on 26.6.2026 (§ 86) myöntänyt Forcit Pori Oy Ab:lle (myöhemmin ’Forcit’) sijoittamisluvan maanpuolustuksen kannalta merkittävää TNT-tuotantolaitosta koskevalle rakentamishankkeelle. Päätöksestä on tiedotettu rakentamislain edellyttämällä tavalla kuuluttamalla kaupungin verkkosivuilla sekä julkaisemalla kuulutus yleisesti saatavilla olevassa tiedotuskanavassa.

Kyseessä oleva tuotantolaitos on suunniteltu palvelemaan yksinomaan maanpuolustuksen tarpeita. Hanketta on valmistelun aikana pidetty kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden sekä puolustusteollisuuden toimintakyvyn kannalta merkittävänä. Hakemuksen ratkaiseminen on perustunut rakentamislain 21.4.2026 voimaan tulleisiin maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeviin erityissäännöksiin, joiden edellytysten täyttyminen on arvioitu asian käsittelyn yhteydessä. Päätös on tehty rakentamislain 43 c §:n nojalla, jonka tarkoituksena on mahdollistaa tällaisten hankkeiden sijoittumisen arviointi niiden erityinen yhteiskunnallinen merkitys huomioon ottaen.

Lupaharkinnassa on arvioitu keskeisesti rakentamislain 43 c §:ssä ja 46 b §:ssä säädettyjen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä. Arvioinnissa on tarkasteltu erityisesti hankkeen soveltuvuutta suunniteltuun sijaintipaikkaan, toiminnan turvallisuusvaatimuksia, sekä alueen soveltuvuutta hankkeen toteuttamiseen.

Hankkeelle on aikaisemmin myönnetty sijoittamislupa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksellä 4.6.2025 (§ 58), tämä lupa perustui rakentamislain 43 §:ään. Tätä päätöstä koskeneiden valitusten osalta hallinto-oikeus katsoi 5.6.2026 antamassaan päätöksessä 1124/2026, ettei valittajilla ollut asiassa valitusoikeutta, jonka johdosta valitukset jätettiin tutkimatta. Nyt kysymyksessä oleva 26.6.2026 annettu päätös perustuu kuitenkin rakentamislain uuteen 43 c §:ään, joka tuli voimaan aikaisemman sijoittamislupapäätöksen jälkeen ja jonka soveltaminen on ollut mahdollista hankkeen maanpuolustuksellisen luonteen vuoksi.

Hankkeeseen ei ole sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä poikkeaminen perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain

36 §:ään, joka mahdollistaa poikkeamisen silloin, kun hanke liittyy maanpuolustukseen tai siviilivalmiuteen. Varsinais-Suomen ELY-keskus on 28.2.2025 tekemällään lainvoimaisella päätöksellä katsonut, ettei Forcitin suunnittelemaan räjähdysainetuotantohankkeeseen Noormarkussa sovelleta YVA-lain mukaista arviointimenettelyä. Puolustusministeriö ja Puolustusvoimat ovat antaneet hankkeesta lausuntonsa ja tuoneet esiin hankkeen strategisen merkityksen Suomen puolustuskyvyn ja huoltovarmuuden kannalta.

2. Valitukset

Porin kaupungin sijoittamislupapäätöksestä on jätetty kolme valitusta, jotka on määräajassa toimitettu Turun hallinto-oikeudelle. Valituksia on myös täydennetty, ja nämä täydennykset on huomioitu osana tämän lausunnon laatimista. Jatkossa viitataan valituksiin numerojärjestyksessä seuraavasti:

1. 1456/03.04.04.04.16/2026
2. 1532/03.04.04.04.16/2026, ja
3. 1544/03.04.04.04.16/2026

Valituksissa vaaditaan kokonaisuutta tarkastellen ensisijaisesti Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan tekemän maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevan päätöksen kumoamista ja sijoittamislupahakemuksen hylkäämistä.

Toissijaisesti vaaditaan asian palauttamista toimivaltaiselle viranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Lisäksi valituksissa vaaditaan päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä sekä väliaikaisten määräysten antamista hankkeen toteuttamisen estämiseksi muutoksenhaun ajaksi.

Eräässä valituksessa vaaditaan lisäksi päätöksen muuttamista siten, että luvansaaja velvoitetaan hankkimaan omistus- tai muu pysyvä hallintaoikeus suoja- ja varoalueille sijoittuviin kiinteistöihin taikka lunastamaan tai korvaamaan kyseiset kiinteistöt.

Osassa valituksia vaaditaan lisäksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan ratkaisun lainmukaisuuden tutkimista tämän muutoksenhaun yhteydessä. Valituksissa on vaadittu myös nopeutettua käsittelyä.

Valituksissa esitetyt yksityiskohtaiset vaatimukset on eritelty valituksittain jäljempänä lausunnossa kohdassa 8.

3. Porin kaupungin vaatimukset

3.1. Tutkimatta jättäminen

Porin kaupunki vaatii ensisijaisesti, että hallinto-oikeus jättää valitukset tutkimatta valittajien valitusoikeuden puuttumisen vuoksi. Valittajat eivät kuulu rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettuihin valitusoikeutettuihin tahoihin, eikä valituksenalainen sijoittamislupapäätös vaikuta heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa lainkohdassa tarkoitetulla välittömällä tai olennaisella tavalla. Tämän vuoksi valitukset tulee jättää tutkimatta hallintoprosessilain 81 §:n nojalla.

3.2. Hylkääminen

Toissijaisesti Porin kaupunki vaatii, että hallinto-oikeus hylkää valitukset ja kaikki niissä esitetyt vaatimukset perusteettomina. Valituksissa ei ole esitetty sellaisia oikeudellisia tai tosiseikallisia perusteita, joiden johdosta valituksenalainen sijoittamislupapäätös olisi syntynyt virheellisessä järjestyksessä, perustunut lain virheelliseen soveltamiseen tai olisi muutoin lainvastainen.

3.3. Täytäntöönpano

Mikäli hallinto-oikeus katsoo asian edellyttävän erillistä ratkaisua täytäntöönpanon osalta, Porin kaupunki vaatii, että valittajien vaatimukset sijoittamislupapäätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä tai keskeyttämisestä hylätään. Asiassa ei ole esitetty sellaisia perusteita, joiden nojalla täytäntöönpanon kieltämistä voitaisiin pitää tarpeellisena.

3.4. Kiireellinen käsittely perustuen rakentamislain 178 a §:ään

Porin kaupunki pyytää kunnioittavasti hallinto-oikeutta käsittelemään asian kiireellisenä.

Kyseessä on rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskeva sijoittamislupapäätös. Rakentamislakiin keväällä 2026 lisättyä sääntelyä valmisteltaessa lainsäätäjä on nimenomaisesti tunnistanut kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta merkittävien hankkeiden erityisaseman sekä tarpeen turvata niiden joutuisat lupamenettelyt.

Tätä tavoitetta ilmentää myös rakentamislain 178 a §, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä. Säännös osoittaa lainsäätäjän tahdon siitä, että tällaisia hankkeita koskevat muutoksenhakuasiat tulee ratkaista tavanomaista joutuisammin niiden merkittävän yhteiskunnallisen ja turvallisuuspoliittisen vaikutuksen vuoksi.

Nyt käsiteltävä TNT-tuotantolaitoshanke on valtakunnallisesti merkittävä huoltovarmuus- ja puolustusteollisuushanke. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa kotimaista räjähde- ja ampumatarviketuotannon toimitusvarmuutta sekä vähentää riippuvuutta ulkomaisista tuotanto- ja

toimitusketjuista. Hankkeella on siten välitön yhteys Suomen puolustuskykyyn, huoltovarmuuteen ja kansalliseen turvallisuuteen.

Hankkeen toteuttaminen liittyy myös laajempiin puolustusteollisiin investointeihin, kansainvälisiin toimitusketjuihin ja tuotantojärjestelyihin. Pitkittyvä muutoksenhakuprosessi voisi merkittävästi viivästyttää hankkeen etenemistä ja vaarantaa niitä tavoitteita, joiden toteuttamiseksi rakentamislakiin lisättiin maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat erityissäännökset.

Lisäksi hankkeelle on jo myönnetty toteuttamislupia, ja hankkeen toteuttaminen on edennyt lain mukaisesti. Asian joutuisalla käsittelyllä on tämän vuoksi merkitystä sekä hankkeen toteuttamisen että oikeusvarmuuden näkökulmasta. Porin kaupunki vaatii, että hallinto-oikeus hylkää valittajien vaatimuksen sijoittamislupapäätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä, hankkeen rakennus- ja valmistelutöiden keskeyttämisestä sekä mahdollisten aloittamisoikeuksien kumoamisesta tai täytäntöönpanon kieltämisestä.

3.4.1. Taustaa vaatimukselle nopeasta käsittelystä

TNT-tuotantolaitoshanke on valtakunnallisesti merkittävä hanke, jonka tarkoituksena on vahvistaa Suomen puolustuskykyä, sotilaallista huoltovarmuutta sekä puolustusteollisuuden toimintakykyä muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Hanke liittyy rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettuun maanpuolustukselle tärkeään tuotantolaitokseen, minkä vuoksi sen merkitystä on arvioitava myös kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta.

Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa TNT:n (trotyylin) kotimainen tuotanto Suomessa. TNT on keskeinen raaka-aine useissa puolustustarkoituksiin käytettävissä ampumatarvikkeissa, ja sen saatavuudella on välitön merkitys puolustusvoimien ja kotimaisen puolustusteollisuuden toimintakyvylle. Hankkeen toteutuminen vähentää Suomen riippuvuutta ulkomaisista toimitusketjuista ja parantaa kykyä turvata kriittisten puolustusmateriaalien saatavuus myös poikkeusoloissa ja kansainvälisten toimitusketjujen häiriötilanteissa.

Hankkeen merkitys ei rajoitu ainoastaan kotimaiseen puolustuskykyyn. Euroopan turvallisuustilanteen muututtua puolustusteollisuuden tuotantokapasiteetin kasvattaminen ja kriittisten materiaalien saatavuuden turvaaminen ovat nousseet sekä kansallisen että eurooppalaisen turvallisuuspolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi. TNT-tuotannon kapasiteetti Euroopassa on rajallinen, minkä vuoksi hankkeella on merkitystä myös laajemman eurooppalaisen puolustusteollisen toimitusvarmuuden näkökulmasta.

YVA-lain 36 §:n soveltamista koskeva ratkaisu on perustunut hankkeen tavoitteeseen, tarkoitukseen ja luonteeseen sellaisina kuin ne ovat olleet toimivaltaisen viranomaisen arvioitavana päätöstä

tehtäessä. Mikäli hankkeen tavoite, käyttötarkoitus tai muut YVA-ratkaisun perusteena olleet olennaiset lähtökohdat myöhemmin muuttuisivat, olisi asian vaikutuksia ja YVA-lain soveltamistarvetta arvioitava tarvittaessa uudelleen kyseisen lainsäädännön mukaisesti. Tässä asiassa hankkeen tavoite, tarkoitus ja keskeiset ominaisuudet ovat kuitenkin pysyneet ennallaan, eikä asiassa ole esitetty sellaisia muutoksia, jotka antaisivat aiheen arvioida YVA-menettelyn tarvetta toisin kuin toimivaltainen viranomainen on lainvoimaisessa päätöksessään arvioinut.

Hankkeen merkitystä maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden näkökulmasta osoittaa myös se, että Euroopan unionin puolustusteollisuusohjelma on myöntänyt hankkeelle 30 miljoonan euron avustuksen kriittisen räjähdeainetuotannon kapasiteetin vahvistamiseksi. Avustuspäätös tukee osaltaan arviota hankkeen valtakunnallisesta ja kansainvälisestä merkityksestä maanpuolustukselle ja huoltovarmuudelle.

Hankkeen merkittävyyttä kuvaa myös se, että Suomen valtion sijoitusyhtiö Tesi on osallistunut hankkeen rahoittamiseen. Valtion osallistuminen hankkeen rahoitukseen tukee osaltaan käsitystä siitä, että hankkeella on katsottu olevan huomattavaa merkitystä Suomen puolustuskyvyn, huoltovarmuuden ja puolustusteollisen tuotantokapasiteetin kehittämisen kannalta.

Rakentamislakiin keväällä 2026 lisätty maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskeva erityissääntely perustuu juuri siihen lähtökohtaan, että kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta välttämättömien hankkeiden toteuttamisedellytykset tulee voida arvioida ja ratkaista niiden erityinen yhteiskunnallinen merkitys huomioon ottaen. Lainsäätäjä on siten nimenomaisesti tunnistanut tällaisten hankkeiden erityisaseman suhteessa tavanomaisiin teollisuushankkeisiin.

Hankkeen sijoittuminen Poriin perustuu useiden tekijöiden muodostamaan kokonaisarviointiin. Alue tarjoaa hankkeen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaiset maa-alueet, turvallisuusvaatimukset täyttävät suojaetäisyydet, toimivat logistiset yhteydet sekä puolustusteollisen toiminnan näkökulmasta soveltuvan toimintaympäristön. Sijoituspaikan valinnassa on otettu huomioon sekä tuotannon turvallinen toteuttaminen että ympäröivän maankäytön yhteensovittaminen.

Hankkeen toteutumisella on lisäksi huomattavia alueellisia ja kansantaloudellisia vaikutuksia. Kyse on merkittävästä teollisesta investoinnista, joka vahvistaa kotimaista puolustusteollista osaamista, tukee työllisyyttä ja lisää Suomen strategista omavaraisuutta. Samalla hanke tukee valtion huoltovarmuustavoitteita ja vahvistaa Suomen kykyä ylläpitää sekä kehittää omaa puolustusmateriaalituotantoaan pitkällä aikavälillä.

Edellä esitetyillä perusteilla TNT-tuotantolaitoshanketta voidaan pitää kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden näkökulmasta poikkeuksellisen merkittävänä hankkeena. Nämä näkökohdat tukevat rakentamislain 178 a §:n vaatimusta kiireellisestä käsittelystä.

Edellä esitetyillä perusteilla Porin kaupunki pyytää hallinto-oikeutta käsittelemään asian kiireellisenä rakentamislain 178 a §:n mukaisesti.

Muita vaatimuksiaan kaupunki perustelee seuraavasti:

4. Kaupungin vaatimus ja perustelut valitusten tutkimatta jättämiselle

Porin kaupunki katsoo, ettei valittajilla ole asiassa rakentamislain mukaista valitusoikeutta. Valittajien kiinteistöjen sijainti, hankkeen vaikutusalue sekä muut valitusoikeuden arvioinnin kannalta merkitykselliset olosuhteet eivät muodosta sellaista oikeudellisesti suojattua etua, jonka perusteella valittajille syntyisi asiassa muutoksenhakuoikeus.

4.1. Valitusoikeutta koskevat yleiset lähtökohdat

4.2. Rakentamislain 179 b §:n mukainen valitusoikeus

Nyt käsiteltävä asia koskee rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa. Tällaisen päätöksen valitusoikeudesta säädetään rakentamislain 179 b §:ssä. Säännöksessä on tyhjentävästi määritelty ne tahot, joilla on oikeus hakea muutosta sijoittamislupapäätökseen.

Rakentamislain 179 b § (17.4.2026/265)
Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta

Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on:

1) viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla;
2) sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
4) kunnalla;
5) naapurikunnalla, jonka alueidenkäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;
6) Lupa- ja valvontavirastolla;
7) muulla kuin 4–6 kohdassa tarkoitetulla viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Valitusoikeus on lisäksi toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen, jos sijoittamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Valitusoikeus on ensinnäkin viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla (179 b §:n 1. momentti kohta 1). Tällä varmistetaan muutoksenhakuoikeus niille tahoille, joiden kiinteistö sijoittuu välittömään läheisyyteen ja joihin hankkeen vaikutukset voivat kohdistua kaikkein suorimmin. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön perusteella viereisellä alueella tarkoitetaan aluetta, joka rajoittuu suoraan päätöksen kohteena olevaan alueeseen. Pelkkä sijainti samalla kiinteistöllä tai lähialueella ei riitä, ellei rajautuminen ole välitöntä. Vastapäisellä alueella viitataan tyypillisesti alueeseen, joka sijaitsee esimerkiksi kadun tai kapean vesialueen toisella puolella, jolloin vaikutus on suora. Oikeuskäytännössä on katsottu, että etäisyydet yli 300–450 metriä eivät enää täytä viereisen tai vastapäisen alueen määritelmää, koska vaikutus ei ole riittävän konkreettinen tai välitön (KHO 2019:125, KHO 2023:123). Valitusoikeuden tarkoituksena on suojata vain niitä tahoja, joihin päätös vaikuttaa merkittävästi, ja estää perusteettomat valitukset, jotka voisivat viivästyttää hankkeita perusteetta.

Valitusoikeus on lisäksi sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa (179 b §:n 1. momentti kohta 2). Tällaisella vaikutuksella tarkoitetaan konkreettista ja merkityksellistä vaikutusta kiinteistön käyttömahdollisuuksiin tai rakentamisedellytyksiin. Pelkkä sijainti K30 tai K60 vaikutusalueella, josta ei kohdistu kiinteistöön mitään rajoitteita ei täytä tämän lainkohdan edellytyksiä.

Valitusoikeus kuuluu myös sille, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (179 b §:n 1. momentti kohta 3). Pelkkä yleinen kiinnostus hanketta kohtaan, huoli sen vaikutuksista tai halu osallistua asian käsittelyyn ei kuitenkaan muodosta laissa tarkoitettua välitöntä oikeudellista intressiä. Nämä asiat on huomioitu takaamalla mahdollisuus tulla kuulluksi osana lupaprosessia. Välitön vaikutus oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun tulisi olla konkreettista ja sen pitäisi olla todistettavissa. Tehdashanke ei muuta heidän kiinteistöjensä käyttöä, tieoikeuksia tai rakentamismahdollisuuksia, eikä aiheuta sellaista konkreettista vaikutusta, joka täyttäisi välittömyyden vaatimuksen. Etäisyys hankkeesta, suoja-alueen olemassaolo ja se, ettei liikenne tai hulevesiratkaisut kohdistu heidän kiinteistöihinsä, vahvistavat tämän johtopäätöksen.

Lisäksi valitusoikeus on kunnalla, sekä naapurikunnalla silloin, kun päätös vaikuttaa sen alueidenkäytön suunnitteluun, Lupa- ja valvontavirastolla, sekä muulla viranomaisella sen toimialaan kuuluvissa asioissa (179 b §:n 1. momentti kohdat 4-7).

Rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen, on valitusoikeus toimialueellaan ainoastaan silloin, kun sijoittamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (179 b §:n 2. momentti). Tässä asiassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ei sovelleta, koska Varsinais-Suomen ELY-keskus on 28.2.2025 tekemällään lainvoimaisella päätöksellä katsonut, ettei hankkeeseen sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä. Tämän vuoksi myöskään rakentamislain 179 b §:n mukainen yhdistysten erityinen valitusoikeus ei tule asiassa sovellettavaksi.

Rakentamislain 179 b § osoittaa, että lainsäätäjä on rajannut muutoksenhakuoikeuden niihin tahoihin, joiden oikeudelliseen asemaan sijoittamislupapäätös välittömästi tai olennaisesti vaikuttaa, sekä erikseen mainittuihin viranomaisiin. Valitusoikeuden olemassaolo on siten arvioitava yksinomaan kyseisen säännöksen perusteella.

Lausunnon seuraavissa kohdissa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin, miksi valittajat eivät kuulu rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettuihin valitusoikeutettuihin tahoihin ja miksi valitukset tulee jättää tutkimatta. Asiassa otetaan myös kantaa EU lainsäädännön tulkintaan asiassa.

4.3. Tukesin oppaaseen perustuvat suojaetäisyydet

Valituksissa on viitattu laajasti hankkeen yhteydessä määriteltyihin K22-, K30- ja K60-alueisiin sekä niiden merkitykseen valitusoikeuden, vaikutusten arvioinnin ja kiinteistöjen aseman kannalta. Ennen näiden väitteiden yksityiskohtaisempaa tarkastelua on syytä todeta, että kyseiset K-arvot perustuvat vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskevassa viranomaisarvioinnissa käytettävään Tukesin kriteeristöön. K-arvoilla kuvataan räjähdysvaarallisen toiminnan yhteydessä huomioon otettavia suojaetäisyyksiä erityyppisiin suojattaviin kohteisiin.

K22-arvoa sovelletaan yksittäisiin asuttuihin rakennuksiin sekä muihin sellaisiin ulkopuolisten toimijoiden rakennuksiin tai toimipaikkoihin, joissa oleskelee tai työskentelee ihmisiä. Myös kesäasunnot rinnastetaan tässä yhteydessä asuttuihin rakennuksiin.

K30-arvoa sovelletaan muun muassa kouluihin, vähintään kymmenen talouden asutuskeskittymiin, liikunta- ja kokoontumispaikkoihin, julkisiin rakennuksiin sekä ulkopuolisten toimijoiden vaarallisten kemikaalien laajamittaisiin tuotantolaitoksiin. Kriteeristön piiriin kuuluvat esimerkiksi kaupungin liikuntahallit sekä muut vastaavat tilat, joissa ihmisiä tavanomaisesti oleskelee.

K60-arvoa sovelletaan kohteisiin, joissa olevien henkilöiden voidaan evakuointitilanteessa katsoa tarvitsevan ulkopuolista apua. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi sairaalat, hoitolaitokset, vanhainkodit, lastentarhat sekä muut vastaavat laitokset.

K-arvot eivät sellaisenaan ratkaise asianosaisasemaa, valitusoikeutta tai kiinteistöjen oikeudellista asemaa. Ne ovat turvallisuusarvioinnissa käytettäviä teknisiä arviointivälineitä, joiden tarkoituksena on tunnistaa erilaisia suojattavia kohteita ja niihin liittyviä turvallisuusnäkökohtia. Valitusoikeutta on tämän vuoksi arvioitava erikseen sovellettavan lainsäädännön, valitusoikeutta koskevien säännösten sekä hankkeesta laadittujen selvitysten perusteella.

4.4. Konsultointivyöhyke ei ole ratkaistavan sijoittamislupapäätöksen oikeusvaikutus

Valittajat ovat vedonneet hankkeen ympärille mahdollisesti muodostuvaan konsultointivyöhykkeeseen ja siitä aiheutuviin väitettyihin vaikutuksiin alueen maankäytölle. Konsultointivyöhyke ei kuitenkaan ole valituksen kohteena olevan sijoittamislupapäätöksen oikeusvaikutus eikä asiassa nyt ratkaistava kysymys.

Valittajien väitteet suoja-alueiden, konsultointivyöhykkeen ja suuronnettomuusvaikutusten puutteellisesta arvioinnista ovat perusteettomia. Sijoittamislupaharkinnassa on arvioitu hankkeen sijoittumisen edellytyksiä rakentamislain mukaisesti käytettävissä olleen selvitysaineiston, vaikutusarviointien ja viranomaislausuntojen perusteella. Tukes on lausunnossaan nimenomaisesti todennut, että kemikaalionnettomuuksien vaikutuksiin perustuva yksityiskohtainen sijoituspaikkaharkinta tehdään kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupamenettelyssä. Tämä vastaa lainsäädännössä säädettyä lupamenettelyjen välistä työnjakoa.

Konsultointivyöhykkeen lopullinen määrittäminen kuuluu Tukesin toimivaltaan, eikä sen lopullinen vahvistaminen ole rakentamislain mukaisen sijoittamisluvan myöntämisen edellytys. Pelkästään se, että konsultointivyöhykkeen tarkka laajuus täsmentyy myöhemmässä menettelyssä, ei osoita sijoittamislupaharkinnan perustuneen puutteelliseen selvitykseen.

Asiassa on selvitetty hankkeen vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön, asutukseen, Natura-alueisiin, virkistysalueisiin sekä suuronnettomuusvaaroihin siinä laajuudessa kuin sijoittamislupaharkinta edellyttää. Valittajat eivät ole osoittaneet, että hankkeesta aiheutuisi rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa tai että rakennuspaikka ei mahdollistaisi toiminnan edellyttämiä suoja- ja varoalueita. Näin ollen rakentamislain mukaiset sijoittamisedellytykset on voitu arvioida luotettavasti sijoittamislupavaiheessa.

Konsultointivyöhyke on turvallisuus- ja maankäytön suunnittelua varten käytettävä tarkastelualue, jonka tarkoituksena on varmistaa, että vaarallisia kemikaaleja käsittelevien laitosten läheisyydessä tapahtuvassa suunnittelussa ja lupaharkinnassa kuullaan tarvittaessa turvallisuusviranomaisia.

Konsultointivyöhykkeen olemassaolo ei sellaisenaan merkitse rakennuskieltoa, käyttörajoitusta tai muutakaan välitöntä oikeudellista rajoitusta alueen kiinteistöille.

Sijoittamislupapäätöksellä ei myöskään ratkaista tulevien rakennus- tai maankäyttöhankkeiden luvanvaraisuutta eikä sitä, millaisia ratkaisuja alueella mahdollisesti myöhemmin tehtävissä kaavoitus- tai lupamenettelyissä tehdään. Mahdolliset tulevat rakentamishankkeet arvioidaan erikseen niitä koskevissa menettelyissä kulloinkin sovellettavan lainsäädännön, käytettävissä olevien selvitysten sekä viranomaislausuntojen perusteella.

Valittajien esittämät väitteet konsultointivyöhykkeen vaikutuksista perustuvat siten mahdollisiin tuleviin maankäyttöä koskeviin ratkaisuihin eivätkä valituksen kohteena olevan sijoittamislupapäätöksen välittömiin oikeusvaikutuksiin. Konsultointivyöhykkeen mahdolliset vaikutukset yksittäisiin tuleviin hankkeisiin ratkaistaan vasta niitä koskevissa erillisissä menettelyissä, minkä vuoksi niillä ei ole ratkaisevaa merkitystä nyt käsiteltävän sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuuden arvioinnissa.

Tukes on vastuussa konsultointivyöhykkeen määrittelystä osana omaa lupaprosessiaan. Sijoittamislupaa koskevassa muutoksenhaussa valitusoikeutta ei voida perustaa seikkoihin, jotka ratkaistaan erillisessä viranomaismenettelyssä ja eri oikeudellisin arviointiperustein. Rakennusvalvontaviranomainen ei voi sijoittamislupaa ratkaistessaan ottaa hoidettavakseen toiselle viranomaiselle laissa säädettyjä tehtäviä.

4.5. Valitusoikeus hallintoasioissa

Porin kaupunki vaatii, että hallinto-oikeus jättää hallintoprosessilain 81 §:n nojalla valitukset tutkimatta, koska valittajilla ei ole asiassa valitusoikeutta.

Nyt valituksenalainen päätös koskee rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa. Tällaisen päätöksen valitusoikeudesta säädetään nimenomaisesti rakentamislain 179 b §:ssä. Valitusoikeus on rajattu laissa erikseen määritellyille tahoille, eikä valitusoikeutta ole kaikilla niillä henkilöillä, joita asiassa on kuultu tai jotka ovat esittäneet hankkeesta mielipiteitä.

Rakentamislain 179 b §:n mukaan valitusoikeus on viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa, sekä sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Lisäksi valitusoikeus on laissa erikseen mainituilla viranomaisilla ja tietyissä tilanteissa ympäristö-, terveys- tai luonnonsuojelua edistävillä rekisteröidyillä yhteisöillä.

Valittajat eivät ole osoittaneet kuuluvansa yhteenkään rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettuun valitusoikeutettujen ryhmään. Valituksissa ei ole myöskään esitetty selvitystä siitä, että valituksenalainen päätös vaikuttaisi valittajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun välittömästi tai että päätöksellä olisi sellaisia konkreettisia vaikutuksia heidän kiinteistönsä käyttöön taikka rakentamismahdollisuuksiin, jotka synnyttäisivät laissa tarkoitetun valitusoikeuden.

Asiassa on syytä korostaa, että kuulemisoikeus ja valitusoikeus ovat oikeudellisesti eri asioita. Rakentamislain 63 b §:ssä säädetään maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta tiedottamisesta ja asianosaisten kuulemisesta. Säännöksen tarkoituksena on turvata asian valmistelun avoimuus sekä mahdollistaa tietojen ja mielipiteiden esittäminen lupaharkinnan tueksi. Kuulemisen kohdejoukko on tarkoituksellisesti laajempi kuin valitusoikeutettujen joukko.

Se, että henkilölle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi tai että hän on esittänyt asiassa mielipiteensä, ei sellaisenaan merkitse, että hänellä olisi myös muutoksenhakuoikeus. Valitusoikeus määräytyy yksinomaan rakentamislain 179 b §:n perusteella. Lainsäätäjä on siten nimenomaisesti erottanut toisistaan asian valmisteluun osallistumisen ja oikeuden hakea muutosta tehtyyn päätökseen.

Asiassa on lisäksi huomionarvoista, että samaa hanketta koskeneesta Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan 4.6.2025 (§ 58) tekemästä sijoittamislupapäätöksestä tehdyissä valituksissa hallinto-oikeus katsoi 5.6.2026 päätöksessään 1124/2026, ettei yhdelläkään valittajista ollut asiassa valitusoikeutta. Hallinto-oikeus jätti valitukset tutkimatta. Vaikka nyt käsiteltävä sijoittamislupa on myönnetty rakentamislain uuden 43 c §:n nojalla, hankkeen sijainti ja toiminnan luonne ovat olennaisilta osin samat kuin aiemmassa lupamenettelyssä. Myöskään valittamiseen oikeutettujen yksityishenkilöiden ja yhdistysten määrittely rakentamislain 179 b §:ssä ei anna aihetta arvioida valitusoikeutta asiassa olennaisesti toisin.

Koska valittajat eivät ole osoittaneet olevansa rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettuja valitusoikeutettuja eivätkä päätöksen välittömät oikeusvaikutukset kohdistu heihin, valitukset tulee jättää tutkimatta hallintoprosessilain 81 §:n nojalla valitusoikeuden puuttumisen vuoksi.

5. Valitus 1: 1532/03.04.04.04.16/2026

Porin kaupunki katsoo, ettei valittajilla ole asiassa rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettua valitusoikeutta.

Vain toisella valittajista on omistusoikeus kiinteistöön [redacted] Rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukainen valitusoikeus edellyttää, että henkilö on päätöksen vaikutusalueella

sijaitsevan kiinteistön tai muun alueen omistaja tai haltija. Asiassa esitettyjen lainhuutotietojen perusteella toisella valittajalla ei ole omistus- eikä muutakaan hallintaoikeutta kyseiseen kiinteistöön.

Tämän vuoksi hänen valitusoikeuttaan ei voida perustaa rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön omistukseen tai hallintaan eikä saman momentin 2 kohdassa tarkoitettuun kiinteistön omistukseen tai hallintaan, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voisi olennaisesti vaikuttaa.

Asiassa ei ole myöskään esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella sijoittamislupapäätöksen voitaisiin katsoa vaikuttavan kyseisen valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla välittömällä tavalla. Valittajan esittämät väitteet perustuvat hänen suhteeseensa toisen henkilön omistamaan kiinteistöön eivätkä sellaiseen omaan oikeusasemaan, johon sijoittamislupapäätös välittömästi kohdistuisi.

Näin ollen valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella.

Rakentamislain 179 b §:n mukaan valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on muun ohella viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön omistajalla tai haltijalla, sellaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa, sekä sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valitusoikeuden perusteet eivät täyty esitettyjen valittajien osalta.

Kumpikaan valittajista ei ole rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettuja viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön omistaja tai haltija. Lainhuutotodistuksen perusteella toisen valittajan omistama kiinteistö [redacted] ei sijaitse hankkeen sijoituspaikan välittömässä läheisyydessä, eikä kyse ole hankkeen rajanaapurikiinteistöstä tai sitä vastapäätä sijaitsevasta kiinteistöstä. Valitusoikeutta ei siten synny 179 b §:n 1 kohdan perusteella. Kaupunki viittaa myös aikaisemmin kohdassa 4.2 esitettyihin perusteluihin koskien rakentamislain 179 b §:n 1 kohtaa.

Valittajilla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että sijoittamislupapäätös voi olennaisesti vaikuttaa valittajan kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittajat ovat vedonneet siihen, että K30- ja K60-suoja-alueet ulottuvat heidän kiinteistölleen ja että tällä olisi vaikutusta kiinteistön käyttöön, rakentamiseen ja arvoon. Väite ei kuitenkaan vastaa sijoittamislupapäätöksen perusteena olleita selvityksiä eikä päätöksessä tehtyä arviointia.

Sijoittamislupapäätöksen liitteenä olleen suoja-alueita koskevan selvityksen mukaan K30- ja K60-vaikutusalueilla ei sijaitse sellaisia suojattavia kohteita, joiden vuoksi rakentamisrajoituksia olisi tarpeen kohdistaa alueelle. Päätöksessä on nimenomaisesti todettu, että rakentamista rajoittavat vaikutukset kohdistuvat K15- ja K22-alueisiin, joiden osalta hanketoimija on hankkinut tarvittavan hallinnan vaikutusalueella sijaitseviin kiinteistöihin. K30- ja K60-alueiden osalta ei ole todettu sellaisia vaikutuksia, jotka edellyttäisivät kiinteistöjen hallinnan hankkimista tai aiheuttaisivat rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa taikka olennaista rakentamisrajoitusta.

Valittajien kiinteistön osalta on esitetty ainoastaan K60-vaikutusalueen ulottuminen osalle kiinteistöä. Pelkästään vaikutusalueella sijaitseminen ei kuitenkaan merkitse rakennuskieltoa eikä osoita, että kiinteistön rakentaminen tai muu käyttö olennaisesti vaikeutuisi. Sijoittamislupapäätöksellä ei ole asetettu valittajien kiinteistölle uusia käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia, eikä päätöksellä ole muutettu kiinteistön rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai kaavallista asemaa. Valittajien omistamat kiinteistöt ovat lisäksi tavanomaisia asuinrakentamiseen tarkoitettuja kiinteistöjä eivätkä kemikaaliturvallisuussääntelyssä tarkoitettuja K60-suojattavia kohteita, kuten sairaaloita, hoitolaitoksia, päiväkoteja tai muita vastaavia erityiskohteita. Näin ollen sijoittamislupapäätöksen ei voida katsoa vaikuttavan olennaisesti valittajien kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen rakentamislain 179 b §:n 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Valittajilla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 3 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Tällaisista vaikutuksista ei ole esitetty todisteita. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan yksinomaan hankkeen sijoittamisen edellytykset. Päätös ei kohdistu valittajiin, ei aseta heille velvollisuuksia eikä rajoita heidän oikeuksiaan.

Valittajien esittämät väitteet kiinteistön arvon alenemisesta, rakennusoikeuden menettämisestä, vakuusarvon heikentymisestä tai mahdollisesta tulevasta lunastustarpeesta perustuvat spekulatiivisiin oletuksiin tulevaisuudessa mahdollisesti ilmenevistä vaikutuksista. Valituksessa ei ole esitetty konkreettista selvitystä siitä, että tällaiset vaikutukset tosiasiallisesti aiheutuisivat valittajien kiinteistöille hankkeen seurauksena. Tällaiset väitteet eivät osoita, että sijoittamislupapäätös vaikuttaisi välittömästi valittajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Mahdolliset lunastus-, korvaus- tai myöhempiin lupamenettelyihin liittyvät kysymykset ratkaistaan niitä koskevissa erillisissä menettelyissä, eivätkä ne synnytä valitusoikeutta nyt käsiteltävässä sijoittamislupa-asiassa.

Myöskään valittajien viittaama vuonna 2001 tehty kaavoitussopimus tai alueen asemakaava eivät muuta arviointia. Rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettu valitusoikeus ei perustu siihen, että henkilö omistaa vaikutusalueella sijaitsevan asemakaavoitetun kiinteistön, vaan siihen, että sijoittamislupapäätös vaikuttaa olennaisesti kiinteistön rakentamiseen tai käyttöön taikka välittömästi

henkilön oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella nämä edellytykset täyttyisivät.

Lisäksi on huomattava, että samaa hanketta koskevasta 4.6.2025 myönnetystä sijoittamislupapäätöksestä tehdyissä valituksissa Turun hallinto-oikeus katsoi päätöksellään 1124/2025, ettei K30- ja K60-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilla ollut asiassa valitusoikeutta. Hankkeen sijainti ja luonne eivät ole muuttuneet siten, että valitusoikeuden arvioinnin perusteet olisivat nyt olennaisesti toiset. Myöskään rakentamislain 179 b §:n valitusoikeutta koskeva sääntely ei johda asiassa toisenlaiseen arvioon.

Näillä perusteilla valittajat eivät kuulu rakentamislain 179 b §:n 1-3 kohdissa tarkoitettuihin valitusoikeutettuihin tahoihin. Valituksenalainen päätös ei vaikuta olennaisesti heidän kiinteistönsä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä välittömästi heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa. Tämän vuoksi valittajilla ei ole asiassa valitusoikeutta, ja valitukset tulee hallintoprosessilain 81 §:n nojalla jättää tutkimatta.

6. Valitus 2: 1456/03.04.04.04.16/2026

Porin kaupunki katsoo, ettei valittajilla ole asiassa rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettua valitusoikeutta.

Rakentamislain 179 b §:n mukaan valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla tai haltijalla, sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla tai haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa, sekä sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valittajat eivät täytä mitään näistä edellytyksistä.

Lainhuutotodistuksen perusteella vain toinen valittajista omistaa kiinteistön [redacted]

Valittaja ei ole rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettu viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön omistajia tai haltijoita. Valittajan omistama kiinteistö[redacted]a määräosa tontista [redacted]eivät sijaitse hankkeen rakennuspaikan välittömässä läheisyydessä eivätkä muodosta hankkeen sijoituspaikan kanssa sellaista naapuruussuhdetta, johon lainkohdassa tarkoitettu valitusoikeus perustuu. Kaupunki viittaa lausunnon kohtaan 4.2.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 2 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että sijoittamislupapäätös voi olennaisesti vaikuttaa valittajan kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittaja on vedonnut siihen, että hankkeen K30- ja K60-vaikutusalueet ulottuvat hänen kiinteistöilleen ja aiheuttavat tosiasiallisen rakennuskiellon sekä

estävät asemakaavan mukaisen rakennusoikeuden hyödyntämisen. Väite perustuu kuitenkin vaikutusalueiden oikeusvaikutusten virheelliseen tulkintaan. Kaupunki viittaa lausunnon kohtiin 4.3 ja 4.4.

Sijoittamislupapäätöksellä ei ole asetettu K30- tai K60-alueille rakennuskieltoa eikä muita uusia käyttö- tai rakentamisrajoituksia. Päätös koskee yksinomaan hankkeen sijoittamisen edellytysten arviointia. K30- ja K60-alueet ovat turvallisuusarviointiin perustuvia vaikutusalueita, joiden tarkoituksena on tunnistaa laitoksen ympäristössä olevia kohteita turvallisuusarvioinnin ja maankäytön suunnittelun tarpeisiin. Pelkkä kiinteistön sijainti vaikutusalueella ei tarkoita, että alueelle ei voitaisi jatkossa myöntää rakennuslupia tai että kiinteistön käyttö estyisi.

Valittaja ei ole esittänyt sellaista selvitystä, jonka perusteella heidän kiinteistöjensä rakentaminen olisi sijoittamislupapäätöksen seurauksena estynyt tai olennaisesti vaikeutunut. Sijoittamislupapäätöksessä on päinvastoin todettu, ettei hanke vaikeuta kiinteistöjen käyttöä tai rakentamista eikä aiheuta kohtuutonta haittaa ympäristölle tai naapureille. Päätöksellä ei ole muutettu alueen asemakaavaa, rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai muitakaan valittajien kiinteistöjen käyttöä koskevia oikeudellisia edellytyksiä.

Asiassa on lisäksi huomattava, että Tukesin arvioinnin mukaan K60-etäisyydellä on erityistä merkitystä lähinnä sellaisiin herkkiin kohteisiin nähden kuin sairaalat, hoitolaitokset, vanhainkodit, päiväkodit ja muut vastaavat kohteet, joissa olevat henkilöt tarvitsevat ulkopuolista apua mahdollisessa evakuointitilanteessa. Valittajien kiinteistöjen osalta kyse on tavanomaisesta asuinrakentamisesta eikä tällaisista erityiskohteista. Näin ollen sijoittamislupapäätöksen ei voida katsoa vaikuttavan olennaisesti valittajan kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen rakentamislain 179 b §:n 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 3 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi valittajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Valittajien esittämät väitteet kiinteistön arvon alenemisesta, rakennusoikeuden menettämisestä, vakuusarvon heikentymisestä tai mahdollisesta lunastustarpeesta ovat luonteeltaan hypoteettisia ja perustuvat tulevaisuutta koskevaan spekulaatioon. Väitteiden tueksi ei ole esitetty sellaista konkreettista selvitystä, jonka perusteella vaikutuksia voitaisiin pitää riittävän todennäköisinä tai oikeudellisesti merkityksellisinä tässä asiassa. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan kuitenkin hankkeen sijoittamisen edellytykset. Päätös ei kohdistu valittajiin, ei aseta heille velvollisuuksia eikä rajoita heidän oikeuksiaan. Tällaiset väitteet eivät osoita sellaista välitöntä oikeudellista vaikutusta, jota rakentamislain 179 b §:n 3 kohdassa edellytetään.

Valittajien kaupungille esittämä vapaaehtoinen lunastusvaatimus osoittaa osaltaan, että valittajien esittämät haitat liittyvät heidän arvioonsa mahdollisesti tulevaisuudessa aiheutuvista taloudellisista vaikutuksista. Tämän tueksi ei ole esitetty pitävää näyttöä ja väite perustuu valittajan omaan spekulaatioon. Mahdolliset lunastus- tai korvauskysymykset ratkaistaan erillisissä menettelyissä, eikä niiden mahdollinen vireille tulo synnytä valitusoikeutta sijoittamislupa-asiassa.

Valittajien viittaama vuonna 2001 tehty kaavoitussopimus tai alueen asemakaava eivät myöskään muuta arviointia. Rakentamislain 179 b §:n mukainen valitusoikeus ei perustu siihen, että henkilö omistaa asemakaavoitetun kiinteistön vaikutusalueella, vaan siihen, että sijoittamislupapäätös vaikuttaa olennaisesti kiinteistön rakentamiseen tai käyttöön taikka välittömästi henkilön oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Tällaista vaikutusta ei asiassa ole osoitettu.

Lisäksi on merkityksellistä, että samaa hanketta koskevasta 4.6.2025 tehdystä sijoittamislupapäätöksestä tehdyissä valituksissa Turun hallinto-oikeus katsoi, ettei asiassa ollut valitusoikeutta, minkä vuoksi valitukset jätettiin tutkimatta. Hankkeen sijainti ja luonne sekä valitusoikeuden arvioinnin kannalta merkitykselliset seikat eivät ole muuttuneet siten, että asiassa olisi nyt perusteita arvioida valitusoikeutta toisin.

Edellä esitetyillä perusteilla valittajat eivät kuulu rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettuihin naapureihin, sijoittamislupapäätös ei vaikuta heidän kiinteistöjensä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen olennaisesti 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla eikä päätös vaikuta välittömästi heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tämän vuoksi valittajilla ei ole asiassa valitusoikeutta, ja valitus tulee hallintoprosessilain 81 §:n nojalla jättää tutkimatta.

7. Valitus 3: 1544/03.04.04.04.16/2026

7.1.1. Toimivalta

Asiakirja-aineistosta ei ilmene, onko valittajien puolesta toimivaksi ilmoitetulle oikeudenkäyntiavustajalle toimitettu asianmukainen valtuutus toimia valittajien asiamiehenä. Mikäli hallinto-oikeus katsoo asian kannalta tarpeelliseksi, kaupunki pyytää hallinto-oikeutta varmistamaan, että asiamiehen toimivallasta on esitetty asianmukainen selvitys.

7.1.2. YVA-lain 36 §:n mukainen ratkaisu ei ole tämän muutoksenhaun kohteena

Valittajat ovat esittäneet väitteitä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettelyn) puuttumisesta. Asiassa on kuitenkin todettava, että toimivaltainen viranomainen on antanut ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 36 §:n mukaisen päätöksen 28.2.2025, jonka mukaan hankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä. Päätös on perustunut lain 36 §:ssä säädettyyn

mahdollisuuteen poiketa arviointimenettelystä hankkeissa, joiden tarkoitus liittyy puolustukseen tai siviilivalmiuteen ja joissa arviointimenettelyn toteuttaminen voisi vaarantaa hankkeen tarkoituksen.

YVA-menettelyn soveltamatta jättämistä koskeva ratkaisu on tehty sille laissa kuuluvan viranomaisen toimesta erillisessä menettelyssä. Nyt käsiteltävänä olevan muutoksenhaun kohteena ei ole kyseinen YVA-lain 36 §:n mukainen poikkeamispäätös, vaan sijoittamislupaa koskeva päätös. Tämän vuoksi tässä valitusasiassa ei ole arvioitavana poikkeamispäätöksen lainmukaisuus tai tarkoituksenmukaisuus.

Sijoittamislupaa ratkaistaessa lupaviranomainen on voinut perustellusti lähteä siitä, että toinen toimivaltainen viranomainen on jo ratkaissut YVA-menettelyn soveltamistarpeen päätöksellään. Valittajien esittämät väitteet siitä, että hankkeessa olisi tullut toteuttaa YVA-menettely, kohdistuvat siten tosiasiallisesti tähän erilliseen poikkeamispäätökseen eivätkä valituksenalaiseen sijoittamislupapäätökseen. Näillä väitteillä ei siten ole merkitystä arvioitaessa sijoittamisluvan lainmukaisuutta. Lisäksi on huomattava, ettei kaupungin lupaviranomaisella ole toimivaltaa tutkia tai sivuuttaa toisen toimivaltaisen viranomaisen tekemää YVA-lain 36 §:n mukaista ratkaisua, vaan lupaharkinta on tullut suorittaa kyseisen päätöksen pohjalta.

YVA-lain 37 §:n 1 momentin nojalla hankkeesta vastaava saa hakea muutosta 36 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, jos hankkeesta vastaavan esitys on hylätty. Hankkeesta vastaavan esitys on tässä tapauksessa hyväksytty. Hanketoimija ei ole hakenut muutosta päätökseen. Päätös on saanut lainvoiman (ELY-keskuksen päätös 28.2.2025).

Ottaen huomioon, että toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt hankkeesta vastaavan YVA-lain 36 §:n mukaisen esityksen, eikä muille tahoille ole YVA-laissa säädetty muutoksenhakuoikeutta, ei tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

Koska päätös on tullut lainvoimaiseksi, sen sisältöä tai lainmukaisuutta ei voida enää tutkia tämän sijoittamislupaa koskevan muutoksenhaun yhteydessä. Valittajien YVA-menettelyn puuttumiseen liittyvät väitteet kohdistuvat siten lainvoimaiseen erillispäätökseen, johon valittajilla ei ole ollut valitusoikeutta, eivätkä nyt valituksen kohteena olevaan sijoittamislupapäätökseen.

Porin kaupunki katsoo, että valitus tulee jättää tutkimatta, koska valittajilla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettua valitusoikeutta. Asiassa on kysymys maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta, johon sovelletaan rakentamislain 179 b §:n erityissäännöstä.

7.1.3. Yhdistysten valitusoikeus

Valittajana oleva Turvallinen Noormarkku ry katsoo, että sillä on valitusoikeus rakentamislain 179 b §:n 2 momentin perusteella. Tämä näkemys on kuitenkin ristiriidassa asiassa jo annetun hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön kanssa.

Rakentamislain 179 b §:n mukaan rekisteröidyllä yhteisöllä on valitusoikeus vain silloin, kun sijoittamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia. Nyt kyseessä olevaan hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, koska Varsinais-Suomen ELY-keskus on 28.2.2025 tekemällään lainvoimaisella päätöksellä päättänyt YVA-lain 36 §:n nojalla, ettei hankkeeseen sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Samaa hanketta koskevassa aikaisemmassa muutoksenhaussa Turun hallinto-oikeus on päätöksellään 1124/2026 katsonut, ettei ympäristöjärjestöillä ole asiassa valitusoikeutta. Hallinto-oikeuden enemmistö katsoi nimenomaisesti, että YVA-lain 36 §:n nojalla arviointimenettelystä vapautettua hanketta ei voida pitää rakentamislain valitusoikeussäännöksessä tarkoitettuna hankkeena, jonka perusteella yhdistykselle syntyisi valitusoikeus.

Valittajat ovat vedonneet myös Satu Sundbergin eriävässä mielipiteessä esitettyyn tulkintaan yhdistysten valitusoikeudesta. Kaupunki toteaa, että kyse on hallinto-oikeuden ratkaisusta eriävästä oikeudellisesta näkemyksestä, joka ei muodostanut asiassa annettua ratkaisua. Hallinto-oikeuden enemmistö katsoi, että YVA-lain 36 §:n nojalla tehdyn päätöksen jälkeen kyse ei enää ole sellaisesta rakentamislain mukaisesta hankkeesta, jonka perusteella yhdistyksille syntyisi valitusoikeus. Hallinto-oikeus totesi, että vastakkainen tulkinta johtaisi tilanteeseen, jossa YVA-lain 36 §:ään liittyvä erityinen ja tarkoituksellisesti rajattu muutoksenhakujärjestelmä menettäisi merkityksensä, koska valitusoikeus avautuisi välillisesti toista sääntelyreittiä pitkin.

Lisäksi on huomattava, että nyt käsiteltävä asia koskee rakentamislain 179 b §:ää, joka on säädetty myöhemmin ja erityisesti maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia varten. Säännöksen sanamuoto antaa yhdistykselle valitusoikeuden ainoastaan silloin, kun sijoittamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia. Hankkeen osalta toimivaltainen viranomainen on lainvoimaisella päätöksellään katsonut YVA-lain 36 §:n nojalla, ettei hankkeeseen sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Asiassa ei ole esitetty uusia selvityksiä tai muuttuneita olosuhteita, joiden johdosta tätä lähtökohtaa olisi arvioitava toisin.

Hallinto-oikeuden eriävässä mielipiteessä yhdistysten valitusoikeutta perusteltiin erityisesti hankkeen mahdollisilla merkittävillä ympäristövaikutuksilla ja perusoikeusmyönteisellä tulkinnalla. Enemmistön

ratkaisussa kuitenkin katsottiin, että arvioinnissa on annettava merkitystä myös YVA-lain 36 §:n erityissääntelylle sekä sitä koskevalle rajatulle muutoksenhakujärjestelmälle. Kaupunki katsoo, että sama tulkinta soveltuu myös nyt käsiteltävään asiaan.

Koska hankkeen tosiseikat, YVA-ratkaisun sisältö ja yhdistyksen asema eivät ole muuttuneet aikaisemman hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen, ei asiassa ole perusteita arvioida yhdistyksen valitusoikeutta toisin.

7.1.4. Yhdistyksen toimivalta ja päätöksenteko valituksen tekemisessä

Mikäli hallinto-oikeus katsoisi, että Turvallinen Noormarkku ry:llä on lähtökohtaisesti rakentamislain 179 b §:n mukaiseen valitusoikeuteen liittyvä oikeudellinen intressi, asiassa on lisäksi syytä arvioida, onko yhdistys tehnyt valituksen yhdistyslain, yhdistyksen sääntöjen ja yhdistyksen toimielinten toimivaltajakoa koskevien määräysten mukaisesti.

Valituksen liitteistä ei ilmene, onko valituksen tekemisestä tehty yhdistyksen sääntöjen mukainen päätös toimivaltaisessa toimielimessä. Asiakirja-aineistosta ei myöskään ilmene, onko hallinto-oikeudelle toimitettu sellainen pöytäkirjaote taikka muu selvitys, josta kävisi ilmi, että valituksen tekemisestä on päätetty yhdistyksen sääntöjen mukaisesti toimivaltaisessa toimielimessä.

Yhdistyksen valitusoikeuden käyttäminen edellyttää, että yhdistystä edustavat henkilöt ovat toimineet yhdistyksen puolesta asianmukaisen päätöksenteon ja edustamisoikeuden nojalla. Arvioitaessa valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä merkitystä voidaan antaa myös sille, kuuluuko kyseisen kaltaisen muutoksenhakuasian vireille saattaminen yhdistyksen sääntöjen mukaiseen tarkoitukseen sekä sille, onko päätös valituksen tekemisestä tehty sääntöjen edellyttämällä tavalla hallituksen toimesta vai olisiko asia mahdollisesti kuulunut yhdistyksen kokouksen ratkaistavaksi.

Koska asiakirja-aineistosta ei ilmene yhdistyksen päätöksentekoa koskevaa selvitystä, Porin kaupunki katsoo, että hallinto-oikeuden tulee tarvittaessa varmistua siitä, että valituksen tekemisestä on päätetty yhdistyksen sääntöjen ja yhdistyslain edellyttämällä tavalla sekä että valituksen allekirjoittaneilla henkilöillä on ollut oikeus käyttää yhdistyksen puhevaltaa tässä asiassa.

Tämä seikka puoltaa osaltaan valitusoikeuden edellytysten huolellista tutkimista ennen asian mahdollista käsittelyä pääasian osalta.

7.1.5. EU lainsäädäntö

Valittajien viittaus Århusin yleissopimukseen, Seveso III -direktiiviin, tehokkaan oikeussuojan periaatteeseen sekä Euroopan unionin oikeuteen ei anna aihetta arvioida yhdistyksen valitusoikeutta rakentamislain säännöksistä poikkeavalla tavalla.

Valittajat ovat vedonneet EU-direktiiveihin ja kansainvälisiin yleissopimuksiin. Direktiivit eivät kuitenkaan lähtökohtaisesti syrjäytä jäsenvaltion kansallista prosessi- ja toimivaltajärjestelmää, vaan ne sitovat jäsenvaltioita saavutettavan lopputuloksen osalta jättäen kansallisille viranomaisille harkintavallan täytäntöönpanon muodon ja keinojen suhteen. Samoin kansainvälisiä velvoitteita, kuten Århusin yleissopimusta, sovelletaan osana unionin ja jäsenvaltioiden oikeusjärjestystä niiden kansallisen täytäntöönpanon ja vakiintuneiden oikeudellisten rakenteiden kautta. Näistä instrumenteista ei siten seuraa velvollisuutta sivuuttaa kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä toimivaltasäännöksiä tai valitusoikeuden edellytyksiä.

EU-asetukset ovat jäsenvaltioissa sellaisenaan sovellettavaa oikeutta. Nyt kyseessä olevien väitteiden kannalta merkitykselliset velvoitteet perustuvat kuitenkin direktiiveihin ja kansainvälisiin yleissopimuksiin, joita sovelletaan osana jäsenvaltioiden omaa oikeusjärjestystä ja kansallisia täytäntöönpanoratkaisuja. Näistä ei seuraa velvollisuutta poiketa kansallisesta toimivaltajaosta tai valitusoikeutta koskevista säännöksistä.

SEUT ei ole asetus vaan Euroopan unionin perussopimus. Vaikka perussopimuksen määräyksiä on otettava kansallista oikeutta sovellettaessa huomioon, niistä ei seuraa, että kansallisessa lainsäädännössä säädetty toimivallanjako tai valitusoikeuden edellytykset sivuutettaisiin. EU-oikeuden velvoitteet toteutetaan lähtökohtaisesti jäsenvaltioiden omien menettely- ja oikeussuojajärjestelmien puitteissa.

Seveso III -direktiivin 15 artikla sisältää yleisön osallistumista koskevia vaatimuksia uusien suuronnettomuusvaarallisten laitosten sijoittamista koskevissa menettelyissä, ja direktiivin 23 artiklassa edellytetään mahdollisuutta saattaa päätöksen laillisuus uudelleen tutkittavaksi kansallisen oikeusjärjestyksen mukaisesti. Direktiivi ei kuitenkaan yksityiskohtaisesti määrittele muutoksenhakuun oikeutettujen tahojen piiriä, vaan jättää muutoksenhakujärjestelmän toteuttamisen jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön varaan.

Myöskään Århusin yleissopimuksesta, tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa tunnustetusta tehokkaan oikeussuojan periaatteesta tai Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklasta ei seuraa, että ympäristöyhdistyksellä olisi suoraan näihin määräyksiin perustuva valitusoikeus riippumatta kansallisen lainsäädännön nimenomaisista säännöksistä. Unionioikeuden

edellyttämä oikeussuoja toteutetaan lähtökohtaisesti jäsenvaltioiden kansallisten menettelysääntöjen kautta.

Lisäksi on huomattava, että hankkeessa on kyse maanpuolustuksen kannalta tärkeästä tuotantolaitoksesta. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 346 artiklan mukaan jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan sellaisia tietoja, joiden ilmaisemisen se katsoo keskeisten turvallisuusetujensa vastaiseksi, ja jäsenvaltio voi toteuttaa tarpeellisiksi katsomiaan toimenpiteitä keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotannon ja kaupan alalla. Hallituksen esityksessä on todettu jäsenvaltioilla olevan laaja harkintavalta keskeisten turvallisuusetujensa määrittämisessä. Tämä korostaa sitä, että maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevaa sääntelyä on arvioitava myös kansalliseen turvallisuuteen liittyvät näkökohdat huomioon ottaen.

Merkityksellistä on, että hallituksen esityksessä HE 3/2026 vp on nimenomaisesti arvioitu Seveso III -direktiivin, Århusin yleissopimuksen sekä unionioikeuden oikeussuojavaatimusten vaikutuksia maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupapäätösten muutoksenhakuun. Esityksessä on katsottu tarpeelliseksi säätää valitusoikeudesta erikseen lailla näiden velvoitteiden huomioon ottamiseksi. Tämä osoittaa, ettei voimassa olevasta Seveso III -direktiivistä, Århusin yleissopimuksesta tai unionioikeuden yleisistä periaatteista voida johtaa rakentamislain valitusoikeussäännöksistä riippumatonta tai niitä laajentavaa valitusoikeutta.

Lisäksi on huomattava, että nyt kysymyksessä oleva päätös on rakentamislain mukainen sijoittamislupapäätös. Asiassa on arvioitu hankkeen sijoittumisen edellytyksiä rakentamislain säännösten perusteella. Vaarallisten kemikaalien käsittelyyn, suuronnettomuusvaaroihin ja laitoksen turvallisuuteen liittyvät yksityiskohtaiset arvioinnit tehdään erikseen kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisissa menettelyissä toimivaltaisen viranomaisen ratkaistaviksi kuuluvissa asioissa.

Tätä työnjakoa ilmentää myös Tukesin kannanotto puhtaan siirtymän sijoittamislupaa koskevasta sääntelystä. Tukesin mukaan sijoittamislupa osoittaa sijoituspaikan soveltuvuuden kyseisen tyyppiselle tuotantolaitokselle, mutta laitoksen sijoittumisen edellytysten arviointi kemikaalionnettomuuksien vaikutusten perusteella tehdään erikseen Tukesin kemikaaliturvallisuuslupakäsittelyssä tai vähäisen kemikaalitoiminnan osalta pelastusviranomaisen toimesta. Tässä sijoittamislupamenettelyssä ei siten ratkaista kemikaaliturvallisuusluvan myöntämisen edellytyksiä eikä anneta ennakollista hyväksyntää kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisille ratkaisuille.

Seveso III - direktiiviin liittyvät turvallisuusvaatimukset toteutuvat siten ensisijaisesti kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisissa menettelyissä. Direktiivistä ei seuraa, että rakentamislain 179 b §:ssä säädettyä valitusoikeutta tulisi laajentaa nyt käsillä olevassa sijoittamislupa-asiassa. Yhdistyksen valitusoikeutta on arvioitava rakentamislain 179 b §:n nojalla. Koska lainkohdassa säädetyt ympäristöyhdistyksen valitusoikeuden edellytykset eivät täyty, yhdistyksellä ei ole asiassa valitusoikeutta.

7.2. Yksityishenkilöiden valitusoikeus

Valittajat vetoavat siihen, että heidän omistamansa tai hallitsemansa kiinteistöt sijaitsevat K30- tai K60-alueilla ja että tästä syystä heillä olisi rakentamislain 179 b §:n mukainen valitusoikeus. Pelkästään kiinteistön sijoittuminen K30- tai K60-vyöhykkeelle ei kuitenkaan osoita, että päätös vaikuttaisi olennaisesti kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen taikka välittömästi valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun.

Hakemuksen perusteella K30- ja K60-alueet eivät ole alueita, joilla rakentaminen olisi kiellettyä tai joille sijoittuminen automaattisesti estäisi kiinteistön tavanomaisen käytön. Päinvastoin hanketta koskevissa selvityksissä on todettu, ettei K60-vyöhyke estä tavanomaista asumista tai normaalia rakentamista. Sijoittamislupapäätöksessä on lisäksi katsottu, ettei hanke merkittävästi vaikeuta naapurikiinteistöjen käyttöä tai rakentamista eikä aiheuta rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa.

Valittajien esittämät väitteet liittyvät pääosin mahdollisiin spekuloituihin tuleviin vaikutuksiin, kuten kiinteistöjen arvon alentumiseen, tulevien rakennushankkeiden epävarmuuteen, konsultointivyöhykkeen myöhempään määrittämiseen tai alueen tulevaan kehitykseen. Tällaiset oletetut tai välilliset vaikutukset eivät osoita rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettua välitöntä oikeudellista vaikutusta. Valitusoikeutta arvioidaan valituksenalaisen päätöksen välittömien oikeusvaikutusten perusteella eikä mahdollisten tulevien viranomaisratkaisujen tai myöhempien lupamenettelyjen perusteella.

Valittajat eivät myöskään ole viereisten tai vastapäätä olevien kiinteistöjen omistajia rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. He eivät ole osoittaneet myöskään sitä, että päätös estäisi heidän kiinteistöjensä rakentamisen tai muun käytön olennaisella tavalla 179 b §:n 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kaupunki viittaa tämän lausunnon kohtaan 4.2.

Asiassa on lisäksi huomioitava, että samojen tai vastaavassa asemassa olevien henkilöiden valitusoikeutta on arvioitu jo aikaisempaa 4.6.2025 myönnettyä sijoittamislupaa koskeneessa muutoksenhaussa. Turun hallinto-oikeus katsoi päätöksessään 1124/2026, ettei yksityisillä valittajilla ollut asiassa valitusoikeutta, koska heidän kiinteistönsä sijaitsivat suojaetäisyysalueiden ulkopuolella

eikä hankkeella ollut heidän kiinteistöilleen ulottuvia olennaisia tai huomattavia vaikutuksia. Hallinto-oikeus totesi lisäksi, ettei päätös vaikuttanut välittömästi heidän oikeuteensa, etuunsa tai velvollisuuteensa.

Vaikka nyt käsiteltävä sijoittamislupa on myönnetty rakentamislain 43 c §:n nojalla, valittajien asema suhteessa hankkeeseen ei ole muuttunut sellaisella tavalla, joka antaisi aihetta arvioida valitusoikeutta toisin kuin hallinto-oikeus on jo aikaisemmin tehnyt.

7.2.1. [redacted]

Valittajalla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta. Kyseisessä säännöksessä on määritelty tyhjentävästi ne tahot, joilla on oikeus hakea muutosta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevaan päätökseen. Valittaja ei kuulu mihinkään säännöksessä tarkoitetuista valitusoikeutettujen ryhmistä.

Valittajilla on lainhuutotodistuksen perusteella hallinta kiinteistöihinsä [redacted] ja [redacted]. Kiinteistöt sijaitsevat K60 alueella.

Valittajat eivät ole rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettu viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistaja tai haltija. Valittajan omistamat tai hallitsemat kiinteistöt eivät sijaitse hankkeen sijoituspaikan välittömässä läheisyydessä eivätkä muodosta hankkeen kanssa rajanaapuruussuhdetta. Tämän vuoksi valitusoikeutta ei synny säännöksen 1 kohdan perusteella.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös voi olennaisesti vaikuttaa valittajan omistaman tai hallitseman kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittajan kiinteistöt sijaitsevat K60 vaikutusalueella, mutta sijoittamislupapäätöksellä ei aseteta niille uusia käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia. Päätöksellä ei myöskään muuteta kiinteistöjen rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai kaavallista asemaa. Pelkästään kiinteistön sijainti hankkeen K60 vaikutusalueella ei osoita, että hankkeella olisi vaikutuksia kiinteistöön.

Valittaja on perustellut valitusoikeuttaan erityisesti mahdollisilla tulevilla maankäyttöön kohdistuvilla vaikutuksilla. Tällaiset vaikutukset ovat kuitenkin luonteeltaan välillisiä ja riippuvat mahdollisista tulevista viranomaisratkaisuista. Ne eivät johdu välittömästi nyt valituksen kohteena olevasta sijoittamislupapäätöksestä. Mahdollisia myöhempiä rakentamis- tai maankäyttöhankkeita arvioidaan erikseen niitä koskevissa lupamenettelyissä, eikä niiden mahdollinen lopputulos voi perustaa valitusoikeutta käsillä olevassa asiassa.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 3 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan yksinomaan hankkeen sijoittamisen edellytykset. Päätös ei kohdistu valittajaan, eikä sillä aseteta valittajalle velvollisuuksia tai rajoiteta hänen oikeuksiaan. Valittajan esittämät väitteet kiinteistöjen arvon mahdollisesta alentumisesta, alueen vetovoiman heikkenemisestä tai tulevan maankäytön muutoksista liittyvät korkeintaan välillisiin ja epävarmoihin spekuloituihin vaikutuksiin. Tällaisia vaikutuksia ei voida pitää rakentamislain 179 b §:n 3 kohdassa tarkoitettuina välittöminä oikeudellisina vaikutuksina.

Koska valittaja ei ole hankkeen rajanaapuri tai vastapäisen kiinteistön omistaja tai haltija, koska päätös ei vaikuta olennaisesti hänen kiinteistönsä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä päätös myöskään vaikuta välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa, valittajalla ei ole rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta asiassa. Tämän vuoksi valitus tulee jättää tutkimatta.

7.2.2. [redacted]

Valittajalla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta. Kyseisessä säännöksessä on määritelty tyhjentävästi ne tahot, joilla on oikeus hakea muutosta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevaan päätökseen. Valittaja ei kuulu mihinkään säännöksessä tarkoitetuista valitusoikeutettujen ryhmistä.

Valittaja omistaa lainhuutotodistuksen mukaan ½ kiinteistöstä [redacted]. Valituksessa ei ole esitetty selvitystä siitä, että kiinteistön toinen yhteisomistaja olisi liittynyt valitukseen taikka valtuuttanut valittajan käyttämään puhevaltaa hänen puolestaan. Valittajan oikeus vedota kiinteistöön perustuvaan oikeudelliseen intressiin rajoittuu siten lähtökohtaisesti hänen omaan määräosaansa, eikä asiassa ole osoitettu perustetta arvioida valitusoikeutta koko kiinteistön perusteella.

Valittaja ei ole rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettu viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistaja tai haltija. Valittajan omistamat tai hallitsemat kiinteistöt eivät sijaitse hankkeen sijoituspaikan välittömässä läheisyydessä eivätkä muodosta hankkeen kanssa rajanaapuruussuhdetta. Tämän vuoksi valitusoikeutta ei synny säännöksen 1 kohdan perusteella.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös voi olennaisesti vaikuttaa valittajan omistaman tai hallitseman kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittajan kiinteistö sijaitsee K60 vaikutusalueella, mutta sijoittamislupapäätöksellä ei aseteta sille uusia käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia. Päätöksellä ei myöskään muuteta kiinteistön rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai kaavallista asemaa. Pelkästään kiinteistön sijainti hankkeen vaikutusalueella ei osoita, että rakentaminen tai muu käyttö estyisi tai vaikeutuisi olennaisesti. Valittaja ei ole osoittanut konkreettisia vaikutuksia

kiinteistölleen sijoittamislupaan perustuen. Valitusoikeus ei voi perustua valittajan spekulatiivisiin väitteisiin.

Valittaja on perustellut valitusoikeuttaan erityisesti mahdollisilla tulevilla maankäyttöön kohdistuvilla vaikutuksilla. Tällaiset vaikutukset ovat kuitenkin luonteeltaan välillisiä ja riippuvat mahdollisista tulevista viranomaisratkaisuista. Ne eivät johdu välittömästi nyt valituksen kohteena olevasta sijoittamislupapäätöksestä. Mahdollisia myöhempiä rakentamis- tai maankäyttöhankkeita arvioidaan erikseen niitä koskevissa lupamenettelyissä, eikä niiden mahdollinen lopputulos voi perustaa valitusoikeutta käsillä olevassa asiassa.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 3 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan yksinomaan hankkeen sijoittamisen edellytykset. Päätös ei kohdistu valittajaan, eikä sillä aseteta valittajalle velvollisuuksia tai rajoiteta hänen oikeuksiaan. Valittajan esittämät väitteet kiinteistöjen arvon mahdollisesta alentumisesta, alueen vetovoiman heikkenemisestä tai tulevan maankäytön muutoksista liittyvät korkeintaan välillisiin ja epävarmoihin vaikutuksiin. Tällaisia vaikutuksia ei voida pitää rakentamislain 179 b §:n 3 kohdassa tarkoitettuina välittöminä oikeudellisina vaikutuksina.

Koska valittaja ei ole hankkeen rajanaapuri tai vastapäisen kiinteistön omistaja tai haltija, koska päätös ei vaikuta olennaisesti hänen kiinteistönsä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä päätös myöskään vaikuta välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa, valittajalla ei ole rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta asiassa. Tästä johtuen, valitus tulee jättää tutkimatta.

7.2.3. [redacted]

Valittajalla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta.

Kyseisessä säännöksessä on määritelty tyhjentävästi ne tahot, joilla on oikeus hakea muutosta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevaan päätökseen. Valittaja ei kuulu mihinkään säännöksessä tarkoitetuista valitusoikeutettujen ryhmistä.

Valittaja omistaa lainhuutotodistuksen perusteella kiinteistön [redacted]

Valittaja ei ole rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettu viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistaja tai haltija. Valittajan omistamat tai hallitsemat kiinteistöt eivät sijaitse hankkeen sijoituspaikan välittömässä läheisyydessä eivätkä muodosta hankkeen kanssa rajanaapuruussuhdetta. Tämän vuoksi valitusoikeutta ei synny säännöksen 1 kohdan perusteella.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös voi olennaisesti vaikuttaa valittajan omistaman tai hallitseman kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittajan kiinteistö ei sijaitse hankkeen vaikutusalueella, eikä sijoittamislupapäätöksellä ei aseteta sille uusia käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia. Päätöksellä ei myöskään muuteta kiinteistöjen rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai kaavallista asemaa. Pelkästään kiinteistön omistaminen Noormarkussa ei osoita, että rakentaminen tai muu käyttö estyisi tai vaikeutuisi olennaisesti.

Valittaja on perustellut valitusoikeuttaan erityisesti mahdollisilla tulevilla maankäyttöön kohdistuvilla vaikutuksilla. Tällaiset vaikutukset ovat kuitenkin spekulatiivisia, eivät johdu välittömästi nyt valituksen kohteena olevasta sijoittamislupapäätöksestä. Mahdollisia myöhempiä rakentamis- tai maankäyttöhankkeita arvioidaan erikseen niitä koskevissa lupamenettelyissä, eikä niiden mahdollinen lopputulos voi perustaa valitusoikeutta käsillä olevassa asiassa.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 3 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan yksinomaan hankkeen sijoittamisen edellytykset. Päätös ei kohdistu valittajaan, eikä sillä aseteta valittajalle velvollisuuksia tai rajoiteta hänen oikeuksiaan. Valittajan esittämät väitteet kiinteistöjen arvon mahdollisesta alentumisesta, alueen vetovoiman heikkenemisestä tai tulevan maankäytön muutoksista liittyvät korkeintaan välillisiin ja epävarmoihin vaikutuksiin. Tällaisia vaikutuksia ei voida pitää rakentamislain 179 b §:n 3 kohdassa tarkoitettuina välittöminä oikeudellisina vaikutuksina.

Koska valittaja ei ole hankkeen rajanaapuri tai vastapäisen kiinteistön omistaja tai haltija, eikä hänen kiinteistönsä sijaitse hankkeen vaikutusalueella, päätös ei vaikuta olennaisesti hänen kiinteistönsä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä päätös myöskään vaikuta välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa, valittajalla ei ole rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta asiassa. Tämän vuoksi valitus tulee jättää tutkimatta.

7.2.4. [redacted]

Valittaja omistaa kiinteistön [redacted] Kiinteistö ei sijaitse välittömästi hankkeen rakennuspaikan vieressä tai vastapäätä siten, että valittajalla olisi rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen valitusoikeus viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön omistajana tai haltijana.

Valitusoikeutta ei synny myöskään rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös voi olennaisesti vaikuttaa kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Kiinteistö sijaitsee K60 alueella. Asiassa laadittujen selvitysten perusteella

sijoittamislupapäätös ei kohdista valittajan omistamaan kiinteistöön käyttö-, rakentamis- tai muita oikeudellisia rajoituksia. Kiinteistö ei ole sellainen Tukesin kriteeristössä tarkoitettu K60-suojattava kohde, jonka johdosta hankkeesta seuraisi kiinteistöön kohdistuvia rakentamisrajoituksia tai muita välittömiä maankäytöllisiä seuraamuksia. Valituksessa ei ole myöskään esitetty konkreettista selvitystä siitä, että päätös olennaisesti vaikeuttaisi kiinteistön käyttöä tai rakentamista.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella. Säännöksessä tarkoitettu valitusoikeus edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi henkilön oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Sijoittamislupapäätös ei kohdistu valittajaan henkilökohtaisesti eikä muuta hänen oikeudellista asemaansa. Valituksessa esitetyt spekulatiiviset väitteet mahdollisista turvallisuusvaikutuksista, kiinteistön arvon alenemisesta tai alueen yleisen viihtyisyyden heikkenemisestä ovat välillisiä ja yleisluonteisia eivätkä osoita säännöksessä tarkoitettua välitöntä vaikutusta valittajaan tai hänen oikeusasemaansa.

Näin ollen valittajalla ei ole rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettua valitusoikeutta asiassa.

7.2.5. [redacted]

Valittajalla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta. Kyseisessä säännöksessä on määritelty tyhjentävästi ne tahot, joilla on oikeus hakea muutosta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevaan päätökseen. Valittaja ei kuulu mihinkään säännöksessä tarkoitetuista valitusoikeutettujen ryhmistä.

Valittaja on perustellut valitusoikeuttaan omistamillaan kiinteistöillä [redacted] ja [redacted]. Nämä kiinteistöt eivät kuitenkaan sijaitse rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla hankkeen rakennuspaikan vieressä tai vastapäätä, eivätkä ne muodosta rakennuspaikan kanssa välitöntä naapurussuhdetta. Valittajalla ei siten ole valitusoikeutta säännöksen 1 kohdan perusteella. Kiinteistöt sijaitsevat K30 alueella. Kaupunki viittaa tämän lausunnon kohdassa 4.2 esitettyihin yksityiskohtaisempiin perusteluihin rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdan soveltamisesta, sekä kohtaan 4.3.

Valitusoikeutta ei synny myöskään rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että sijoittamislupapäätös voi olennaisesti vaikuttaa kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittajan omistamiin kiinteistöihin ei sijoittamislupapäätöksellä kohdisteta rakentamis-, käyttö- tai luovutusrajoituksia, eikä päätöksellä muuteta niiden rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai muuta oikeudellista asemaa. Vaikka kiinteistöt sijaitsevat hankkeen K30 vaikutusalueella, vaikutusalueeseen kuuluminen ei sellaisenaan osoita, että päätös vaikuttaisi olennaisesti kiinteistöjen rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Asiassa laadittujen selvitysten

mukaan kiinteistöt eivät myöskään ole sellaisia K60-kriteeristössä tarkoitettuja suojattavia kohteita, joiden perusteella sijoittamislupapäätöksestä seuraisi kiinteistöihin kohdistuvia rajoituksia.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi henkilön oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan hankkeen sijoittamisen edellytyksiä, eikä päätös kohdistu valittajaan henkilökohtaisesti. Päätöksellä ei aseteta hänelle velvollisuuksia eikä rajoiteta hänen oikeuksiaan. Valituksessa esitetyt spekulatiiviset väitteet kiinteistöjen mahdollisesta arvon alentumisesta, alueen vetovoiman heikkenemisestä, turvallisuusriskeistä tai tulevaisuudessa mahdollisesti ilmenevistä maankäytöllisistä vaikutuksista ovat luonteeltaan välillisiä ja hypoteettisia. Tällaisia vaikutuksia ei voida pitää rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuina välittöminä vaikutuksina henkilön oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Valituksessa ei ole esitetty konkreettista selvitystä siitä, että tällaiset vaikutukset tosiasiallisesti aiheutuisivat valittajan kiinteistöille hankkeen ja kyseessä olevan lupapäätöksen seurauksena.

Koska valittaja ei ole rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu viereisen tai vastapäisen kiinteistön omistaja tai haltija, koska sijoittamislupapäätös ei olennaisesti vaikuta toisen kohdan mukaisesti hänen kiinteistöjensä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä päätös myöskään vaikuta kolmannen kohdan mukaisesti välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa, hänellä ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta. Valitus tulee siten hänen osaltaan jättää tutkimatta.

7.2.6. [redacted]

Valittajilla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta.

Rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valitusoikeus kuuluu viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalle ja haltijalle. Valittajien omistama kiinteistö [redacted] sijaitsee noin 660 metrin etäisyydellä hankkeen sijoituspaikasta eikä muodosta hankkeen kanssa välitöntä rajanaapuruussuhdetta. Kiinteistö sijaitsee K30 alueella. Myöskään valittajien hallinnoimakseen ilmoittamat kiinteistöt [redacted] ja [redacted] eivät sijaitse hankkeen rakennuspaikan vieressä tai vastapäätä. Lisäksi valittajat eivät ole esittäneet selvitystä hallinta- tai käyttöoikeudestaan kyseisiin kiinteistöihin eivätkä valtakirjaa niiden omistajien puolesta toimimiseen. Valitusoikeutta ei siten synny rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella. Kaupunki viittaa vielä erikseen tämän lausunnon kohdissa 4.2 ja 4.3 esitettyihin perusteluihin.

Valittajilla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että sijoittamislupapäätös voi olennaisesti vaikuttaa kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Sijoittamislupapäätöksellä ei kuitenkaan aseteta valittajien

omistamalle tai heidän hallitsemakseen ilmoitetulle alueelle käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia. Päätöksellä ei myöskään muuteta kiinteistöjen rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai muuta oikeudellista asemaa. Valittajien esittämät spekulatiiviset väitteet metsänkäytöstä, lomakiinteistöjen käytöstä, kiinteistöjen arvosta, turvallisuudesta tai alueen vetovoimasta koskevat mahdollisia välillisiä vaikutuksia eivätkä osoita, että päätös olennaisesti vaikuttaisi kiinteistöjen rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen rakentamislain 179 b §:n tarkoittamalla tavalla.

Valitusoikeutta ei synny myöskään rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella. Säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi henkilön oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Nyt kysymyksessä oleva sijoittamislupapäätös ratkaisee hankkeen sijoittamisen edellytyksiä eikä kohdistu valittajiin henkilökohtaisesti. Päätös ei aseta heille velvollisuuksia, rajoita heidän oikeuksiaan eikä muuta heidän oikeudellista asemaansa. Valituksessa esitetyt huolet kiinteistöjen mahdollisesta arvon alenemisesta, alueen houkuttelevuuden heikkenemisestä tai tulevaisuudessa mahdollisesti ilmenevistä turvallisuus- tai ympäristövaikutuksista ovat luonteeltaan välillisiä, spekulatiivisia ja epävarmoja eivätkä muodosta rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua välitöntä vaikutusta.

Valituksessa ei ole esitetty konkreettista selvitystä siitä, että tällaiset vaikutukset tosiasiallisesti aiheutuisivat valittajien kiinteistöille hankkeen seurauksena.

Koska valittajat eivät ole rakentamislain 179 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja viereisen tai vastapäisen kiinteistön omistajia tai haltijoita, koska sijoittamislupapäätös ei olennaisesti vaikuta heidän kiinteistöjensä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä päätös myöskään vaikuta välittömästi heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa, valittajilla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta. Valitus tulee siten jättää heidän osaltaan tutkimatta.

7.2.7. [redacted]

Valittajalla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta.

Kyseisessä säännöksessä on määritelty tyhjentävästi ne tahot, joilla on oikeus hakea muutosta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevaan päätökseen. Valittaja ei kuulu mihinkään säännöksessä tarkoitetuista valitusoikeutettujen ryhmistä.

Valittaja omistaa lainhuutotodistuksen mukaan ½ kiinteistöstä [redacted]. Valituksessa ei ole esitetty selvitystä siitä, että kiinteistön toinen yhteisomistaja olisi liittynyt valitukseen taikka valtuuttanut valittajan käyttämään puhevaltaa hänen puolestaan. Valittajan oikeus vedota kiinteistöön perustuvaan oikeudelliseen intressiin rajoittuu siten lähtökohtaisesti hänen omaan määräosaansa, eikä asiassa ole

osoitettu perustetta arvioida valitusoikeutta koko kiinteistön perusteella. Kiinteistö sijaitsee K60 alueella. Kiinteistö sijaitsee K60 vaikutusalueella.

Ensinnäkään valittaja ei ole rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettu viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistaja tai haltija. Valittajan omistamat tai hallitsemat kiinteistöt eivät sijaitse hankkeen sijoituspaikan välittömässä läheisyydessä eivätkä muodosta hankkeen kanssa rajanaapuruussuhdetta. Tämän vuoksi valitusoikeutta ei synny säännöksen 1 kohdan perusteella.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös voi olennaisesti vaikuttaa valittajan omistaman tai hallitseman kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittajan kiinteistöt sijaitsevat vaikutusalueella, mutta sijoittamislupapäätöksellä ei aseteta niille uusia käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia. Päätöksellä ei myöskään muuteta kiinteistöjen rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai kaavallista asemaa. Pelkästään kiinteistön sijainti hankkeen vaikutusalueella ei osoita, että rakentaminen tai muu käyttö estyisi tai vaikeutuisi olennaisesti.

Valittaja on perustellut valitusoikeuttaan erityisesti mahdollisilla tulevilla maankäyttöön kohdistuvilla vaikutuksilla. Tällaiset vaikutukset ovat kuitenkin luonteeltaan välillisiä ja riippuvat mahdollisista tulevista viranomaisratkaisuista. Ne eivät johdu välittömästi nyt valituksen kohteena olevasta sijoittamislupapäätöksestä. Mahdollisia myöhempiä rakentamis- tai maankäyttöhankkeita arvioidaan erikseen niitä koskevissa lupamenettelyissä, eikä niiden mahdollinen lopputulos voi perustaa valitusoikeutta käsillä olevassa asiassa.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 3 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan yksinomaan hankkeen sijoittamisen edellytykset. Päätös ei kohdistu valittajaan, eikä sillä aseteta valittajalle velvollisuuksia tai rajoiteta hänen oikeuksiaan. Valittajan esittämät väitteet kiinteistöjen arvon mahdollisesta alentumisesta, alueen vetovoiman heikkenemisestä tai tulevan maankäytön muutoksista liittyvät korkeintaan välillisiin ja epävarmoihin vaikutuksiin. Tällaisia vaikutuksia ei voida pitää rakentamislain 179 b §:n 3 kohdassa tarkoitettuina välittöminä oikeudellisina vaikutuksina.

Valituksessa ei ole esitetty konkreettista selvitystä siitä, että tällaiset vaikutukset tosiasiallisesti aiheutuisivat valittajien kiinteistöille hankkeen seurauksena.

Koska valittaja ei ole hankkeen rajanaapuri tai vastapäisen kiinteistön omistaja tai haltija, koska päätös ei vaikuta olennaisesti hänen kiinteistönsä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä päätös

myöskään vaikuta välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa, valittajalla ei ole rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta asiassa. Tämän vuoksi valitus tulee jättää tutkimatta.

7.2.8. [redacted]

Valittajalla ei ole asiassa rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta.

Kyseisessä säännöksessä on määritelty tyhjentävästi ne tahot, joilla on oikeus hakea muutosta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevaan päätökseen. Valittaja ei kuulu mihinkään säännöksessä tarkoitetuista valitusoikeutettujen ryhmistä.

Valittajalla omistaa lainhuutotodistuksen perusteella kiinteistön [redacted]. Kiinteistö sijaitsee K60 alueen ulkorajalla.

Valittaja ei ole rakentamislain 179 b §:n 1 kohdassa tarkoitettu viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistaja tai haltija. Valittajan omistamat tai hallitsemat kiinteistöt eivät sijaitse hankkeen sijoituspaikan välittömässä läheisyydessä eivätkä muodosta hankkeen kanssa rajanaapuruussuhdetta. Tämän vuoksi valitusoikeutta ei synny säännöksen 1 kohdan perusteella.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 2 kohdan nojalla. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös voi olennaisesti vaikuttaa valittajan omistaman tai hallitseman kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen. Valittajan kiinteistöt sijaitsevat vaikutusalueella, mutta sijoittamislupapäätöksellä ei aseteta niille uusia käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia. Päätöksellä ei myöskään muuteta kiinteistöjen rakennusoikeutta, käyttötarkoitusta tai kaavallista asemaa. Pelkästään kiinteistön sijainti hankkeen vaikutusalueella ei osoita, että rakentaminen tai muu käyttö estyisi tai vaikeutuisi olennaisesti.

Valittaja on perustellut valitusoikeuttaan erityisesti mahdollisilla tulevilla maankäyttöön kohdistuvilla vaikutuksilla. Tällaiset vaikutukset ovat kuitenkin luonteeltaan välillisiä ja riippuvat mahdollisista tulevista viranomaisratkaisuista. Ne eivät johdu välittömästi nyt valituksen kohteena olevasta sijoittamislupapäätöksestä. Mahdollisia myöhempiä rakentamis- tai maankäyttöhankkeita arvioidaan erikseen niitä koskevissa lupamenettelyissä, eikä niiden mahdollinen lopputulos voi perustaa valitusoikeutta käsillä olevassa asiassa.

Valittajalla ei ole valitusoikeutta myöskään rakentamislain 179 b §:n 3 kohdan perusteella. Kyseinen säännös edellyttää, että päätös vaikuttaa välittömästi valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Sijoittamislupapäätöksellä ratkaistaan yksinomaan hankkeen sijoittamisen edellytykset. Päätös ei kohdistu valittajaan, eikä sillä aseteta valittajalle velvollisuuksia tai rajoiteta hänen oikeuksiaan. Valittajan esittämät väitteet kiinteistöjen arvon mahdollisesta alentumisesta, alueen vetovoiman

heikkenemisestä tai tulevan maankäytön muutoksista liittyvät korkeintaan välillisiin ja epävarmoihin vaikutuksiin. Tällaisia vaikutuksia ei voida pitää rakentamislain 179 b §:n 3 kohdassa tarkoitettuina välittöminä oikeudellisina vaikutuksina.

Valituksessa ei ole esitetty konkreettista selvitystä siitä, että tällaiset vaikutukset tosiasiallisesti aiheutuisivat valittajien kiinteistöille hankkeen seurauksena.

Koska valittaja ei ole hankkeen rajanaapuri tai vastapäisen kiinteistön omistaja tai haltija, koska päätös ei vaikuta olennaisesti hänen kiinteistönsä rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen eikä päätös myöskään vaikuta välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa, valittajalla ei ole rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta asiassa. Tämän vuoksi valitus tulee jättää tutkimatta.

7.2.9. Johtopäätös

Valittajien täydennyksessä esitetyt valitusoikeutta koskevat perustelut vastaavat olennaisilta osiltaan niitä väitteitä, jotka Turun hallinto-oikeus on jo ratkaisuissaan 1123/2026 ja 1124/2026 arvioinut. Asiassa ei ole esitetty uusia oikeudellisia tai tosiasiallisia seikkoja, joiden perusteella valitusoikeutta olisi aihetta arvioida toisin kuin hallinto-oikeuden enemmistö on aiemmin tehnyt 5.6.2026 antamassaan päätöksessä 1124/2026.

Yhdistyksellä ei ole rakentamislain 179 b §:n mukaista valitusoikeutta, koska kyseessä ei ole sellainen hanke, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Yksityishenkilöt eivät puolestaan ole osoittaneet, että sijoittamislupapäätös vaikuttaisi rakentamislain 179 b §:n edellyttämällä tavalla olennaisesti heidän kiinteistöjensä käyttöön tai välittömästi heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa.

Tämän vuoksi valitus tulee jättää tutkimatta hallintoprosessilain 81 §:n nojalla valitusoikeuden puuttumisen vuoksi.

8. Valittajien esittämät vaatimukset

Valittajat vaativat valituksessa 1456/03.04.04.04.16/2026, että hallinto-oikeus:

1. kumoaa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksen sijoittamisluvan 2026-177 myöntämisestä lainvastaisena ja hylkää sijoittamislupahakemuksen.
2. toissijaisesti kumoaa päätöksen ja palauttaa sen takaisin käsittelyyn siten, että sijoittamisen edellytykset, suoja-/varoalueiden vaikutukset valittajien kiinteistöihin, tarvittavat viranomaislausunnot sekä lunastus- ja korvauskysymykset selvitetään ennen luvan myöntämistä

3. kieltää päätöksen täytäntöönpanon, sekä hankkeen rakennus- ja valmistelutöiden aloittamisen tai jatkamisen siltä osin kuin töillä toteutetaan valituksen kohteena olevaa sijoittamisratkaisua ennen kuin valitus on lainvoimaisesti ratkaistu. Jos päätökseen sisältyy aloittamisoikeus tai sellainen myönnetään erikseen, aloittamisoikeus on kumottava tai sen täytäntöönpano on kiellettävä.
4. muuttaa lupaa siten, että luvan saajan on ennen rakentamisen aloittamista hankittava omistus- tai muu pysyvä hallintaoikeus kaikkiin K60- ja K30-suoja-/varoalueiden alle jääviin valittajien kiinteistöihin taikka lunastettava tai korvattava kyseiset kiinteistöt käypään arvoon

Lisäksi täydennyksessä valittajat vaativat, että hallinto-oikeus:

5. pyytää Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) virallisen asiantuntijalausunnon jo tämän käynnissä olevan sijaintivalituksen käsittelyn yhteydessä, eikä siirrä turvallisuus- ja sijoittumisarviointia myöhempään kemikaalilupavaiheeseen.

Valittajat vaativat valituksessa 1532/03.04.04.04.16/2026, että hallinto-oikeus:

1. kumoaa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksen koskien sijoittamislupaa 2026-177 lainvastaisena ja hylkää sijoittamislupahakemuksen
2. toissijaisesti kumoaa päätöksen ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi siten, että sijoittamisen edellytykset, suoja-/varoalueiden vaikutukset valittajien kiinteistöön, tarvittavat viranomaislausunnot sekä korvauskysymykset selvitetään ennen luvan myöntämistä
3. kieltää päätöksen täytäntöönpanon sekä hankkeen rakennus- ja valmistelutöiden aloittamisen tai jatkamisen siltä osin kuin töillä toteutetaan valituksen kohteena olevaa sijoittamisratkaisua ennen kuin valitus on lainvoimaisesti ratkaistu. Jos päätökseen sisältyy aloittamisoikeus tai sellainen myönnetään erikseen, aloittamisoikeus on kumottava tai sen täytäntöönpano on kiellettävä.
4. muuttaa lupaa siten, että luvan saajan on ennen rakentamisen aloittamista hankittava omistus- tai muu pysyvä hallintaoikeus K60 suoja-/varoalueiden alle jäävään valittajien kiinteistöön taikka lunastettava tai korvattava kyseinen kiinteistö sen käypään arvoon, mikäli lupaa ei kumota. Kiinteistön omistajille on joka tapauksessa turvattava elinikäinen käyttöoikeus.

Lisäksi täydennyksessä valittajat vaativat, että hallinto-oikeus:

5. kumoaa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksen päätöksentekomenettelyssä tapahtuneen virheen ja päätöksentekijän esteellisyyden vuoksi.

Valittajat vaativat valituksessa 1544/03.04.04.04.16/2026, että hallinto oikeus:

1. kumoaa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan 26.6.2026 tekemän päätöksen § 86 (lupatunnus 609–2026–177; diaaritunnus PRIDno-2026–3919) ja hylkää sijoittamislupahakemuksen

2. toissijaisesti kumoaa päätöksen ja palauttaa asian Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi
3. tutkii YVA-lain 37 §:n nojalla Varsinais-Suomen ELY-keskuksen 28.2.2025 tekemän YVA-lain 36 §:ssä tarkoitetun päätöksen VARELY/1018/2025 lainmukaisuuden tämän sijoittamislupaa koskevan muutoksenhaun yhteydessä ja kumoaa sijoittamislupapäätöksen, koska hankkeen ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu YVA-lain edellyttämällä tavalla
4. kieltää valituksenalaisen sijoittamislupapäätöksen täytäntöönpanon ja antaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:n nojalla muun väliaikaisen määräyksen, jolla estetään sijoittamislupapäätökseen perustuvien tai siitä riippuvien ympäristöä pysyvästi muuttavien toimenpiteiden aloittaminen tai jatkaminen siihen saakka, kunnes hallinto-oikeus on ratkaissut tämän valituksen tai toisin määrää; sekä
5. käsittelee asian rakentamislain 178 a §:n mukaisesti kiireellisenä.

Valittajat ovat täydentäneet 7.9.2026 valitustaan 1544/03.04.04.04.16/2026, jossa he viittaavat valituksessa esitettyihin vaatimuksiin ja esittävät ne uudestaan.

Täydennyksessä on olennaisilta osin kysymys valittajien valitusoikeuden uudelleen perustelemisesta ja sitä tukevan argumentaation laajentamisesta. Valittajat eivät ole muuttaneet vaatimuksiaan eivätkä esittäneet sellaisia uusia hanketta tai sijoittamislupaharkintaa koskevia tosiseikkoja, jotka vaikuttaisivat päätöksen lainmukaisuuden arviointiin.

9. Kaupungin vaatimus ja perustelut valitusten hylkäämiselle

Mikäli hallinto-oikeus katsoo, että valittajilla on asiassa valitusoikeus ja ottaa valitukset tutkittavakseen, tulee valitukset joka tapauksessa hylätä perusteettomina.

Valituksissa ei ole esitetty sellaisia oikeudellisia tai tosiasiallisia perusteita, joiden johdosta valituksenalainen päätös tulisi kumota, sitä tulisi muuttaa tai asia palauttaa uudelleen käsiteltäväksi. Valituksissa esitetyt väitteet perustuvat osittain virheellisiin oikeudellisiin lähtökohtiin sekä osittain sellaisiin oletettuihin vaikutuksiin, joille asiassa laadituissa selvityksissä ei ole osoitettu tosiasiallista perustetta.

Kaupunki esittää jäljempänä yksityiskohtaiset perusteensa sille, miksi valittajien esittämät vaatimukset ja niiden tueksi esitetyt väitteet ovat perusteettomia ja miksi valitukset tulee hylätä. Lisäksi valituksissa esitetyt yksityiskohtaiset vaatimukset on eritelty valituksittain jäljempänä tässä lausunnossa.

10. Lupamenettely on lainmukainen

Porin kaupunki katsoo, että sijoittamislupamenettely on toteutettu rakentamislain ja muun sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Asia on valmisteltu asianmukaisesti, hakemuksen ratkaisemiseksi tarpeelliset selvitykset on hankittu ja hakemuksesta on pyydetty rakentamislain edellyttämät lausunnot toimivaltaisilta viranomaisilta. Lupaharkinta on perustunut käytettävissä olleeseen selvitysaineistoon, viranomaislausuntoihin sekä hankkeen vaikutuksista laadittuihin arviointeihin.

Rakentamislain 43 c §:ssä säädetty maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa on hallituksen esityksen mukaan erityinen lupamenettely, jonka tarkoituksena on mahdollistaa maanpuolustukselle ja huoltovarmuudelle olennaisten tuotantolaitosten sijoittumisen arviointi myös asemakaava-alueiden ulkopuolella silloin, kun puolustusministeriö on katsonut hankkeella olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle. Menettelyn tavoitteena on varmistaa, että kansallisen turvallisuuden, sotilaallisen huoltovarmuuden ja puolustusteollisen tuotantokapasiteetin kannalta merkittävät hankkeet voidaan toteuttaa sujuvasti, kuitenkaan tinkimättä sijoittamisedellytysten, vaikutusten arvioinnin tai turvallisuusvaatimusten arvioinnista.

Sijoittamislupahakemuksen käsittelyssä on noudatettu rakentamislain 63 b §:n säännöksiä kuulemisesta ja tiedottamisesta. Hakemuksen vireilletulosta on ilmoitettu lain edellyttämällä tavalla, ja naapureille sekä niille henkilöille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin rakentamishankkeella on arvioitu voivan olla huomattava vaikutus, on varattu tilaisuus tulla kuulluiksi asiassa.

Lisäksi hakemuksesta on tiedotettu julkisesti siten, että osallisilla on ollut mahdollisuus tutustua hakemusasiakirjoihin sekä esittää hankkeesta mielipiteensä ja muistutuksensa ennen asian ratkaisemista. Myös rakennuspaikalla on tiedotettu lupahakemuksen vireilläolosta rakentamislain edellyttämällä tavalla.

Asiakirjoista ilmenee, että hankkeesta on tiedotettu ja että niille tahoille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hankkeella on voinut olla rakentamislain 63 b §:ssä tarkoitettu huomattava vaikutus, on varattu mahdollisuus osallistua asian käsittelyyn ja esittää näkemyksensä ennen päätöksentekoa.

Porin kaupunki katsoo, että sijoittamislupahakemuksen käsittelyssä on tältä osin noudatettu rakentamislain 63 b §:n mukaisia menettelyvaatimuksia, eikä menettelyssä ole tapahtunut sellaista virhettä, joka antaisi aihetta arvioida sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuutta toisin.

Sijoittamislupaa ratkaistaessa on arvioitu rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytysten täyttymistä sekä hankkeen soveltuvuutta suunnitellulle sijoituspaikalle. Päätöksenteossa on otettu huomioon hankkeen turvallisuusvaatimukset,

alueen olosuhteet, maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden näkökohdat sekä asiassa saadut viranomaislausunnot.

Rakentamislain 43 c §:ssä säädetty maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa on hallituksen esityksen mukaan erityinen lupamenettely, jonka tarkoituksena on mahdollistaa maanpuolustukselle ja huoltovarmuudelle olennaisten tuotantolaitosten sijoittumisen arviointi myös asemakaava-alueiden ulkopuolella silloin, kun puolustusministeriö on katsonut hankkeella olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle. Menettelyn tavoitteena on varmistaa, että kansallisen turvallisuuden, sotilaallisen huoltovarmuuden ja puolustusteollisen tuotantokapasiteetin kannalta merkittävät hankkeet voidaan toteuttaa sujuvasti, kuitenkaan tinkimättä sijoittamisedellytysten, vaikutusten arvioinnin tai turvallisuusvaatimusten arvioinnista.

Hallituksen esityksen mukaan sijoittamisluvan vaikutusten arvioinnin tulee olla laajuudeltaan pääosin kaavoitusta vastaavaa. Tästä syystä hankkeen vaikutuksia on arvioitu rakentamislain 75 a §:n mukaisesti kattavasti ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, luonnonympäristöön, liikenteeseen, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, maisemaan, kulttuuriympäristöön sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Lisäksi sijoittamislupahakemuksesta on pyydetty rakentamislain 67 a §:ssä tarkoitetut lausunnot, ja lupaharkinnassa on otettu huomioon myös Seveso III -direktiivin edellyttämät suuronnettomuusvaarojen ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen liittyvät näkökohdat. Kaupunki viittaa tämän lausunnon mukana toimitettuun liitemateriaaliin.

Asiassa laadittujen selvitysten riittävyyttä on arvioitu useiden viranomaisten toimesta lupaprosessin eri vaiheissa. Saatujen lausuntojen perusteella selvityksiä on pidetty sijoittamislupaharkinnan kannalta riittävinä, eikä lausunnoissa ole katsottu niiden estävän asian ratkaisemista. Toimivaltaiset viranomaiset ovat arvioineet, että käytettävissä oleva selvitysaineisto mahdollistaa hankkeen vaikutusten arvioinnin rakentamislain 75 a §:n edellyttämässä laajuudessa. Myöskään lausuntomenettelyssä ei ole noussut esiin sellaisia selvityspuutteita, jotka olisivat edellyttäneet asian palauttamista tai ratkaisemisen siirtämistä lisäselvitysten laatimiseksi.

Hallituksen esityksessä korostetaan lisäksi, ettei maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevalla sääntelyllä ole tarkoitettu poiketa turvallisuusvaatimuksista tai turvallisuuden arvioinnista, vaan ainoastaan sujuvoittaa ja nopeuttaa lupamenettelyä kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisissä hankkeissa. Hankkeen on siten tullut täyttää samat turvallisuuteen, ympäristöön ja vaikutusten arviointiin liittyvät vaatimukset kuin muidenkin vastaavien tuotantolaitosten.

Valituksissa esitetyt väitteet eivät osoita, että lupamenettelyssä olisi tapahtunut menettelyvirhettä tai että asiaa ratkaistaessa olisi sovellettu lakia virheellisesti. Valituksissa esitetyt turvallisuuteen, kemikaaliturvallisuuteen, ympäristövaikutuksiin, mahdollisiin tuleviin maankäyttövaikutuksiin tai

hankkeen tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset on arvioitava siltä osin niissä erillisissä lupa- ja viranomaismenettelyissä, joihin niiden käsittely lainsäädännön mukaan kuuluu. Lupamenettelyjen erilaisia tarkoituksia ja arviointiperusteita ei voida sekoittaa keskenään.

Asiassa ei ole myöskään esitetty sellaisia uusia selvityksiä tai muuttuneita olosuhteita, joiden perusteella hankkeen sijoittamisedellytyksiä tai viranomaisten aikaisemmin tekemiä arvioita olisi aihetta arvioida toisin. Sijoittamislupapäätös perustuu asian ratkaisemisen kannalta riittäviin selvityksiin, asianmukaiseen viranomaiskäsittelyyn sekä sovellettavan lainsäädännön mukaiseen harkintaan.

Näillä perusteilla Porin kaupunki katsoo, että lupamenettely on ollut lainmukainen eikä valituksissa ole esitetty sellaisia perusteita, joiden johdosta sijoittamislupapäätös tulisi kumota tai asia palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

10.1. Hallintolaki 31 §, 44 § ja 54 §

Valittajien väite ei pidä paikkaansa koskien sitä, että päätös olisi perustunut olennaisilta osin myöhemmin täydentyviksi ilmoitettuihin selvityksiin, eikä kaikilta osin rakentamislain 75 a §:n ja hallintolain 31 §:n edellyttämään riittävään ja päätöksentekohetkellä käytettävissä olevaan vaikutusten arviointiin.

Päätöstä ei ole perustettu olennaisilta osin myöhemmin täydentyviin selvityksiin, vaan sijoittamislupaharkinnassa on ollut käytettävissä rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten arvioimiseksi riittävä selvitysaineisto. Asiassa on laadittu ja esitetty selvityksiä mm. hankkeen ympäristövaikutuksista, yhdyskuntarakenteesta ja maankäytöstä, Natura-vaikutuksista, hulevesien hallinnasta, maisema- ja kulttuuriympäristövaikutuksista, arkeologisista arvoista sekä suuronnettomuusvaaroihin liittyvistä suojaetäisyyksistä ja riskivaikutuksista. Lisäksi käytettävissä on ollut toimivaltaisten viranomaisten lausunnot.

Hallintolain 31 § ei edellytä, että kaikki hankkeen myöhempään suunnitteluun kuuluvat tekniset yksityiskohdat olisi ratkaistu jo sijoittamislupavaiheessa, vaan että viranomaisella on käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarpeellinen ja riittävä selvitys. Samoin rakentamislain 75 a §:n mukaisesti hankkeen merkittävät vaikutukset on selvitettävä siinä laajuudessa, että sijoittamisluvan edellytysten täyttyminen voidaan arvioida luotettavasti. Asiassa nämä vaikutukset on arvioitu ennen päätöksentekoa käytettävissä olleen aineiston perusteella.

Se, että osa hankkeen teknisistä ratkaisuista ja yksityiskohtaisista suunnitelmista täsmentyy myöhemmissä ympäristö-, kemikaaliturvallisuus- tai rakentamislupamenettelyissä, ei osoita selvitysaineiston olleen puutteellinen eikä merkitse sitä, että sijoittamisedellytysten arviointi olisi

siirretty myöhempiin menettelyihin. Kyse on lainsäädännössä tarkoitetusta lupamenettelyjen välisestä työnjaosta, ei selvitysvelvollisuuden laiminlyönnistä. Näin ollen päätös on perustunut hallintolain 31 §:n sekä rakentamislain 75 a §:n edellyttämällä tavalla riittäviin ja päätöksentekohetkellä käytettävissä olleisiin selvityksiin.

Valittajien väite päätöksen puutteellisista perusteluista on perusteeton. Hallintolain 44 ja 45 §:n edellyttämällä tavalla sijoittamislupapäätöksestä käy ilmi sekä asian ratkaisu että ne selvitykset ja perusteet, joihin ratkaisu perustuu. Päätöksessä on arvioitu rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisedellytysten täyttymistä, sekä yksilöity ne selvitykset ja viranomaislausunnot, joiden perusteella sijoittamislupa on voitu myöntää. Lupaviranomaisella on ollut käytettävissään myös salattavaan materiaaliin (JulkL 24 § 1. momentti 10 kohta) luokitellut kokonaisuudet.

Päätöstä ei ole perustettu pelkästään oletukselle myöhemmistä suunnitelmista tai tulevissa lupamenettelyissä tehtävistä arvioinneista. Sijoittamislupaharkinnassa on tukeuduttu hakemuksen liitteinä toimitettuihin selvityksiin, viranomaislausuntoihin sekä muihin asian käsittelyn yhteydessä käytettävissä olleisiin asiakirjoihin. Näiden perusteella on arvioitu mm. hankkeen sijoittumista alueelle, vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön, Natura-alueisiin, maisemaan ja kulttuuriympäristöön, hulevesien hallintaan sekä suuronnettomuusriskien huomioon ottamiseen.

Valittajat näyttävät lähtevän virheellisesti siitä oletuksesta, että kaikkien hanketta koskevien teknisten ratkaisujen ja yksityiskohtaisten suunnitelmien tulisi olla lopullisesti laadittuja jo sijoittamislupaa ratkaistaessa. Rakentamislain järjestelmä ei kuitenkaan perustu tällaiseen lähtökohtaan. Laissa on nimenomaisesti säädetty, että rakennusvalvontaviranomainen voi rakentamisluvassa, aloituskokouksessa tai rakennustyön aikana määrätä laadittavaksi ja toimitettavaksi rakentamishankkeen laadun tai laajuuden vuoksi välttämättömiä erityissuunnitelmia. Lisäksi erityissuunnitelmat toimitetaan rakennusvalvontaviranomaiselle ennen kyseisen työvaiheen aloittamista, ja viranomainen voi vaatia niiden täydentämistä. Rakentamislainsäädäntö siten nimenomaisesti lähtee siitä, että hankkeen tekninen suunnittelu tarkentuu vaiheittain myöhemmän luvituksen ja toteutuksen yhteydessä.

Se, että osa teknisistä ratkaisuista, turvallisuusjärjestelyistä tai ympäristöä koskevista yksityiskohdista täsmentyy myöhemmissä rakentamis-, ympäristö- tai kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisissa menettelyissä, ei osoita sijoittamislupaharkinnan perustuneen puutteelliseen aineistoon. Ratkaisevaa on, että sijoittamisluvan ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitysaineisto on ollut päätöksentekijän käytettävissä ja että rakentamislain 46 b §:n mukaiset sijoittamisedellytykset on voitu arvioida luotettavasti.

Päätöksessä on nimenomaisesti arvioitu sijoittamisluvan myöntämisen edellytysten täyttyminen, eikä niiden ratkaisemista ole siirretty myöhempiin menettelyihin. Myöhempiin ympäristö-, kemikaaliturvallisuus- ja rakentamislupamenettelyihin on viitattu ainoastaan siltä osin kuin niissä ratkaistaan kyseisten menettelyjen toimialaan kuuluvat yksityiskohtaiset tekniset, ympäristölliset ja turvallisuutta koskevat kysymykset. Tällainen viranomaismenettelyjen välinen työnjako perustuu lainsäädäntöön eikä merkitse sitä, että sijoittamislupapäätös olisi tehty puutteellisin tiedoin.

Päätöksen perustelut täyttävät siten hallintolain 31 §, 44 § ja 45 §:n vaatimukset, eikä sijoittamislupapäätöstä voida pitää puutteellisesti perusteltuna tai riittämättömään selvitykseen perustuvana.

10.2. Päätös täyttää rakentamislain 43 c §:n mukaiset edellytykset

Porin kaupungin näkemyksen mukaan sijoittamislupapäätös on tehty rakentamislain 43 c §:n mukaisesti, ja kaikki säännöksessä asetetut edellytykset ovat täyttyneet.

Ensinnäkin hankkeessa on kyse rakentamislain 43 c §:n 1 momentissa tarkoitetusta maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta. Hakemukseen on liitetty puolustusministeriön lausunto, jossa tuotantolaitoksen on katsottu olevan maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta olennainen. Lupaviranomainen on voinut perustaa ratkaisunsa tähän toimivaltaisen viranomaisen arvioon hankkeen merkityksestä maanpuolustukselle. Myös viranomainen on pyytänyt lausunnon koskien asiaa puolustusministeriöltä.

Toiseksi sijoittamislupamenettely on ollut asiassa käytettävissä, koska rakennuspaikka sijaitsee alueella, jolla ei ole voimassa asemakaavaa. Näin ollen rakentamislain 43 c §:n 2 momentissa säädetty edellytys erityisen sijoittamislupamenettelyn käyttämiselle on täyttynyt.

Kolmanneksi hakemukseen on liitetty rakentamislain edellyttämät selvitykset hankkeen vaikutuksista, sijoituspaikasta ja ympäristöolosuhteista. Sijoittamislupaharkinta on perustunut rakentamislain 62 §:ssä tarkoitettuihin selvityksiin, vaikutusarviointeihin sekä viranomaislausuntoihin.

Neljänneksi hakemuksesta on pyydetty rakentamislain 67 a §:n mukaiset lausunnot puolustusministeriöltä, maakunnan liitolta, hyvinvointialueen pelastusviranomaiselta sekä muilta viranomaisilta, joiden toimialaa hanke merkittävästi koskee. Lupaharkinnassa on otettu huomioon näissä lausunnoissa esitetyt näkökohdat.

Viidenneksi hankkeen vaikutuksia on arvioitu rakentamislain 75 a §:n mukaisesti. Arvioinnissa on tarkasteltu muun muassa hankkeen vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, turvallisuuteen, liikenteeseen, luonnonympäristöön, maankäyttöön sekä elinkeinoelämän

toimintaedellytyksiin. Arvioinnin perusteella on katsottu, että sijoittamisluvan myöntämiselle asetetut edellytykset täyttyvät.

Kuudenneksi lupaharkinnassa on arvioitu rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan erityisiä edellytyksiä. Arvioinnissa on todettu, että suunniteltu sijoituspaikka soveltuu hankkeeseen, hanke voidaan toteuttaa turvallisesti eikä siitä aiheudu sellaista kohtuutonta haittaa tai muuta seurausta, joka estäisi luvan myöntämisen.

Lisäksi lupahakemuksen käsittelyssä on noudatettu rakentamislain 63 b §:n mukaisia kuulemis- ja tiedottamisvelvollisuuksia. Asianosaisille ja muille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hankkeella on voinut olla huomattava vaikutus, on varattu mahdollisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista.

Edellä esitetyin perustein sijoittamislupapäätös on tehty rakentamislain 43 c §:n mukaisessa menettelyssä ja sille laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä. Asiassa ei ole esitetty sellaisia oikeudellisia tai tosiasiallisia perusteita, joiden johdosta päätöksen voitaisiin katsoa olevan rakentamislain 43 c §:n vastainen.

10.2.1. Rakentamislain muutokset ja asian arviointikehys

Rakentamislakia muutettiin 21.4.2026 voimaan tulleella lainsäädännöllä siten, että lakiin lisättiin maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevat erityissäännökset. Muutoksen tavoitteena oli turvata kansallisen turvallisuuden, puolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta välttämättömien hankkeiden toteuttamisedellytykset sekä varmistaa, että rakentamisen mahdollisuuksien arvioinnissa voidaan ottaa huomioon tällaisten hankkeiden erityinen merkitys. Lainsäätäjän tavoitteena on ollut mahdollistaa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittumisen arvioiminen omana erityisenä lupamenettelynään ennen rakentamisen toteuttamisedellytysten ratkaisemista. Menettely eroaa tältä osin tavanomaisista teollisuushankkeista, joissa sijoittamista koskevat kysymykset arvioidaan lähtökohtaisesti osana rakentamislupaharkintaa.

Nyt käsiteltävänä oleva 26.6.2026 myönnetty sijoittamislupa perustuu rakentamislain 43 c §:ään, joka on säädetty juuri tällaisia maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoshankkeita varten. Lupaharkinnassa on arvioitu nimenomaan lain 43 c §:ssä säädetyt edellytykset eikä kyse ole ollut tavanomaisesta rakentamislain 46 §:n mukaisesta sijoittamislupaharkinnasta. Päätöksen perustana on ollut hankkeen merkitys maanpuolustukselle, huoltovarmuudelle ja puolustusteollisuuden toimintakyvylle sekä arvio siitä, että hankkeelle on olemassa rakentamislain 46 b §:n mukaiset edellytykset kyseisellä sijoituspaikalla.

10.2.2. Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa

Valittajat ovat esittäneet, ettei TNT-tuotantolaitoshanke kuulu rakentamislain 43 c §:n soveltamisalaan eikä kyse olisi lain tarkoittamasta maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta. Porin kaupunki katsoo, että väite on perusteeton.

Rakentamislain 43 c § lisättiin lakiin 21.4.2026 voimaan tulleella lakimuutoksella. Hallituksen esityksen mukaan säännöksen tavoitteena on mahdollistaa kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta merkittävien tuotantolaitosten sijoittamisen arviointi ja toteuttaminen myös tilanteissa, joissa hankkeen edellyttämää asemakaavaa ei ole tarkoituksenmukaista laatia. Lainsäätäjä tunnisti erityisesti muuttuneen turvallisuusympäristön, sekä tarpeen vahvistaa kotimaista puolustusteollista tuotantokapasiteettia ja sotilaallista huoltovarmuutta.

Rakentamislain 43 c § (17.4.2026/265)

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa

Rakentamisluvan hakijan niin pyytäessä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisen edellytysten olemassaolo on ratkaistava sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena, jos kyseessä on:

1) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 25 kohdassa tarkoitettu maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos; tai
2)maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämä tuotantolaitos, joka ei ole Puolustusvoimien hallinnassa, mutta jolla on puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle.
Edellä 1 momentissa tarkoitettua sijoittamislupaa (maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa) voidaan käyttää ainoastaan, jos tuotantolaitos sijaitsee alueella, jolla ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Rakentamisluvan hakijan on liitettävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemukseen 62 §:ssä tarkoitetut selvitykset. Puolustusministeriön on annettava toiminnanharjoittajalle hakemuksesta lausunto koskien tuotantolaitoksen merkitystä maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle. Rakentamisluvan hakijan on liitettävä hakemukseensa puolustusministeriön lausunto, jolla on osoitettu tuotantolaitoksella olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle.

Kunta voi poiketa maanpuolustukselle tärkeän sijoittamisluvan käsittelyssä rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevasta rakennusjärjestyksen määräyksestä.

Nyt kysymyksessä oleva hanke koskee TNT:n eli trotyylin valmistamiseen tarkoitetun tuotantolaitoksen rakentamista. TNT on puolustusteollisuuden kannalta keskeinen räjähdeaine, jota käytetään muun muassa ampumatarvikkeiden valmistuksessa. Kotimaisen TNT-tuotannon mahdollistaminen on keskeinen osa Suomen puolustusmateriaalituotannon omavaraisuutta ja huoltovarmuutta. Hanke vahvistaa Suomen kykyä turvata puolustustarviketuotannon kannalta välttämättömien raaka-aineiden saatavuus myös poikkeusoloissa ja kansainvälisten toimitusketjujen häiriötilanteissa.

Hankkeen maanpuolustuksellinen merkitys on tunnistettu myös valtionhallinnossa. Asiassa saatujen lausuntojen perusteella hanke liittyy olennaisesti Suomen puolustuskyvyn ylläpitämiseen, puolustusteollisuuden tuotantokapasiteettiin sekä huoltovarmuuden turvaamiseen. Erityisesti puolustusviranomaiset ovat tuoneet esiin kotimaisen TNT-tuotannon strategisen merkityksen tilanteessa, jossa Euroopan puolustusteollisuuden tuotantokapasiteetin vahvistaminen on noussut turvallisuuspoliittisesti keskeiseksi tavoitteeksi.

Lisäksi hankkeen osalta on jo aikaisemmin sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 36 §:ää, joka koskee puolustukseen ja siviilivalmiuteen liittyviä hankkeita. Toimivaltainen viranomainen on arvioinut hankkeen liittyvän sellaisiin maanpuolustuksellisiin ja turvallisuuteen liittyviin intresseihin, joiden perusteella YVA-menettelyä ei ole sovellettu hankkeeseen. Tämä tukee osaltaan johtopäätöstä siitä, että hankkeen luonne on nimenomaan puolustuksellinen eikä tavanomaiseen teolliseen tuotantoon rinnastettava.

Valittajat eivät ole esittäneet sellaista selvitystä, joka horjuttaisi viranomaisten tekemää arviota hankkeen merkityksestä maanpuolustukselle tai huoltovarmuudelle. Se, että hankkeella voi olla myös teollisia, taloudellisia tai elinkeinopoliittisia vaikutuksia, ei poista sen maanpuolustuksellista merkitystä eikä estä rakentamislain 43 c §:n soveltamista. Päinvastoin juuri tällaiset huoltovarmuutta ja puolustusteollisuutta tukevat tuotantolaitokset ovat niitä hankkeita, joita varten kyseinen sääntely on luotu.

Porin kaupunki katsoo, että TNT-tuotantolaitos on rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettu maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos. Hankkeella on välitön ja merkittävä yhteys Suomen puolustuskykyyn, puolustusteollisuuden toimintakykyyn sekä kansalliseen huoltovarmuuteen. Tämän vuoksi asian ratkaiseminen rakentamislain 43 c §:n mukaisessa menettelyssä on ollut lainmukaista ja vastaa lakimuutoksen taustalla ollutta lainsäätäjän tarkoitusta.

Suunnitellun hankkeen kohdalla täyttyvät kaikki rakentamislain 43 c §:ssä säädetyt edellytykset maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan käyttämiselle. Kyseessä on vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukainen räjähteitä valmistava tuotantolaitos, jonka toiminta liittyy välittömästi puolustusteollisuuden tuotantoketjuihin ja kansalliseen huoltovarmuuteen. Hakemukseen on liitetty rakentamislain 43 c §:n edellyttämä puolustusministeriön lausunto, jossa hankkeella on katsottu olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle ja maanpuolustukseen varautumiselle. Hanke sijoittuu alueelle, jolla ei ole voimassa asemakaavaa, ja hakemukseen on liitetty rakentamislain 62 §:ssä tarkoitetut selvitykset, joiden perusteella sijoittamisen edellytyksiä on voitu arvioida.

Asiassa on lisäksi todettu rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen sijoittamisen edellytysten täyttyvän. Hankkeen ei ole katsottu aiheuttavan sellaista elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä, joka ei olisi perusteltua hankkeen tarkoitus huomioon ottaen. Rakennuspaikka mahdollistaa toiminnan edellyttämien suoja- ja varoalueiden toteuttamisen, alueelle on järjestettävissä riittävät liikenneyhteydet ja pelastustiet, eikä rakentaminen aiheuta kohtuutonta haittaa naapureille tai vaikeuta ympäröivien kiinteistöjen käyttöä tai rakentamista. Lisäksi hankkeen sijoittumisessa on huomioitu suuronnettomuusvaarojen ehkäiseminen sekä vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskevien turvallisuusvaatimusten edellyttämät suojaetäisyydet.

Kun otetaan huomioon hankkeen merkitys Suomen puolustuskyvylle, puolustusteollisuuden toimintakyvylle ja kansalliselle huoltovarmuudelle sekä se, että rakentamislain 43 c §:n, 62 §:n ja 46 b §:n mukaiset edellytykset täyttyvät, on asian käsittely maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupana ollut lainmukaista. Hanketta voidaan pitää juuri sellaisena tuotantolaitoksena, jonka toteuttamisen mahdollistamiseksi rakentamislakiin lisättiin vuonna 2026 maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskeva erityissääntely.

10.2.3. Asemakaavan puuttuminen ja sijoittamisluvan soveltamisala

Valituksissa on esitetty, että TNT-tuotantolaitosta koskevaa sijoittamislupaa ei olisi voitu myöntää ilman asemakaavan laatimista ja että asia olisi tullut palauttaa kaupungille asemakaavoitettavaksi. Valittajien näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset ovat sellaisia, että ne edellyttäisivät yksityiskohtaista kaavallista tarkastelua ennen sijoittamisluvan myöntämistä.

Valituksissa esitetty tulkinta ei vastaa rakentamislain voimassa olevaa sääntelyä eikä keväällä 2026 toteutetun lakimuutoksen tarkoitusta.

Rakentamislakiin lisättiin 21.4.2026 voimaan tulleella lailla maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat erityissäännökset. Hallituksen esityksessä todetaan, että muutoksella pyrittiin mahdollistamaan puolustuskyvyn, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta

välttämättömien hankkeiden toteuttaminen myös alueilla, joilla ei ole voimassa asemakaavaa. Lainsäätäjä katsoi nimenomaisesti, ettei asemakaavan laatimisen tule muodostua esteeksi tai tarpeettomaksi viivästystekijäksi hankkeissa, joiden toteuttaminen on kansallisen turvallisuuden kannalta merkittävää.

Nyt käsiteltävä sijoittamislupa on myönnetty rakentamislain 43 c §:n nojalla maanpuolustukselle tärkeälle tuotantolaitokselle. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa juuri tällaisen hankkeen sijoittumisedellytysten arviointi erillisessä lupamenettelyssä ilman asemakaavaa silloin, kun laissa säädetyt sijoittamisen edellytykset täyttyvät.

TNT-tuotantolaitoksen suunniteltu sijoituspaikka sijaitsee alueella, jolla ei ole voimassa asemakaavaa eikä yleiskaavaa. Alueella ei myöskään ole maakuntakaavassa sellaista aluevarausta tai muuta kaavamerkintää, joka olisi ristiriidassa hankkeen kanssa. Hanke sijoittuu pääosin metsätalouskäytössä olevalle alueelle eikä olemassa olevan taajamarakenteen yhteyteen.

Rakentamislain 46 b §:n mukaisessa arvioinnissa on selvitetty muun muassa hankkeen vaikutukset ympäröivään maankäyttöön, liikennejärjestelyihin, yhdyskuntarakenteeseen, naapureihin sekä alueen tulevaan käyttöön. Arvioinnin perusteella on katsottu, ettei hanke aiheuta sellaisia maankäytöllisiä vaikutuksia, jotka edellyttäisivät asemakaavan laatimista ennen sijoittamisluvan myöntämistä.

Valittajat eivät ole myöskään osoittaneet, että hanke vaikeuttaisi alueidenkäytön järjestämistä tai tulevaa kaavoitusta. Kaupungin kaavoitusviranomaisen arvion mukaan alue ei kuulu sellaisiin lähitulevaisuudessa kaavoitettaviin alueisiin, joiden suunnittelua hanke estäisi tai olennaisesti vaikeuttaisi. Rakentamislain mukaisen sijoittamislupaharkinnan tarkoituksena on nimenomaan arvioida, voidaanko hanke toteuttaa ilman asemakaavaa. Tässä asiassa arvioinnin lopputuloksena on ollut, että asemakaavan laatiminen ei ole hankkeen toteuttamisen edellytys.

Valittajien viittaukset alueidenkäyttölain asemakaavoitusta koskeviin yleisiin säännöksiin eivät johda toiseen lopputulokseen. Alueidenkäyttölain 51 § ja 60 § koskevat kunnan yleistä velvollisuutta huolehtia kaavoituksesta ja asemakaavojen ajantasaisuudesta. Säännöksistä ei kuitenkaan seuraa velvollisuutta laatia asemakaava jokaista yksittäistä rakennushanketta varten eikä etenkään sellaista velvollisuutta, joka syrjäyttäisi rakentamislain 43 c §:ssä säädetyn erityismenettelyn.

Valituksissa on lisäksi esitetty, ettei lupahakemuksen tueksi olisi laadittu riittäviä selvityksiä. Väite on perusteeton. Hakemukseen on liitetty rakentamislain edellyttämät selvitykset sekä lisäksi hankkeen luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavasti laajempi selvitysaineisto. Lupaharkintaa varten on arvioitu muun muassa rakennuspaikan soveltuvuus, suoja-alueet, liikennejärjestelyt, ympäröivät

alueet, vaikutukset naapureihin, pelastustoiminnan edellytykset sekä muut rakentamislain 46 b §:n mukaiset sijoittamisedellytykset.

Valittajien esittämät väitteet siitä, että sijoittamislupahakemukseen olisi tullut liittää asemakaavatasoisia tai kaavoitusprosessia vastaavia selvityksiä, eivät saa tukea rakentamislaista. Päinvastoin lakimuutoksen keskeisenä tavoitteena oli luoda menettely, jossa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittuminen voidaan ratkaista ilman asemakaavoitusta kuitenkin siten, että hankkeen maankäytölliset vaikutukset arvioidaan lupamenettelyssä riittävällä tavalla.

Myöskään valittajien esittämät väitteet hankkeen rakennusoikeuden tai kerrosalan muuttumisesta eivät osoita menettelyssä tapahtunutta virhettä. Lupaharkinnan kannalta olennaiset suunnitelmat ovat olleet nähtävillä kuulemisen aikana, eikä asiassa ole tapahtunut sellaista hankkeen luonnetta tai vaikutuksia muuttavaa muutosta, joka olisi edellyttänyt asian uudelleen kuuluttamista tai uuden kuulemiskierroksen järjestämistä.

Porin kaupunki katsoo edellä esitetyin perustein, että hankkeen toteuttaminen ei ole edellyttänyt asemakaavan laatimista. Rakentamislain 43 c §:n mukaiset sijoittamisen edellytykset on selvitetty ja arvioitu asianmukaisesti, eikä valituksissa ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella sijoittamislupapäätöstä voitaisiin pitää asemakaavan puuttumisen vuoksi lainvastaisena. Näin ollen valittajien vaatimus asian palauttamisesta asemakaavoitusta varten tulee hylätä.

10.2.4. Määräysvalta rakennuspaikkaan

Valituksissa on esitetty, että TNT-tuotantolaitoksen sijoittamislupa olisi myönnetty puutteellisella oikeudellisella perustalla, koska hankkeeseen ryhtyvällä ei väitetysti olisi ollut riittävää määräysvaltaa rakennuspaikkaan. Väite on perusteeton.

Hakijalla on ollut koko lupamenettelyn ajan rakennuspaikkaan sellainen määräysvalta, jota sijoittamislupahakemuksen käsittely on edellyttänyt.

Sijoittamislupahakemus on tullut vireille A. Ahlström Kiinteistöt Oy:n omistamalle määräalalle. Hakemuksen vireillepanon yhteydessä Forcit Pori Oy Ab:llä oli esisopimukseen perustuva oikeus hankkia määräala sekä alueen omistajan A. Ahlström Kiinteistöt Oy:n antama valtuutus hakea sijoittamislupaa. Ennen sijoittamislupaa koskevan päätöksen tekemistä Forcit Pori Oy Ab hankki hakemuksen kohteena olevan määräalan omistukseensa 23.6.2026 allekirjoitetulla kauppakirjalla. Näin ollen hakijalla oli koko menettelyn ajan oikeus hakea sijoittamislupaa rakennuspaikkaa koskevan määräysvaltansa perusteella, ja päätöksentekohetkellä oikeus perustui jo alueen omistukseen.

Forcit Pori Oy Ab on 26.6.2026 myönnetyllä sijoittamisluvalla sijoittamassa TNT-tehtaan Porin kaupungin Noormarkun kaupunginosassa sijaitsevalle määräalalle (609-464-10-46-M602), joka on muodostettu kiinteistöstä Kartano 609-464-10-46 ja jonka lohkominen erilliseksi kiinteistöksi on vireillä. Määräalan omistaja on Forcit Pori Oy Ab.

Hankkeen toteuttajana ja sijoittamisluvan hakijana toimiva Forcit Pori Oy Ab hallitsee hankkeen toteuttamisaluetta. Alueen käyttöoikeus- ja omistusjärjestelyt on järjestetty siten, että hankkeen toteuttamisedellytykset ovat hakijan hallinnassa. Asiassa ei ole ollut epäselvyyttä siitä, että hakijalla on tosiasiallinen ja oikeudellinen mahdollisuus toteuttaa suunniteltu hanke hakemuksessa esitetyllä alueella.

Valittajien viittaama tilanne, jossa rakennuspaikan hallinta olisi perustunut yksinomaan esisopimukseen, ei siten enää vastaa asian tilannetta päätöksentekohetkellä. Hanketta toteuttava yhtiö hallitsee itse hanketta varten tarkoitettua aluetta, eikä sijoittamisluvan myöntämiselle ole ollut tältä osin oikeudellista estettä.

Lisäksi on huomattava, että nyt käsiteltävä asia koskee rakentamislain 43 c §:n mukaista maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa. Sijoittamislupaharkinnassa arvioidaan hankkeen sijoittumisen edellytyksiä ja rakennuspaikan soveltuvuutta suunniteltuun käyttöön. Asiassa ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella hakijan oikeus käyttää rakennuspaikkaa olisi ollut epäselvä tai olisi estänyt lupaharkinnan suorittamisen.

Porin kaupunki katsoo, että hakijalla on ollut sijoittamislupaa ratkaistaessa riittävä määräysvalta hankkeen toteuttamisalueeseen, eikä valittajien esittämä väite rakennuspaikan hallintaoikeuden puuttumisesta anna aihetta arvioida sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuutta toisin.

10.2.5. Suojaetäisyydet

Valituksissa on esitetty, ettei hankkeen turvallisuusvaikutuksia, suojaetäisyyksiä tai onnettomuusriskejä olisi arvioitu riittävästi sijoittamislupamenettelyssä. Lisäksi on väitetty, että sijoittamislupapäätös olisi ristiriidassa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön, pelastuslainsäädännön sekä vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskevien valtioneuvoston asetusten kanssa.

Valittajien väitteet perustuvat kuitenkin osittain virheelliseen käsitykseen sijoittamisluvan sisällöstä sekä eri lupamenettelyjen välisestä työnjaosta. Porin kaupunki viittaa myös aikaisempaan perusteluunsa tämän lausunnon osiossa 4.4.

Rakentamislakiin 21.4.2026 voimaan tulleella lakimuutoksella lisätty maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskeva sääntely edellyttää jo sijoittamislupavaiheessa turvallisuusnäkökohtien

huomioon ottamista. Rakentamislain 46 b §:n mukaan sijoittamislupaa ei voida myöntää, ellei hankkeen sijoittuminen ole suuronnettomuuksien ehkäisemisen näkökulmasta tarkoituksenmukaista eikä tuotantolaitosta voida sijoittaa käsiteltävien kemikaalien ja räjähteiden edellyttämille suoja- ja varoetäisyyksille suhteessa ympäröivään maankäyttöön. Turvallisuusnäkökohdat on siten otettu osaksi jo sijoittamislupaharkintaa.

Hakemuksen käsittelyn yhteydessä on arvioitu hankkeen edellyttämiä suoja-alueita ja vaikutusalueita. Arvioinnissa on hyödynnetty räjähteitä koskevaa turvallisuussääntelyä, alan teknisiä ohjeita sekä hankkeesta laadittuja selvityksiä. Vaikutusalueet on esitetty hakemusasiakirjoissa, ja niiden perusteella on arvioitu hankkeen suhdetta ympäröivään maankäyttöön sekä lähialueen kiinteistöihin. Lupaviranomainen on katsonut, että tuotantolaitos voidaan sijoittaa alueelle siten, että rakentamislain edellyttämät suojaetäisyydet ovat toteutettavissa eikä sijoittamisesta aiheudu rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa ympäristölle tai naapurikiinteistöille.

Samalla on kuitenkin huomattava, ettei sijoittamislupamenettelyn tarkoituksena ole ratkaista lopullisesti laitoksen kaikkia teknisiä turvallisuuskysymyksiä. Rakentamislain ja kemikaaliturvallisuuslainsäädännön välinen työnjako perustuu siihen, että sijoittamislupavaiheessa arvioidaan hankkeen maankäytölliset ja sijoittumiseen liittyvät edellytykset, kun taas yksityiskohtainen turvallisuusarviointi suoritetaan kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupamenettelyssä.

Laitoksen turvallisuusjärjestelmät, räjähdemäärät, tuotantoprosessit, riskianalyysit, onnettomuusskenaariot, turvallisuusselvitykset, pelastustoimintaan liittyvät järjestelyt sekä lopulliset suojaetäisyydet arvioidaan toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen toimesta erillisessä kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupamenettelyssä. Kyseisessä menettelyssä arvioidaan yksityiskohtaisesti laitoksen toiminnan turvallisuutta suhteessa ympäröivään maankäyttöön. Lisäksi toiminnan ympäristövaikutuksia ja toiminnan harjoittamisen edellytyksiä arvioidaan erikseen ympäristölupa- ja kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisissa menettelyissä, joissa voidaan asettaa toimintaa koskevia ehtoja, velvoitteita ja turvallisuusmääräyksiä.

Valittajat ovat vedonneet myös pelastusviranomaisten toimintavalmiuteen sekä onnettomuustilanteisiin varautumiseen. Asiassa on pyydetty ja saatu pelastusviranomaisen lausunto, eikä pelastusviranomainen ole katsonut hankkeen sijoittumiselle olevan estettä. Pelastustoiminnan yksityiskohtaiset järjestelyt, mahdollinen ulkoinen pelastussuunnitelma sekä muut toiminnan turvalliseen harjoittamiseen liittyvät velvoitteet tarkentuvat myöhemmissä lupamenettelyissä sekä toiminnan valmistelun yhteydessä.

Pelastusviranomainen toteaa lausunnossaan, että suunniteltu teollisuushanke on pelastustoiminnan näkökulmasta saavutettavissa kohtuullisessa ajassa ja että kohde on alustavien suunnitelmien

perusteella saavutettavissa useasta suunnasta. Lausunnossa kiinnitetään huomiota erityisesti maastopaloriskin hallintaan, riittäviin suojaetäisyyksiin sekä sammutusvesijärjestelyihin, joiden tarkempi suunnittelu kuuluu myöhempiin lupavaiheisiin. Pelastusviranomainen arvioi, ettei hankkeella ole olennaista vaikutusta pelastuslaitoksen toimintavalmiuteen, eikä näe estettä toiminnan sijoittamiselle suunnitellulle alueelle. Samalla edellytetään, että rakentamis- ja kemikaaliturvallisuuslupa vaiheessa esitetään tarkennetut suunnitelmat pelastustoiminnan edellytysten, sammutusvesihuollon, suojaetäisyyksien ja paloturvallisuuden osalta.

Valittajien esittämät väitteet siitä, että suojaetäisyydet voitaisiin turvata ainoastaan asemakaavoituksella, eivät myöskään vastaa voimassa olevaa sääntelyä. Juuri keväällä 2026 toteutetun lakimuutoksen tarkoituksena oli mahdollistaa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen arviointi ja ratkaiseminen ilman asemakaavaa silloin, kun rakentamislain sijoittamisedellytykset täyttyvät. Lainsäätäjä on siten nimenomaisesti katsonut, että hankkeen turvallinen sijoittuminen voidaan arvioida sijoittamislupamenettelyssä eikä asemakaavoitus ole tällaisen hankkeen välttämätön edellytys.

Valittajat ovat lisäksi vedonneet Seveso III -direktiiviin, kemikaaliturvallisuuslakiin, pelastuslakiin sekä erilaisiin viranomaisohjeisiin. Porin kaupunki toteaa, että sijoittamislupapäätöksessä ei ole poikettu näiden säädösten tavoitteista tai vaatimuksista. Päinvastoin hankkeen toteuttaminen edellyttää myös jatkossa kaikkien kemikaaliturvallisuus- ja pelastuslainsäädännön vaatimusten täyttämistä, eikä sijoittamislupa vapauta toiminnanharjoittajaa myöhemmistä lupa- tai turvallisuusvelvoitteista.

Lisäksi on huomattava, että sijoittamislupahakemuksen käsittelyn yhteydessä kuulemista toteutettiin huomattavasti laajempana kuin mitä laki vähimmillään edellyttää. Vaikka rakentamislain 63 b § edellyttää naapureiden ja vaikutusalueella olevien tahojen kuulemista, Porin kaupunki kuuli hankkeesta laajasti alueen maanomistajia. Menettelyllä pyrittiin varmistamaan asianosaisten tiedonsaanti ja osallistumismahdollisuudet ottaen samalla huomioon hankkeeseen liittyvät turvallisuus- ja salassapitointressit.

Edellä esitetyillä perusteilla hankkeen suojaetäisyydet, turvallisuusvaatimukset ja viranomaislausunnot on otettu sijoittamislupamenettelyssä huomioon siinä laajuudessa kuin rakentamislaki edellyttää. Valittajien vaatimukset perustuvat suurelta osin sellaisiin teknisiin turvallisuuskysymyksiin, jotka ratkaistaan erillisissä kemikaaliturvallisuus- ja turvallisuusviranomaismenettelyissä. Valituksissa ei ole siten esitetty sellaisia seikkoja, jotka osoittaisivat sijoittamislupapäätöksen olevan lainvastainen tai muodostaisivat perusteen päätöksen kumoamiselle.

10.2.6. Kerrosala

Valittajat ovat kiinnittäneet huomiota hankkeen kerrosalaan. Valittajien esitys siitä, että hankkeen kerrosala olisi lupakäsittelyn aikana kasvanut noin 8 476 kerrosneliömetristä noin 14 000 kerrosneliömetriin, ei pidä paikkaansa. Sijoittamislupahakemuksessa hankkeen kerrosalaksi on alusta lähtien ilmoitettu 14 000 kerrosneliömetriä, eikä kerrosala ole muuttunut asian käsittelyn aikana. Valituksissa ei siten ole osoitettu, että hankkeen laajuus, luonne, käyttötarkoitus, sijoituspaikka tai vaikutukset olisivat muuttuneet sijoittamislupaharkinnan kannalta olennaisella tavalla.

TNT-tuotantolaitoksen alue koostuu useasta rakennuksesta, joiden kokonaispinta-ala on. 18 000 m2 ja laitoksen kerrosala n. 14 000 m2. Osa rakennuksista on maapeitteisiä. Poikkeaminen rakennusjärjestyksen mukaisesti enimmäisrakennusoikeuden määrästä ratkaistaan tämän sijoittamisluvan yhteydessä (RakL 43 c § 4. momentti).

Rakentamislain 43 c §:n 4 momentin mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan käsittelyssä poiketa rakennusjärjestykseen sisältyvästä rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevasta määräyksestä. Porin kaupungin rakennusjärjestyksen 20 § sisältää asemakaava-alueen ulkopuolista rakentamista koskevan määräyksen, jonka mukaan rakentamisen määrä saa olla enintään 10 prosenttia rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 600 k-m². Kyseinen määräys liittyy välittömästi rakennuspaikan käyttöön, rakennuspaikan kokoon ja siitä johdettavaan rakennusoikeuden määrään, minkä vuoksi sitä on pidettävä rakentamislain 43 c §:n 4 momentissa tarkoitettuna rakennuspaikkaa koskevana rakennusjärjestyksen määräyksenä.

Tulkintaa tukevat lain esitöiden nimenomaiset kannanotot. Hallituksen esityksen mukaan rakennuspaikkaa koskeva määräys voi liittyä esimerkiksi rakennusoikeuteen, ja rakennusvalvontaviranomainen voi tapauskohtaisesti poiketa muun muassa rakennusoikeutta ja pinta-alaa koskevista rakennusjärjestyksen määräyksistä. Esityksessä todetaan lisäksi, että kunnan harkintaan jää rakennusoikeuden määrän määrittely sellaiseksi, että sijoittamisluvan edellytykset täyttyvät, eikä rakennusjärjestyksen määräysten tule merkittävästi hidastaa uuden sijoittamislupamenettelyn käyttöä. Esitöissä on myös erikseen todettu, että liian pienet määräyksinä annetut aluevaraukset tai rakennusoikeudet voisivat ilman poikkeamismahdollisuutta vaikeuttaa hankkeen toteuttamista.

Koska kyseessä on puolustusministeriön lausunnon perusteella maanpuolustukselle olennainen tuotantolaitos, jonka sijoittamisedellytykset on arvioitu rakentamislain 46 b §:n nojalla ja jonka toteuttaminen edellyttää tuotannon, turvallisuusjärjestelyjen, varoalueiden, huoltoalueiden sekä muun toiminnan kannalta tavanomaista suurempaa rakennusoikeutta, on rakennusjärjestyksen 20 §:n rakentamisen enimmäismäärää koskevasta määräyksestä poikkeaminen ollut perusteltua.

Poikkeaminen toteuttaa rakentamislain 43 c §:n tarkoitusta varmistaa, etteivät rakennusjärjestyksen rakennuspaikkaa tai rakennusoikeutta koskevat määräykset estä tai tarpeettomasti vaikeuta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toteuttamista silloin, kun hankkeen sijoittamisedellytykset muutoin täyttyvät.

Rakennusvalvontaviranomainen on voinut arvioida asiaa myös suhteellisuusnäkökulmasta. Vaikka hankkeen rakennusoikeus ylittää Porin kaupungin rakennusjärjestyksen 20 §:ssä säädetyn rakentamisen enimmäismäärän, suunniteltu rakentaminen on noin 18 000 k-m² eli noin 35 prosenttia siitä rakennusoikeuden määrästä (51 300 k-m²), joka rakennusjärjestyksen 10 prosentin enimmäismäärän perusteella muutoin muodostuisi. Rakentamisen määrä ei siten ole rakennuspaikan kokoon nähden poikkeuksellisen suuri, vaan rakennuspaikka säilyy edelleen väljästi rakennettuna myös poikkeamisen jälkeen.

Rakentamislain 43 c § mahdollistaa eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan käsittelyn ilman asemakaavaa sekä sen, että kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi sijoittamislupaa ratkaistessaan poiketa rakennusjärjestyksen rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevista määräyksistä, kuten rakennusoikeutta koskevista määräyksistä. Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on varmistaa, etteivät rakennusjärjestykseen sisältyvät rakennusoikeutta koskevat rajoitukset estä tai tarpeettomasti hidasta maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten toteuttamista, vaan rakennusoikeus voidaan arvioida hankekohtaisesti sijoittamisluvan yhteydessä.

Hankkeessa rakennusoikeuden ylitys liittyy tuotantolaitoksen erityiseen käyttötarkoitukseen, tuotantoprosessin turvallisuusvaatimuksiin, laajojen suoja- ja varoalueiden tarpeeseen sekä maapeitteisten rakennusten toteuttamiseen. Rakennusoikeuden määrä on arvioitu osana sijoittamisluvan edellytyksiä eikä poikkeaminen vaaranna rakennusjärjestyksen tavoitteita, koska hanke sijoittuu laajalle teollisuusalueelle eikä siitä aiheudu kohtuutonta haittaa naapureille, ympäristölle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle. Lisäksi rakennusten sijoittuminen ja kokonaisuus soveltuvat alueen käyttötarkoitukseen ja täyttävät rakentamislain 43 c §:n ja 46 b §:n mukaiset sijoittamisen edellytykset.

Sijoittamislupaharkinnan kannalta keskeistä on hankkeen toiminnan laatu, sijoittuminen, turvallisuusvaikutukset sekä hankkeen ympäristö- ja maankäyttövaikutukset. Hankkeen käyttötarkoitus, toiminnan luonne, tuotantoprosessi, sijoituspaikka ja turvallisuusarvioinnin lähtökohdat ovat pysyneet samoina koko asian käsittelyn ajan.

Lisäksi hanketta koskeva aineisto on ollut nähtävillä, ja hankkeen keskeiset ominaisuudet ovat olleet osallisten tiedossa asian käsittelyn aikana. Valittajilla on ollut mahdollisuus muodostaa käsityksensä

hankkeesta sekä käyttää osallistumis- ja muutoksenhakuoikeuksiaan käytettävissään olleen aineiston perusteella.

Valittajien väite hankkeen kerrosalan kasvusta on virheellinen. Kerrosala on ollut sijoittamislupahakemuksessa alusta lähtien 14 000 kerrosneliömetriä, eikä se ole muuttunut lupakäsittelyn aikana. Asiassa ei näin ollen ole esitetty perusteita katsoa hankkeen muuttuneen olennaisesti tai sijoittamislupapäätöstä tältä osin lainvastaiseksi. Hankkeen sijoittamisedellytykset ja olennaiset vaikutukset on voitu arvioida asianmukaisesti päätöksenteon yhteydessä.

10.2.7. Vaihtoehtoiset sijoittamispaikat

Valittajat ovat vedonneet siihen, että hankkeelle olisi ollut olemassa vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja. Pelkkä vaihtoehtoisten sijaintipaikkojen olemassaolo ei kuitenkaan muodosta estettä sijoittamisluvan myöntämiselle. Rakentamislain mukaisessa harkinnassa ratkaisevaa on, täyttääkö hakemuksessa esitetty sijoituspaikka laissa säädetyt sijoittamisen edellytykset.

Hankkeen sijoituspaikan valinta perustuu hakijan suorittamaan laaja-alaiseen kokonaisharkintaan, jossa on huomioitu muun muassa tuotannon tekniset vaatimukset, turvallisuusnäkökohdat, logistiset yhteydet, maanomistusolot, suoja-alueiden toteuttamiskelpoisuus, ympäristöolosuhteet sekä hankkeen merkitys kansalliselle turvallisuudelle, huoltovarmuudelle ja puolustusteollisuudelle. Asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella valittu sijoituspaikka olisi rakentamislain vastainen tai muutoin hankkeeseen soveltumaton.

Rakentamislain 43 c §:n mukaisessa sijoittamislupamenettelyssä ei myöskään edellytetä eri sijoitusvaihtoehtojen keskinäistä vertailua tai sen osoittamista, että valittu sijainti olisi kaikista mahdollisista vaihtoehdoista paras. Arvioinnin kohteena on se, täyttääkö haettu sijoituspaikka lain edellytykset. Tässä asiassa on katsottu, että sijoituspaikka täyttää rakentamislain mukaiset vaatimukset eikä sijoittamisluvan myöntämiselle ole ollut oikeudellista estettä.

Luontovaikutuksia sekä luonnonsuojelulain mukaisten lajisuojelusäännösten mahdollista soveltumista on arvioitu erillisissä selvityksissä. Luonnonsuojelulain 83 §:ään sekä hankkeen luontovaikutuksiin liittyviä kysymyksiä käsitellään tarkemmin tämän lausunnon asianomaisissa kohdissa. Valituksissa ei ole esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella luonnonsuojelulainsäädäntö muodostaisi esteen sijoittamisluvan myöntämiselle.

10.2.8. Sijoittamispaikan maankäytölliset perustelut

Hankkeen sijoituspaikka on valittu laajan ja huolellisen kokonaisharkinnan perusteella. Sijoituspaikan valinnassa on arvioitu muun muassa turvallisuuteen, ympäristöön, maankäyttöön, liikenteeseen,

logistiikkaan, huoltovarmuuteen ja puolustusteollisiin tarpeisiin liittyviä tekijöitä sekä hankkeen edellyttämiä suoja- ja varoetäisyyksiä.

Alue sijaitsee riittävän etäällä olemassa olevasta asutuksesta, loma-asutuksesta sekä muista herkistä kohteista, mutta samalla logistisesti tarkoituksenmukaisessa sijainnissa olemassa olevien liikenneyhteyksien ja teollisen infrastruktuurin näkökulmasta. Sijoituspaikka mahdollistaa tuotantolaitoksen toiminnan edellyttämät liikennejärjestelyt sekä toiminnan turvallisen toteuttamisen ilman, että hankkeesta aiheutuu rakentamislain tarkoittamaa kohtuutonta haittaa ympäröivälle maankäytölle.

Hanke sijoittuu maakuntakaavan niin sanotulle valkoiselle alueelle, jolle ei ole osoitettu hankkeen kanssa ristiriidassa olevaa aluevarausta tai muuta maankäyttöä ohjaavaa merkintää. Alueella ei ole voimassa asema- tai yleiskaavaa, eikä kyseessä ole olemassa oleva tai suunniteltu taajama- tai asuinrakentamisen alue. Hanke ei myöskään sijoitu luonnonsuojelualueelle, Natura 2000 -alueelle eikä maakuntakaavassa osoitetulle virkistysalueelle.

Lupaharkinnan yhteydessä on arvioitu hankkeen vaikutukset ympäröivään maankäyttöön, yhdyskuntarakenteeseen, liikennejärjestelyihin, luonnonympäristöön sekä naapureiden asemaan. Arvioinnin perusteella hankkeen ei ole katsottu vaikeuttavan alueidenkäytön järjestämistä, tulevaa kaavoitusta eikä ympäröivien kiinteistöjen tarkoituksenmukaista käyttöä.

Sijoituspaikka mahdollistaa myös hankkeen edellyttämien suoja- ja varoetäisyyksien toteuttamisen. Rakentamislain 46 b §:ssä maanpuolustukselle tärkeälle tuotantolaitokselle asetetut turvallisuutta, suuronnettomuuksien ehkäisemistä sekä ympäröivän maankäytön yhteensovittamista koskevat edellytykset voidaan täyttää kyseisellä alueella. Lupaharkinnassa ei ole tullut esille sellaisia ympäristöön, turvallisuuteen tai maankäyttöön liittyviä esteitä, jotka estäisivät hankkeen sijoittamisen alueelle.

Lisäksi sijoituspaikka tukee hankkeen valtakunnallista merkitystä huoltovarmuuden, kansallisen turvallisuuden ja puolustusteollisuuden näkökulmasta. Alue tarjoaa hankkeelle riittävän laajan ja yhtenäisen kokonaisuuden, jolla toiminta voidaan toteuttaa turvallisesti, tehokkaasti ja pitkäjänteisesti samalla, kun ympäröivään maankäyttöön kohdistuvat vaikutukset voidaan pitää mahdollisimman vähäisinä.

Porin kaupunki katsoo, että hankkeen sijoituspaikka täyttää rakentamislain 43 c §:n ja 46 b §:n mukaiset sijoittamisen edellytykset, minkä vuoksi sijoittamislupa on voitu myöntää lainmukaisesti.

10.3. Päätös täyttää rakentamislain 46 b §:n mukaiset edellytykset

Porin kaupunki katsoo, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvalle rakentamislain 46 b §:ssä asetetut edellytykset täyttyvät.

1) Rakentaminen ei aiheuta elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen

Hankkeen vaikutuksia elinympäristöön on arvioitu rakentamislain 75 a §:n mukaisesti. Asiassa laadittujen selvitysten perusteella ei ole todettu sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka muodostaisivat rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitetun merkityksellisen ja sijoittamisluvan tarkoitukseen nähden perusteettoman heikennyksen. Hankkeen vaikutuksia elinympäristöön on selvitetty sijoittamislupaharkinnan edellyttämässä laajuudessa. Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella rakentamisesta ei aiheudu elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei olisi sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen hyväksyttävissä. Asiassa ei ole ilmennyt tältä osin sijoittamisluvan myöntämisen estettä.

2) Sijoittamisluvalla ei aseteta maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta rajoitusta tai kohtuutonta haittaa

Sijoittamislupapäätöksellä ei aseteta ympäröiville kiinteistöille käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia eikä muuteta niiden oikeudellista asemaa. Lupaharkinnassa on arvioitu hankkeen vaikutukset ympäröiviin alueisiin, eikä asiassa ole todettu sellaisia vaikutuksia, jotka muodostaisivat maanomistajille tai muille oikeudenhaltijoille kohtuuttoman haitan.

3) Rakennuspaikka mahdollistaa tuotannon kannalta tarvittavat varoalueet

Hankkeen sijoituspaikka on valittu siten, että tuotannon turvallinen toteuttaminen sekä toiminnan edellyttämät varoalueet voidaan järjestää asianmukaisesti. Turvallisuusselvityksissä on arvioitu suojaetäisyyksiä ja varoalueiden toteuttamiskelpoisuutta. Selvitysten perusteella hanke on mahdollista sijoittaa suunnitellulle alueelle siten, että laitoksen toiminnan edellyttämät aluevaraukset, suoja- ja turvaetäisyydet sekä muut toiminnalliset järjestelyt voidaan toteuttaa. Selvityksissä ei ole tunnistettu maankäyttöön tai alueen ominaisuuksiin liittyviä tekijöitä, jotka estäisivät tuotannon kannalta tarvittavien varoalueiden järjestämisen.

4) Rakennuspaikalla ei ole tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa

Rakennuspaikan olosuhteet on selvitetty lupaharkinnan yhteydessä, eikä asiassa ole tullut esiin sellaisia tulva-, sortuma- tai vyörymäriskejä, jotka estäisivät rakentamisen tai sijoittamisluvan

myöntämisen. Hanke ei sijoitu tulvariskialueelle. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaikutukset huomioidaan hankkeen tarkemmassa suunnittelussa ja riskikartoituksessa sekä varautumisessa

5) Suunnittelussa on otettu huomioon soveltuvuus rakennettuun ympäristöön ja maisemaan

Hankkeen sijoittumista on arvioitu suhteessa ympäröivään maankäyttöön, alueen olosuhteisiin ja maisemallisiin tekijöihin. Lupaharkinnassa on otettu huomioon hankkeen sijainti sekä ympäröivän alueen nykyinen käyttö. Selvitysten perusteella hanke sijoittuu alueelle, jonka maankäyttö ja ympäristön ominaisuudet mahdollistavat suunnitellun toiminnan, eikä hankkeen ole tunnistettu aiheuttavan sellaisia maisemallisia tai yhdyskuntarakenteellisia vaikutuksia, jotka estäisivät sen sijoittumisen alueelle.

6) Rakennuspaikalle on käyttökelpoinen pääsytie vähintään kahdesta suunnasta tai mahdollisuus sellaisten järjestämiseen

Hankkeen liikenne- ja kulkuyhteyksiä on arvioitu osana lupaharkintaa. Rakennuspaikalle on järjestettävissä toiminnan edellyttämät kulkuyhteydet ja pelastustoiminnan vaatimat yhteydet. Pelastusviranomaisen lausunnon perusteella kohde on saavutettavissa useasta suunnasta, eikä rakennuspaikan liikennejärjestelyissä ole tunnistettu estettä sille, että alueelle voidaan järjestää käyttökelpoinen pääsytie vähintään kahdesta suunnasta. Myös hankealueelle kulkevaa risteysaluetta on jo alettu kunnostamaan vastaamaan tulevaa mahdollista tarvetta.

7) Vedensaanti, jätevedet ja hulevedet voidaan hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle

Lupaharkinnassa on ollut käytettävissä riittävät selvitykset vedensaannista sekä jäte- ja hulevesien hallinnan toteuttamiskelpoisuudesta. Yksityiskohtaiset tekniset ratkaisut tarkentuvat myöhemmissä suunnittelu- ja lupavaiheissa. Sijoittamislupapäätöksessä on lisäksi asetettu lupaehto, jonka mukaan tarkennettu sammutus- ja hulevesien hallintasuunnitelma on esitettävä rakentamislupavaiheessa. Hankkeen vaikutusten arvioinnissa on todettu, että toiminnan pintavesivaikutukset liittyvät pääasiassa alueelta johdettaviin hulevesiin. Hulevesien hallintaa varten alueelle suunnitellaan tiivisrakenteinen hulevesiallas, jossa kiintoaines laskeutuu ja jonka käyttö voidaan tarvittaessa sulkea mahdollisen kemikaalipäästön yhteydessä. Lisäksi hankkeelle on laadittu ja hyväksytty hulevesien johtamista koskevia suunnitelmia, ja sammutusjätevesien hallinta sekä muut ympäristönsuojeluun liittyvät yksityiskohtaiset ratkaisut tarkentuvat myöhemmissä lupamenettelyissä. Selvityksissä ei ole tunnistettu sellaisia vesihuollon tai hulevesien hallinnan esteitä, joiden vuoksi rakennuspaikka ei täyttäisi kyseistä sijoittamisedellytystä.

8) Teiden, vedensaannin tai viemäröinnin järjestäminen ei aiheuta kunnalle tai valtiolle erityisiä kustannuksia

Asiassa ei ole ilmennyt, että hankkeen toteuttaminen edellyttäisi sellaisia poikkeuksellisia tie-, vesi- tai viemäri-investointeja, joista aiheutuisi kunnalle tai valtiolle rakentamislain tarkoittamia erityisiä kustannuksia. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hankkeen toteuttaminen ei edellytä sellaisten uusien teiden, vesihuollon tai viemäröinnin järjestelmien rakentamista, joista aiheutuisi kunnalle tai valtiolle erityisiä kustannuksia. Hankkeelle on suunniteltu omat vesienhallintaratkaisut, ja liikennejärjestelyjen sekä muun tarvittavan infrastruktuurin toteuttamiskelpoisuutta on arvioitu osana hankkeen suunnittelua. Asiassa ei ole esitetty selvitystä tai muutakaan perustetta sille, että hankkeen toteuttaminen edellyttäisi poikkeuksellisia julkisia investointeja tai aiheuttaisi kunnalle tai valtiolle erityisiä kustannuksia.

9) Rakentaminen ei aiheuta kohtuutonta haittaa naapureille eikä vaikeuta vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista

Lupaharkinnassa on arvioitu hankkeen vaikutukset ympäröiviin kiinteistöihin. Asiassa ei ole todettu sellaisia vaikutuksia, joiden perusteella hankkeen voitaisiin katsoa aiheuttavan naapureille kohtuutonta haittaa tai vaikeuttavan vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista. Hanketta koskevissa selvityksissä on arvioitu sen vaikutuksia lähialueen maankäyttöön, asutukseen, liikenteeseen, ympäristöön ja maisemaan. Selvitysten perusteella hankkeen ei ole tunnistettu aiheuttavan naapureille sellaista kohtuutonta haittaa, joka estäisi hankkeen sijoittamisen alueelle. Myöskään asiassa ei ole ilmennyt, että rakentaminen estäisi tai vaikeuttaisi vähäistä enempää naapurikiinteistöjen tavanomaista käyttöä tai niiden rakentamista. Mahdollisia toimintaan liittyviä ympäristövaikutuksia arvioidaan lisäksi yksityiskohtaisemmin myöhemmissä lupamenettelyissä.

10) Rakentaminen on sopivaa yhdyskuntateknisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamisen sekä liikenneturvallisuuden kannalta

Hankkeen liikenteellisiä vaikutuksia ja yhteensopivuutta olemassa olevan infrastruktuurin kanssa on arvioitu osana sijoittamislupaharkintaa. Asiassa ei ole ilmennyt sellaisia liikenneturvallisuuteen tai yhdyskuntatekniikkaan liittyviä esteitä, jotka estäisivät luvan myöntämisen. Selvitysten perusteella rakentaminen on sovitettavissa alueen yhdyskuntateknisiin verkostoihin ja olemassa olevaan liikennejärjestelmään. Asiassa ei ole ilmennyt sellaisia liikenneturvallisuuteen tai tarvittavien verkostojen toteuttamiseen liittyviä haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät hankkeen sijoittamisen alueelle.

11) Tuotantolaitoksen sijoittaminen on suuronnettomuuksien ehkäisemisen kannalta sopivaa

Hankkeen sijoittumista on arvioitu myös suuronnettomuusvaarojen ehkäisemisen näkökulmasta. Rakennuspaikan valinnassa on huomioitu vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn edellyttämät suoja- ja varoalueet sekä etäisyydet asutukseen, yleisessä käytössä oleviin rakennuksiin ja alueisiin, virkistysalueisiin ja muihin herkkiin kohteisiin. Lupaharkinnassa on otettu huomioon myös Seveso III -direktiivin mukaiset turvallisuusnäkökohdat sekä asiassa saadut turvallisuus- ja pelastusviranomaisten lausunnot.

Hankkeen turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia on arvioitu käytettävissä olleiden selvitysten perusteella, eikä asiassa ole ilmennyt sellaisia suuronnettomuusriskejä tai turvallisuuteen liittyviä esteitä, joiden vuoksi tuotantolaitoksen sijoittamista alueelle ei voitaisi pitää suuronnettomuuksien ehkäisemisen kannalta sopivana. Kemikaaliturvallisuutta koskeva yksityiskohtainen tarkastelu kuuluu lisäksi myöhempiin lupamenettelyihin.

Porin kaupunki katsoo, että kaikki rakentamislain 46 b §:ssä säädetyt maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset täyttyvät ja että sijoittamislupapäätös on tältä osin lainmukainen.

Valittajien väite siitä, että sijoittamislupapäätös perustuisi keskeneräisiin selvityksiin tai että rakentamislain 46 b §:n mukaisia sijoittamisedellytyksiä ei olisi voitu arvioida päätöksentekohetkellä, on perusteeton.

Sijoittamislupaharkinnassa on ollut käytettävissä laaja ja monipuolinen selvitysaineisto, jonka perusteella hankkeen sijoittumisen edellytyksiä on arvioitu rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen vaatimusten näkökulmasta. Hakemuksen liitteenä on ollut muun muassa selvitykset hankkeen vaikutuksista lähiympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön, Natura 2000 -alueisiin, hulevesien hallintaan ja virtausreitteihin, arkeologisiin arvoihin, suoja-alueisiin sekä suuronnettomuusvaarojen vaikutuksiin. Lisäksi käytettävissä on ollut kosteudenhallintaselvitys, jossa on tarkasteltu rakennuspaikan kuivatus- ja kosteudenhallintaratkaisuja sekä rakentamiseen liittyviä riskienhallintatoimenpiteitä. Asian käsittelyssä on lisäksi ollut käytettävissä useiden toimivaltaisten viranomaisten lausunnot, mm. Tukesin, pelastusviranomaisen sekä Lupa- ja valvontaviraston lausunnot. Asiassa on pyydetty laajasti viranomaislausuntoja.

Rakentamislain mukainen sijoittamislupa ei edellytä, että hankkeen kaikki tekniset ratkaisut, lupaehtojen yksityiskohdat tai myöhempiin lupamenettelyihin kuuluvat suunnitelmat olisivat lopullisesti valmiita sijoittamislupaa ratkaistaessa. Sijoittamislupamenettelyssä arvioidaan hankkeen sijoittumisen edellytyksiä, kun taas ympäristönsuojelu-, kemikaaliturvallisuus- ja rakentamislainsäädännön

mukaisissa myöhemmissä menettelyissä ratkaistaan kyseisiin menettelyihin kuuluvat yksityiskohtaiset ympäristö-, turvallisuus- ja rakentamistekniset kysymykset. Se, että tiettyjä teknisiä suunnitelmia tarkennetaan myöhemmissä lupavaiheissa, ei osoita sijoittamislupaharkinnan perustuneen puutteelliseen aineistoon.

Valittajien esittämistä väitteistä huolimatta päätöksentekijällä on ollut käytettävissään riittävät tiedot hankkeen ympäristövaikutuksista, maankäyttövaikutuksista, suoja-alueista, hulevesien hallinnasta sekä suuronnettomuusriskien huomioon ottamisesta sijoittamislupaharkinnan suorittamiseksi. Asiassa on lisäksi hankittu Tukesin lausunto, jonka mukaan voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa hankkeen toteuttamisen, sekä pelastusviranomaisen lausunto, jonka mukaan toiminnan sijoittamiselle suunnitellulle alueelle ei ole estettä.

Natura-vaikutusten osalta hankkeesta laadittiin erillinen selvitys Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta. Selvityksessä tarkasteltiin erityisesti Poosjärven Natura 2000 -alueeseen mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia melun, hulevesien, ilmapäästöjen ja mahdollisten onnettomuustilanteiden näkökulmasta. Selvityksen johtopäätöksenä todettiin, ettei hankkeella arvioida olevan Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia eikä luonnonsuojelulain mukaista Natura-arviointia katsottu tarpeelliseksi. Lisäksi Varsinais-Suomen ELY-keskus on lausunnossaan katsonut, ettei hankkeella suunnitellusti toteutettuna ole merkittävästi heikentävää vaikutusta Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin.

Hulevesien hallinnan osalta asiassa on ollut käytettävissä sekä alustava hulevesisuunnitelma että hulevesien purku- ja virtausreittejä koskeva selvitys. Selvityksissä on arvioitu alueelta muodostuvia valumamääriä, esitetty hulevesien hallinnan periaatteet, viivytysratkaisut sekä työnaikaiset vesienhallintatoimenpiteet. Selvitysten perusteella alueen hulevedet johdetaan hallitusti hankealueelta, eikä niiden ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueelle tai muille ympäristön kannalta herkille kohteille.

Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutuksia on arvioitu erillisessä selvityksessä. Selvityksen mukaan hankealue sijoittuu pääosin metsätalouskäytössä olevalle metsäalueelle eikä hankkeen arvioida aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin, rakennettuihin kulttuuriympäristöihin tai muihin kulttuuriympäristön kannalta merkittäviin kohteisiin. Myös vaikutukset lähialueen asutukseen, virkistyskäyttöön ja maisemakuvaan on arvioitu osana selvitystä.

Myös arkeologiset vaikutukset on selvitetty erillisellä inventoinnilla. Inventoinnissa ei tunnistettu sellaisia muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavia arkeologisia kohteita, jotka estäisivät hankkeen toteuttamisen tai edellyttäisivät sijoituspaikan muuttamista. Inventoinnissa havaittu hiilimiilu sijaitsee

hankealueen ulkopuolella, eikä hankkeen toteuttamisella ole vaikutuksia arkeologisiin suojelukohteisiin.

Yhdyskuntarakenteen ja maankäytön osalta hankkeesta on laadittu erillinen vaikutusarviointi. Selvityksessä on tarkasteltu hankkeen suhdetta alueen nykyiseen maankäyttöön, yhdyskuntarakenteeseen, liikenneverkkoon, maakuntakaavaan, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sekä suoja-alueiden vaikutuksiin. Selvityksen mukaan hanke sijoittuu alueelle, jolla ei ole asemakaavaa tai yleiskaavaa, suojaetäisyydet täyttyvät eikä hanke ole ristiriidassa maakuntakaavan tai alueidenkäytön tavoitteiden kanssa. Selvityksessä on lisäksi arvioitu vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön, virkistyskäyttöön ja liikennejärjestelyihin.

Myöskään suuronnettomuusvaaroihin liittyvien vaikutusten arviointia ei voida pitää puutteellisena. Asiassa on tarkasteltu suoja-alueita, K-arvoja, riskivyöhykkeitä ja onnettomuusskenaarioita sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön. Sijoittamislupaharkinnassa on nimenomaisesti arvioitu rakentamislain 46 b §:n 11 kohdassa tarkoitettuja suuronnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen liittyviä edellytyksiä.

Valittajien viittaus siihen, että konsultointivyöhykettä ei ole vielä lopullisesti määritelty, ei osoita sijoittamislupaharkinnan puutteellisuutta. Konsultointivyöhykkeen tarkempi määrittäminen kuuluu kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisiin myöhempiin menettelyihin eikä estä hankkeen sijoittamiskelpoisuuden arviointia käytettävissä olleiden riski- ja suojaetäisyysselvitysten perusteella.

Asiassa ei siten ole osoitettu, että sijoittamislupapäätös olisi perustunut puutteelliseen selvitykseen tai että rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten arvioimiseksi tarpeelliset tiedot olisivat puuttuneet päätöksentekohetkellä. Päinvastoin käytettävissä ollut selvitysaineisto, viranomaislausunnot ja asiantuntija-arviot ovat mahdollistaneet hankkeen sijoittamiskelpoisuuden asianmukaisen ja riittävän arvioinnin sijoittamislupavaiheessa. Se, että osa teknisistä ratkaisuista täsmentyy myöhemmissä ympäristö-, kemikaaliturvallisuus- tai rakentamislupamenettelyissä, ei merkitse sitä, että sijoittamisluvan ratkaisemiseksi tarpeelliset selvitykset olisivat olleet puutteellisia tai keskeneräisiä. Sijoittamisluvan myöntämisen edellytykset on voitu arvioida luotettavasti ja riittävin tiedoin jo valituksenalaisen päätöksen tekohetkellä.

10.3.1. Natura-arviointi

Valituksissa on esitetty, että TNT-tuotantolaitoshankkeen yhteydessä olisi laiminlyöty Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja että sijoittamislupapäätös olisi tehty ilman luonnonsuojelulain edellyttämää Natura-arviointia. Valittajat ovat vedonneet erityisesti luonnonsuojelulain 34, 35 ja 39 §:iin sekä katsoneet, että hankkeen vaikutuksista Natura-alueisiin ei olisi ollut käytettävissä riittäviä selvityksiä.

Valittajien väitteet ovat perusteettomia.

Rakentamislain 43 c §:n mukaisen sijoittamislupahakemuksen käsittelyn yhteydessä on arvioitu hankkeen ympäristövaikutuksia myös luonnonsuojelulain näkökulmasta. Lupaharkintaa varten hakija on teettänyt asiantuntijaselvityksen Natura 2000 -alueisiin kohdistuvista vaikutuksista. Selvityksen on laatinut Afry Finland Oy, jonka tehtävänä oli arvioida, edellyttääkö suunniteltu tuotantolaitos luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettua Natura-arviointia.

Selvityksen perusteella hanketta lähinnä sijaitseva Natura 2000 -alue on Poosjärven Natura-alue (FI0200034), joka sijaitsee lähimmillään noin yhden kilometrin etäisyydellä suunnitellusta tuotantolaitoksesta. Tarkastelussa on arvioitu hankkeen mahdolliset vaikutusmekanismit Natura-alueen suojeluperusteisiin, mukaan lukien melu-, pöly-, päästö-, liikenne- ja hulevesivaikutukset sekä toiminnan aikaiset ja rakentamisen aikaiset vaikutukset.

Valittajat ovat esittäneet, ettei Natura-vaikutuksia olisi voitu objektiivisin perustein sulkea pois. Asiassa on kuitenkin merkityksellistä, että myös Natura-asioissa toimivaltainen viranomainen on arvioinut hankkeen vaikutuksia. Varsinais-Suomen ELY-keskus on 24.10.2025 antamassaan lausunnossa katsonut, että suunnitelluilla toimenpiteillä ei suunnitellusti toteutettuna ole merkittävästi heikentävää vaikutusta Poosjärven Natura-alueen FI0200034 SPA-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin. Valittajat eivät ole esittäneet sellaista asiantuntijaselvitystä, joka osoittaisi tämän viranomaisarvion virheelliseksi.

Valittajat korostavat Natura-tarveselvityksessä mainittua seikkaa, jonka mukaan osa Natura-alueen lintulajistoa koskevista tiedoista perustuu vuonna 2015 julkaistuihin aineistoihin. Tämä ei kuitenkaan osoita Natura-tarveharkinnan puutteellisuutta. Natura-tarveharkinnassa arvioitiin hankkeen ja Natura-alueen välistä vaikutusyhteyttä ja mahdollisia vaikutusmekanismeja. Arvioinnin kannalta ratkaisevaa ei ollut yksittäisten lajihavaintojen tarkka sijainti tai vuosittainen vaihtelu, vaan se, voiko hankkeesta aiheutua Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Tarveselvityksessä arvioitiin nimenomaisesti melu-, hulevesi-, päästö- ja häiriövaikutuksia suhteessa Natura-alueen suojeluperusteena olevaan linnustoon.

Valittajien perusteluissa sekoittuvat osin Natura-arvioinnin tarveharkinta ja yleinen luontovaikutusten arviointi. Luonnonsuojelulain 35 § ei edellytä Natura-arvioinnin laatimista sen vuoksi, että hankkeella voi olla vaikutuksia luontoon yleisesti tai että hanke sijoittuu luonnonarvoiltaan merkittävälle alueelle. Arviointivelvollisuus koskee yksinomaan sellaisia vaikutuksia, jotka voivat merkittävästi heikentää Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja. Asiassa laaditussa tarveharkinnassa juuri tätä kysymystä on arvioitu, eikä merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ole tunnistettu.

Arvioinnin johtopäätöksenä on ollut, ettei hankkeesta yksin tai yhdessä muiden tiedossa olevien hankkeiden kanssa aiheudu sellaisia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin, jotka edellyttäisivät luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetun Natura-arvioinnin laatimista. Hankkeen vaikutusten ei ole arvioitu kohdistuvan Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin sellaisella tavalla tai voimakkuudella, joka antaisi aihetta toisenlaiseen johtopäätökseen.

Luonnonsuojelulain järjestelmä perustuu kaksivaiheiseen arviointiin. Natura-arviointi on laadittava silloin, kun hankkeen voidaan objektiivisten tietojen perusteella arvioida todennäköisesti merkittävästi heikentävän Natura-alueen suojeluperusteita. Sen sijaan pelkkä Natura-alueen sijainti hankealueen läheisyydessä ei automaattisesti synnytä velvollisuutta varsinaisen Natura-arvioinnin laatimiseen.

Asiassa laaditun asiantuntijaselvityksen perusteella tällaisia merkittäviä vaikutuksia ei ole tunnistettu. Myös toimivaltainen ympäristöviranomainen on arvioinut hankkeesta laadittua selvitysaineistoa ja katsonut sen riittäväksi Natura-vaikutusten arvioimiseksi. Asiassa ei ole esitetty sellaista uutta selvitystä tai asiantuntija-arviota, joka osoittaisi tehdyn Natura-tarveharkinnan olevan virheellinen tai puutteellinen.

Valittajat eivät myöskään ole yksilöineet, millä tavoin hankkeen olisi arvioitava merkittävästi heikentävän Poosjärven Natura-alueen suojeluperusteita. Valituksissa esitetyt väitteet jäävät tältä osin yleiselle tasolle eikä niiden tueksi ole esitetty sellaista selvitystä, joka horjuttaisi asiantuntijaselvityksessä tai viranomaisarvioinnissa tehtyjä johtopäätöksiä.

Natura-arvioinnin lähtökohtana ei ole kaikkien hankkeen teknisten yksityiskohtien, päästöskenaarioiden tai poikkeustilanteiden tyhjentävä selvittäminen. Luonnonsuojelulain 35 § edellyttää arviointia vain siltä osin kuin hankkeella voi olla Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvia todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Natura-tarveharkinnassa ei siten tarvitse tarkastella kaikkia mahdollisia teoreettisia tai myöhemmin täsmentyviä toiminnan yksityiskohtia, jollei niiden perusteella ole objektiivista syytä olettaa Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvaa merkittävää vaikutusta.

Lisäksi on huomattava, että luonnonsuojelulain 39 §:n mukainen luvanmyöntämiseste tulee sovellettavaksi vasta tilanteessa, jossa asianmukaisessa Natura-arvioinnissa todetaan hankkeesta aiheutuvan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. Koska asiassa on jo Natura-tarveharkinnan yhteydessä todettu, ettei hankkeella todennäköisesti ole tällaisia vaikutuksia, ei luonnonsuojelulain 39 §:n mukainen luvanmyöntämiseste tule asiassa sovellettavaksi.

Valittajien esittämät seikat koskevat pääosin hankkeen ympäristölupaprosessissa arvioitavia toiminnallisia yksityiskohtia ja riskienhallintaa. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-tarveharkinta ei edellytä, että kaikki hankkeen myöhemmässä suunnittelussa täsmentyvät tekniset ratkaisut tai riskianalyysit olisivat valmistuneet ennen tarveharkinnan tekemistä. Ratkaisevaa on, onko käytettävissä objektiivisia perusteita epäillä Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvaa merkittävää haitallista vaikutusta. Tällaista vaikutusta ei asiassa laadittujen selvitysten perusteella ole tunnistettu.

Asiassa on siten selvitetty Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset asianmukaisesti ja luonnonsuojelulainsäädännön edellyttämällä tavalla. Käytettävissä olevan selvitysaineiston perusteella varsinaista Natura-arviointia ei ole ollut tarpeen laatia. Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ei siten muodosta estettä sijoittamisluvan myöntämiselle eikä valituksissa ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella sijoittamislupapäätöstä voitaisiin tältä osin pitää lainvastaisena.

10.3.2. Viherkäytävä H ja ekologinen yhteys

Valituksissa on esitetty, että TNT-tuotantolaitoshanke sijoittuisi Satakunnan viherrakenneselvityksessä tunnistetulle ekologiselle yhteydelle ja että hanke aiheuttaisi merkittävän katkoksen alueen viherrakenteeseen. Lisäksi valittajat ovat esittäneet väitteitä liito-oravan, euroopanmajavan ja muiden suojeltujen lajien elinympäristöihin kohdistuvista vaikutuksista sekä katsoneet, ettei hankkeen luontovaikutuksia olisi arvioitu riittävästi.

Valittajien väitteet eivät perustu asiassa laadittuihin selvityksiin eivätkä käytettävissä olevaan luontotietoon.

Rakentamislain 43 c §:n mukaisen sijoittamislupaharkinnan yhteydessä on arvioitu hankkeen vaikutuksia luontoon, luonnonvaroihin ja ympäröivään maankäyttöön. Hakemuksen tueksi on laadittu useita luontoselvityksiä, joiden perusteella on arvioitu alueen luonnonarvoja, lajistoa, suojelukohteita sekä hankkeen mahdollisia vaikutuksia ekologisiin yhteyksiin ja luonnonympäristöön. Käytettävissä olleen selvitysaineiston perusteella hankealueella ei ole tunnistettu sellaisia luonnonsuojelulaissa turvattuja luontoarvoja, jotka muodostaisivat esteen sijoittamisluvan myöntämiselle.

Valittajien viittaama Satakunnan viherrakenneselvitys on maakuntakaavoituksen tausta-aineistoksi laadittu strateginen selvitys. Selvitys ei ole oikeusvaikutteinen kaava eikä sisällä rakentamista tai muuta maankäyttöä välittömästi rajoittavia määräyksiä. Viherrakenneselvityksen sisältämät yhteystarpeet kuvaavat maakunnallisen tason ekologisia yhteyksiä yleispiirteisesti, eikä niiden perusteella voida päätellä, että yksittäinen hanke automaattisesti katkaisisi tai estäisi ekologisen verkoston toiminnan.

Hankkeen vaikutuksia ekologisiin yhteyksiin on arvioitu sijoittamislupaharkinnan yhteydessä. Arvioinnin perusteella tuotantolaitos sijoittuu laajalle metsäalueelle, jossa ympäröivää metsäaluetta jää edelleen huomattava määrä hankkeen ympärille. Asiassa ei ole ilmennyt selvitystä siitä, että hanke katkaisisi alueellisen tai maakunnallisen ekologisen yhteyden taikka estäisi eläinlajien liikkumisen alueella. Valituksissa esitetyt väitteet ekologisen käytävän täydellisestä katkeamisesta perustuvat oletuksiin, joille ei ole esitetty luontoselvityksiin perustuvaa näyttöä.

Valittajat ovat viitanneet myös liito-oravan, euroopanmajavan ja muiden suojeltujen lajien esiintymiseen alueella. Käytettävissä olevien selvitysten perusteella hankealueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole todettu liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Myöskään Suomen lajitietokeskuksen aineistossa ei ole ollut viime vuosikymmeninä vahvistettuja liito-oravahavaintoja hankealueelta.

Euroopanmajavaa koskevien havaintojen osalta on syytä todeta, että valituksissa viitatut tiedot perustuvat karkeistettuihin havaintomerkintöihin. Havaintoja ei ole vahvistettu hankealueella tehdyissä maastokartoituksissa, eikä alueelta ole löydetty merkkejä majavien pesäpaikoista tai muista sellaisista rakenteista, joiden perusteella voitaisiin päätellä alueella olevan suojelullisesti merkittävää majavakantaa. Vaikka alueella voisi ajoittain liikkua yksittäisiä eläimiä, käytettävissä oleva selvitysaineisto ei osoita, että hankkeella olisi merkittävää vaikutusta euroopanmajavan lisääntymis- tai levähdyspaikkoihin.

Alueella on selvitysten yhteydessä havaittu myös suurpetojen, kuten ilveksen, liikkumiseen viittaavia jälkiä. Ilves on laajalla alueella liikkuva laji, eikä asiassa ole esitetty selvitystä siitä, että hankkeen vaikutukset vaarantaisivat ilveksen elinmahdollisuuksia tai katkaisisivat sen kannalta olennaisia kulkuyhteyksiä. Hankkeen ei ole arvioitu heikentävän alueen ekologista toimivuutta tältä osin merkittävästi.

Lisäksi on huomattava, että hankealue sijoittuu pääosin tavanomaiselle metsätalouskäytössä olevalle kangasmaalle. Alueella ei ole todettu erityisiä luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja luontotyyppejä eikä muita sellaisia luonnonarvoja, joiden perusteella hankkeen toteuttaminen olisi luonnonsuojelulainsäädännön näkökulmasta estynyt.

Valittajat ovat vedonneet myös luonnonsuojelulain 83 §:ään. Kyseinen säännös koskee poikkeuslupaa luonnonsuojelulain mukaisista lajisuojelukielloista tilanteissa, joissa hanke vaikuttaisi suojeltujen lajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoihin tai muutoin edellyttäisi poikkeamista lain kielloista. Asiassa ei ole kuitenkaan tunnistettu sellaisia suojeltuja lajeja tai kohteita, joiden vuoksi luonnonsuojelulain 83 §:n

mukainen poikkeusmenettely olisi tullut sovellettavaksi. Näin ollen kyseinen säännös ei muodosta estettä sijoittamisluvan myöntämiselle.

On lisäksi huomattava, että hankkeen toteuttaminen edellyttää sijoittamisluvan lisäksi muita viranomaismenettelyjä, mukaan lukien ympäristölupamenettelyn. Mahdolliset toiminnan aikaiset luontovaikutukset, päästöt, meluvaikutukset ja muut ympäristöön kohdistuvat vaikutukset arvioidaan yksityiskohtaisesti toimivaltaisten viranomaisten toimesta näiden menettelyjen yhteydessä.

Porin kaupunki katsoo edellä esitetyin perustein, että hankkeen vaikutukset luonnonympäristöön, ekologisiin yhteyksiin ja lajistoon on selvitetty sijoittamislupaharkinnan kannalta riittävällä tavalla. Käytettävissä olevien selvitysten perusteella hankkeesta ei aiheudu sellaisia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ekologisille yhteyksille tai luonnonsuojelulain suojaamille luontoarvoille, jotka estäisivät sijoittamisluvan myöntämisen. Valittajien esittämät väitteet eivät siten anna aihetta arvioida sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuutta toisin.

10.3.3. Luonto ja virkistyskohteet

Valituksissa on esitetty, että TNT-tuotantolaitoshanke olisi ristiriidassa Satakunnan maakuntakaavan kanssa, koska hankkeen on katsottu sijoittuvan maakuntakaavassa virkistyskäyttöön osoitetulle Kalviikinkallion ge2-alueelle. Valittajat ovat katsoneet, että tästä syystä sijoittamislupaa ei olisi voitu myöntää.

Valittajien näkemys ei vastaa hankkeen tosiasiallista sijoittumista eikä maakuntakaavan sisältöä.

TNT-tuotantolaitoksen suunniteltu sijoituspaikka sijaitsee alueella, jolle ei ole voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu erityistä aluevarausta tai muuta rakentamista rajoittavaa kaavamerkintää. Hanke sijoittuu niin sanotulle maakuntakaavan valkoiselle alueelle. Kalviikinkallion ge2-merkinnällä osoitettu geologisesti arvokas kallioalue sijaitsee hankealueen läheisyydessä, mutta tuotantolaitoksen rakennukset, tuotantoalueet, tiet tai muu infrastruktuuri eivät sijoitu kyseiselle ge2-alueelle.

Sijoittamislupaharkinnan yhteydessä on arvioitu hankkeen vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön, luonnonympäristöön ja maisemaan. Arvioinnin perusteella hankkeen ei ole katsottu vaarantavan Kalviikinkallion geologisia arvoja eikä estävän alueen säilymistä maakuntakaavan mukaisessa käytössä. Tuotantolaitoksen toteuttaminen ei siten johda ge2-merkinnän perusteena olevien arvojen heikentymiseen.

Asiassa on lisäksi huomattava, että maakuntakaavan ge2-merkintä ei merkitse rakentamiskieltoa ympäröivälle alueelle. Merkinnän tarkoituksena on turvata geologisesti arvokkaan kohteen

ominaispiirteet. Nyt käsiteltävässä hankkeessa rakentaminen sijoittuu kyseisen aluevarauksen ulkopuolelle, minkä vuoksi hanketta ei voida pitää maakuntakaavan vastaisena tällä perusteella.

Valituksissa on viitattu myös muihin alueen luonto- ja virkistysarvoihin, kuten Suomen Luonnonperintösäätiön omistamiin alueisiin sekä Riskosuonkallioiden arvokkaisiin kallioalueisiin. Nämä kohteet sijaitsevat kuitenkin etäällä varsinaisesta hankealueesta, eikä asiassa laadituissa selvityksissä ole tunnistettu sellaisia vaikutusmekanismeja, joiden perusteella hankkeen voitaisiin katsoa merkittävästi heikentävän kyseisten kohteiden suojelu- tai virkistysarvoja.

Lisäksi on huomattava, että rakentamislakiin 21.4.2026 voimaan tulleilla säännöksillä luotiin nimenomainen menettely maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisedellytysten arvioimiseksi myös alueilla, joilla ei ole asemakaavaa. Lainsäätäjän tarkoituksena on ollut mahdollistaa kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta merkittävien hankkeiden toteuttaminen silloin, kun rakentamislain 43 c §:n ja 46 b §:n mukaiset sijoittamisedellytykset täyttyvät. Tässä asiassa hankkeen on katsottu täyttävän kyseiset edellytykset eikä maakuntakaava ole muodostanut estettä sijoittamisluvan myöntämiselle.

Asiassa on lisäksi huomattava, että Satakunnan maakuntakaava 2050 on parhaillaan valmisteltavana kokonaismaakuntakaavana, ja maakunnan alueidenkäyttöä koskevat ratkaisut ovat siten jatkuvan suunnittelun kohteena. Satakuntaliitto on sijoittamislupahakemuksesta antamassaan lausunnossa pitänyt hanketta Suomen ja Euroopan huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta erittäin tärkeänä sekä todennut hankkeen sijoittuvan olemassa olevan alue- ja yhdyskuntarakenteen läheisyyteen siten, että sen toteuttamisessa voidaan hyödyntää olemassa olevaa liikenneverkkoa ja muuta yhdyskuntateknistä verkostoa. Satakuntaliitto ei ole katsonut voimassa olevien maakuntakaavojen muodostavan estettä hankkeen sijoittamiselle, vaan on lausunnossaan esittänyt lähinnä jatkosuunnittelussa huomioon otettavia näkökohtia.

Porin kaupunki katsoo, että hanke on maakuntakaavan kanssa yhteensopiva. Rakentaminen ei kohdistu ge2-merkinnällä osoitetulle alueelle, eikä asiassa ole esitetty selvitystä siitä, että hankkeen toteuttaminen vaarantaisi Kalviikinkallion geologisia arvoja tai estäisi maakuntakaavan toteutumisen. Valittajien väitteet maakuntakaavan vastaisuudesta ovat siten perusteettomia eivätkä muodosta perustetta sijoittamislupapäätöksen kumoamiselle.

10.3.4. Yhdyskuntarakenne ja tuleva maankäyttö

Valittajien väitteet ovat perusteettomia.

Hakija on laatinut hankkeesta erillisen yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä koskevan selvityksen, jossa on arvioitu hankkeen suhdetta nykyiseen maankäyttöön, voimassa oleviin ja vireillä oleviin

kaavoihin, herkkiin kohteisiin, suojaetäisyyksiin sekä tulevan maankäytön suunnitteluun. Selvityksessä on tarkasteltu sekä nykyistä että suunniteltua maankäyttöä, hankkeen aiheuttamia maankäyttörajoituksia ja niiden vaikutuksia eri aluetasoilla. Ympäristövaikutus selvitys osoittaa siten, että hankkeen maankäytöllisiä vaikutuksia on arvioitu nimenomaan rakentamislain edellyttämällä tavalla eikä pelkästään kuvattu nykytilannetta.

Valittajat kiinnittävät huomiota Noormarkun-Toukarin osayleiskaavan selvitysalueeseen sekä Satakunnan maakuntakaava 2050:n luonnokseen. Näistä asiakirjoista ei kuitenkaan seuraa, että alueelle olisi osoitettu sellaista tulevaa maankäyttöä, jonka kanssa hanke olisi ristiriidassa. Osayleiskaavan selvitysalueen tulevaa käyttötarkoitusta ei ole määritelty, vaan alue on nimenomaisesti varattu myöhemmin ratkaistavia kehittämistarpeita varten. Myös maakuntakaava 2050 on edelleen valmisteluvaiheessa eikä sillä ole oikeusvaikutuksia. Pelkästään mahdollisiin tuleviin suunnitteluratkaisuihin perustuvat oletukset eivät osoita sijoittamisedellytysten puuttumista. Satakuntaliitto on myös antanut tätä sijoittamislupaa puoltavan lausunnon.

Valittajien väite siitä, että hankkeen vaikutuksia tulevaan maankäyttöön ei olisi arvioitu, on myös ristiriidassa selvityksen sisällön kanssa. Selvityksessä on nimenomaisesti todettu, että hanke vaikuttaa Noormarkun taajaman pohjoispuolisen alueen tulevaan maankäytön suunnitteluun ja että mahdolliset konsultointivyöhykkeet sekä suojaetäisyydet tulee ottaa huomioon myöhemmässä kaavoituksessa. Tämä vaikutus on siis tunnistettu ja arvioitu eikä sitä ole pyritty sivuuttamaan.

Myöskään terminaalitoimintojen aluetta koskevat väitteet eivät osoita selvityksen puutteellisuutta. Selvityksessä on todettu avoimesti, että vaihemaakuntakaavan yleispiirteisen merkinnän ja sen laajan rajauksen vuoksi suoria vaikutuksia on vaikea arvioida yksityiskohtaisesti. Tästä ei seuraa ristiriitaa maakuntakaavan kanssa, vaan päinvastoin se, ettei maakuntakaavassa ole osoitettu alueelle sellaista täsmällistä maankäyttöä, jonka toteuttaminen estyisi hankkeen vuoksi.

Valittajien väitteet ranta-asemakaava-alueen rakentamisen estymisestä ovat puolestaan spekulatiivisia. Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, että voimassa olevan ranta-asemakaavan mukainen käyttö estyisi tai että olemassa olevia rakennuspaikkoja ei voitaisi toteuttaa. Pelkkä mahdollisuus siihen, että tulevaisuudessa haluttaisiin muuttaa kaavaa tai käyttötarkoituksia, ei osoita nykyisen maankäytön kanssa syntyvää ristiriitaa.

Valittajat ovat lisäksi korostaneet suojaetäisyyksien merkitystä. Juuri suojaetäisyyksien ja K-arvovyöhykkeiden tarkastelu on kuitenkin ollut keskeinen osa hankkeen maankäyttöselvitystä ja turvallisuusarviointia. Selvitysten mukaan suojaetäisyysvaatimukset täyttyvät eikä vyöhykkeille sijoitu sellaisia kohteita, joiden vuoksi hankkeen sijoittaminen olisi estynyt. Laitoksen vaikutusten arviointi

sekä maankäyttöselvitys osoittavat, että hankkeen sijoittuminen suhteessa asutukseen, vapaa-ajan asumiseen ja muihin herkkiin kohteisiin on arvioitu nimenomaan näiden vaatimusten perusteella.

Kokonaisuutena arvioiden valittajien esittämät väitteet perustuvat suurelta osin oletuksiin tulevista, vielä määrittelemättömistä maankäyttöratkaisuista. Asiassa laaditut selvitykset osoittavat, että hankkeen suhdetta nykyiseen ja tulevaan maankäyttöön, kaavoitukseen, suojaetäisyyksiin, liikennejärjestelyihin sekä alueen kehittämisedellytyksiin on arvioitu riittävällä tavalla. Valituksissa ei ole esitetty sellaista selvitystä, joka osoittaisi arvioinnin virheelliseksi tai rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten jääneen selvittämättä. Näin ollen valittajien väitteet eivät anna aihetta arvioida sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuutta toisin.

10.3.5. Maisema- ja kulttuuriympäristö

Valittajien väitteet ovat perusteettomia.

Hankkeen maisema- ja kulttuuriympäristövaikutuksia on arvioitu erillisessä selvityksessä, jossa on tunnistettu alueen maisemarakenne, kulttuuriympäristökohteet, näkyvyysolosuhteet sekä hankkeen keskeiset maisemavaikutukset. Selvityksessä on tarkasteltu muun ohella hankkeen suhdetta Noormarkun ruukkiin, Villa Maireaan sekä muihin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin. Se, että vaikutuksia on arvioitu vähäisiksi, ei tarkoita, ettei niitä olisi selvitetty. Päinvastoin vaikutukset on tunnistettu ja niiden merkittävyyttä on arvioitu asiantuntijaselvityksen perusteella.

Valittajat rinnastavat selvitysten riittävyyden siihen, että asiassa olisi tullut laatia näkyvyysanalyysiä, valokuvasovitteita tai muita havainnekuvia. Rakentamislaki tai hallintolaki eivät kuitenkaan edellytä tällaisten selvitysten laatimista jokaisessa hankkeessa. Ratkaisevaa on, että vaikutusten arvioimiseksi on ollut käytettävissä riittävä selvitys. Asiassa laaditussa maisemaselvityksessä on arvioitu hankkeen näkyvyyttä, etäisyyksiä, maaston korkeussuhteita, metsäpeitteisyyttä sekä vaikutuksia lähialueiden arvokkaisiin kohteisiin, eikä selvityksessä ole tunnistettu sellaisia vaikutuksia, joiden perusteella hankkeen voitaisiin katsoa olevan maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta soveltumaton sijoituspaikalleen.

Valittajien esittämä väite siitä, että arviointi perustuisi yksinomaan nykyiseen puustoon, ei pidä paikkaansa. Selvityksessä on tarkasteltu hankkeen sijoittumista osaksi jo ennestään metsäistä ympäristöä sekä arvioitu näkyvyyttä suhteessa etäisyyksiin, maastonmuotoihin ja ympäröivään maisemarakenteeseen. Se, että alueen metsätalouskäyttö voi tulevaisuudessa muuttaa näkyvyysolosuhteita, ei osoita laadittua vaikutusarviointia puutteelliseksi eikä muodosta perustetta katsoa hankkeen vaikutuksia merkittäviksi.

Myöskään viittaukset laitoksen korkeisiin rakenteisiin, valaistukseen tai mahdollisiin höyry- ja savukaasupäästöihin eivät osoita selvitysten riittämättömyyttä. Näiden vaikutustekijöiden olemassaolo on tunnistettu arvioinnissa, mutta niiden ei ole etäisyyksien, maaston, metsäpeitteisyyden ja kohteiden sijainnin perusteella arvioitu aiheuttavan sellaisia vaikutuksia, jotka vaarantaisivat alueen arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ominaispiirteitä tai maisemallisia arvoja.

Valittajat eivät myöskään ole esittäneet asiantuntijaselvitystä, jonka mukaan hanke heikentäisi Noormarkun ruukin, Villa Mairean tai muiden kulttuuriympäristökohteiden arvoja. Valitus perustuu tältä osin lähinnä oletuksiin siitä, että näkyvyyttä tai maisemavaikutuksia voisi esiintyä. Pelkkä mahdollisuus vaikutusten olemassaoloon ei kuitenkaan osoita, että hankkeen vaikutuksia olisi selvitetty puutteellisesti tai että rakentamislain 46 b §:n mukaiset sijoittamisedellytykset jäisivät täyttymättä.

Lupa- ja valvontaviranomaisen lausunnossa esitetyt huomiot on otettu huomioon asian kokonaisarvioinnissa. Lausunnossa ei kuitenkaan ole katsottu, että maisema- tai kulttuuriympäristövaikutukset estäisivät hankkeen toteuttamisen tai että käytettävissä ollut selvitysaineisto olisi ollut sellaisella tavalla puutteellinen, ettei sijoittamislupa-asiaa olisi voitu ratkaista.

Kokonaisuutta arvioiden hankkeen vaikutukset maisemaan, rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriympäristöarvoihin on selvitetty sijoittamislupaharkinnan kannalta riittävällä tavalla. Asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, joka osoittaisi maisemavaikutusten arvioinnin virheelliseksi tai puutteelliseksi taikka osoittaisi hankkeen olevan rakentamislain 46 b §:n 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla ympäristöönsä soveltumaton. Näin ollen valittajien väitteet eivät anna aihetta arvioida sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuutta tältä osin toisin.

10.3.6. Hulevesisuunnitelma, sekä sammutusvesi- ja vesitalousvaikutukset

Valittajat ovat vedonneet siihen, ettei hanketta varten ole esitetty lopullisia hulevesi- tai sammutusvesisuunnitelmia. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että sijoittamislupaa ei olisi voitu myöntää. Rakentamislain 69 §:n mukaiset hulevesi- ja muut erityissuunnitelmat ovat rakentamisen toteutusvaiheeseen liittyviä suunnitelmia, jotka toimitetaan rakennusvalvontaviranomaiselle ennen sitä työvaihetta, jota suunnitelma koskee. Näin ollen niiden laatiminen ei ole sijoittamisluvan myöntämisedellytys.

Lain mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä erityissuunnitelman laadittavaksi ja toimitettavaksi rakentamisluvassa, aloituskokouksessa tai rakennustyön aikana, ja suunnitelma on toimitettava ennen kyseisen työvaiheen aloittamista. Säännös ei edellytä, että erityissuunnitelmat olisivat valmiina tai hyväksyttyinä vielä sijoittamislupavaiheessa.

Sijoittamislupaharkinnassa arvioidaan rakennuspaikan soveltuvuutta, hankkeen sijoittumisen edellytyksiä ja muita rakentamislain mukaisia luvan myöntämisen edellytyksiä. Hulevesien hallintaa koskevat yksityiskohtaiset tekniset ratkaisut kuuluvat hankkeen jatkosuunnitteluun, ja niitä voidaan tarkentaa suunnittelun edetessä ennen rakentamisen aloittamista sekä rakentamisen aikana. Tämän vuoksi hulevesisuunnitelman keskeneräisyys tai myöhempi tarkentuminen ei ole ollut este sijoittamisluvan myöntämiselle.

Asiassa ei myöskään ole ollut kyse tilanteesta, jossa hulevesien hallintaa ei olisi selvitetty lainkaan. Hakemuksen liitteenä on ollut alustava hulevesisuunnitelma sekä erillinen selvitys hulevesien purku- ja virtausreiteistä. Selvityksissä on tarkasteltu hulevesien muodostumista, viivytystä, johtamista, valuma-alueita, purkureittejä sekä työnaikaista vesienhallintaa. Lisäksi hankkeen vaikutuksia Natura-alueisiin, luontokohteisiin ja ympäröivään vesitalouteen on arvioitu erillisissä ympäristö- ja Natura-selvityksissä.

Myös toimivaltaiset viranomaiset ovat arvioineet hulevesi- ja vesitalouskysymyksiä osana asian käsittelyä. Lupa- ja valvontaviraston lausunnossa ei katsottu, ettei hanketta voitaisi toteuttaa suunnitellulle sijaintipaikalle, vaan lausunnossa esitettiin jatkosuunnittelussa huomioon otettavia täsmennystarpeita. Tällaiset suunnittelun tarkennukset eivät osoita sijoittamisluvan edellytysten jääneen selvittämättä, vaan ovat tavanomainen osa hankkeen vaiheittaista suunnittelua.

Valittajien viittaukset sammutusvesien hallintaan, hulevesialtaiden lopulliseen mitoitukseen, pohjaveden alentamiseen, työnaikaisiin kuivatusjärjestelyihin ja poikkeustilanteiden vesienhallintaan kohdistuvat pääosin sellaisiin teknisiin yksityiskohtiin, jotka kuuluvat ympäristölupa-, rakentamislupa- ja toteutussuunnitteluvaiheessa tarkennettaviin kysymyksiin. Rakentamislain mukainen sijoittamislupa ei edellytä, että kaikki nämä ratkaisut olisi lopullisesti suunniteltu ja hyväksytty jo sijoittamislupavaiheessa.

Asiassa on lisäksi ollut käytettävissä riittävät selvitykset hankkeen hulevesien hallinnan toteuttamiskelpoisuudesta. Se, että yksityiskohtaiset suunnitelmat tarkentuvat myöhemmässä suunnitteluvaiheessa, on tavanomaista ja rakentamislain järjestelmän mukaista. Näin ollen sijoittamislupapäätöstä ei voida pitää lainvastaisena, sillä perusteella, että rakentamislain 69 §:ssä tarkoitettuja erityissuunnitelmia ei ole esitetty lopullisessa muodossaan sijoittamislupaa ratkaistaessa.

Sijoittamislupapäätöksessä on osana sijoittamisluvan edellytyksiä nimenomaisesti edellytetty, että tarkennettu sammutus- ja hulevesien hallintasuunnitelma esitetään rakentamisluvan yhteydessä. Lupaviranomainen on siten tunnistanut suunnittelun jatkotarpeen ja varmistanut lupaehtojen avulla, että hulevesien ja sammutusvesien hallinnan yksityiskohtainen toteutus arvioidaan myöhemmässä lupavaiheessa ennen rakentamisen toteuttamista. Hulevesien hallintaa koskevia kysymyksiä

arvioidaan lisäksi ympäristölupamenettelyssä. Näin ollen asiassa ei ole ollut tarpeen ratkaista tai hyväksyä lopullisia hulevesien hallinnan teknisiä toteutusratkaisuja vielä sijoittamislupavaiheessa.

Pelkästään se, että hulevesi- ja sammutusvesisuunnitelmia tarkennetaan myöhemmissä lupavaiheissa, ei osoita rakentamislain 46 b §:n 7 kohdassa tarkoitettujen sijoittamisedellytysten jääneen selvittämättä. Asiassa on ollut käytettävissä riittävät tiedot sen arvioimiseksi, että hulevesien hallinta on toteutettavissa eikä rakennuspaikan soveltuvuudelle tältä osin ole estettä.

10.3.7. Avopoltto

Valittajien väite avopolton puutteellisesta arvioinnista perustuu virheelliseen käsitykseen sijoittamislupaharkinnan ja ympäristölupaharkinnan välisestä työnjaosta. Avopoltto on ollut osa sijoittamislupahakemuksessa kuvattua toimintakokonaisuutta, eikä sen olemassaoloa tai sijoittumista alueelle ole salattu tai jätetty arvioimatta. Sijoittamislupaharkinnassa on arvioitu hankkeen sijoittumisen edellytyksiä, maankäyttövaikutuksia ja ympäristövaikutuksia rakentamislain edellyttämässä laajuudessa.

Avopolton päästöjen määrä, päästöjen leviämismallinnukset, päästöraja-arvot, vesienhallinnan yksityiskohtainen toteutus sekä muut toiminnan tekniseen toteuttamiseen liittyvät ympäristönsuojelulainsäädännön mukaiset kysymykset kuuluvat ympäristölupamenettelyssä arvioitaviksi. Rakentamislain mukainen sijoittamislupa ei edellytä, että nämä yksityiskohtaiset ympäristölupaharkintaan kuuluvat kysymykset olisi lopullisesti ratkaistu ennen sijoittamisluvan myöntämistä.

Natura-vaikutuksia, hulevesien hallintaa, ympäristövaikutuksia sekä hankkeen vaikutuksia luonnonympäristöön on kuitenkin arvioitu sijoittamislupamenettelyssä käytettävissä olleen selvitysaineiston perusteella. Asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella avopolton voitaisiin katsoa estävän hankkeen sijoittamisen suunnitellulle rakennuspaikalle tai aiheuttavan rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitettuja sijoittamisluvan myöntämisen esteitä.

Valittajien viittaukset ympäristölupahakemuksessa esitettyihin tarkempiin päästötietoihin osoittavat lähinnä sen, että hankkeen ympäristövaikutuksia tarkennetaan sille kuuluvassa ympäristölupamenettelyssä. Tämä ei tarkoita, että sijoittamislupaharkinta olisi perustunut puutteellisiin selvityksiin tai että rakentamislain 75 a §:ssä tarkoitettu vaikutusten arviointi olisi jäänyt olennaisilta osin tekemättä. Sijoittamislupapäätös on voitu tehdä käytettävissä olleen selvitysaineiston perusteella, eikä asiassa ole osoitettu, että avopolttoon liittyvät kysymykset muodostaisivat esteen luvan myöntämiselle.

10.3.8. YVA-menettely

Valituksissa on esitetty, että TNT-tuotantolaitoshankkeeseen olisi tullut soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettelyä) ja että hanketta koskeva sijoittamislupapäätös olisi tältä osin lainvastainen. Valittajat ovat lisäksi katsoneet, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 36 §:ää olisi voitu soveltaa hankkeeseen sekä vaatineet asian palauttamista uudelleen arvioitavaksi.

Valittajien esittämät väitteet ovat perusteettomia.

YVA-menettelyn soveltamista koskeva toimivalta kuuluu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisesti toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. TNT-tuotantolaitoshankkeen osalta toimivaltainen viranomainen on ollut Varsinais-Suomen ELY-keskus, joka on 28.2.2025 tekemällään päätöksellä katsonut, ettei hankkeeseen sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain 36 §:n nojalla.

Ratkaisu perustuu YVA-lain maanpuolustusta ja siviilivalmiutta koskevaan erityissäännökseen. Päätöksen valmistelun yhteydessä on kuultu puolustusviranomaisia, jotka ovat arvioineet hankkeen liittyvän Suomen puolustuskyvyn, huoltovarmuuden ja puolustusteollisen tuotantokapasiteetin turvaamiseen. Päätös on saanut lainvoiman.

YVA-lain 36 §:n mukaisessa harkinnassa arvioidaan, liittyykö hanke maanpuolustukseen tai siviilivalmiuteen ja vaarantuisiko näiden tavoitteiden toteutuminen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen vuoksi. Kyseessä on YVA-lainsäädäntöön perustuva erityinen arviointi, jonka suorittaminen kuuluu toimivaltaiselle ELY-keskukselle. Arvioinnin kohteena eivät ole rakentamislain mukaiset sijoittamisedellytykset, vaan YVA-lain mukaiset menettelyn soveltamista koskevat edellytykset.

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunta ei ole toimivaltainen viranomainen arvioimaan uudelleen tai muuttamaan toimivaltaisen valtion viranomaisen tekemää YVA-ratkaisua. Kun toimivaltainen viranomainen on ratkaissut asian lainvoimaisella päätöksellä, on lupaviranomaisen lähtökohtaisesti perustettava oma ratkaisunsa voimassa olevaan päätöstilanteeseen. Sijoittamislupaharkinnassa ei voida tutkia uudelleen sitä, ovatko YVA-lain 36 §:n soveltamisedellytykset täyttyneet.

Valittajien väitteet kohdistuvat siten tosiasiallisesti Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tekemään YVA-ratkaisuun eivätkä nyt valituksen kohteena olevaan sijoittamislupapäätökseen. Kyseiset väitteet eivät osoita sijoittamislupapäätöksessä tapahtunutta virhettä eivätkä anna aihetta arvioida hankkeen sijoittamisedellytyksiä toisin.

Asiassa ei myöskään ole esitetty sellaisia uusia selvityksiä, muuttuneita olosuhteita tai hankkeen sisältöä koskevia muutoksia, jotka antaisivat aiheen arvioida YVA-lain 36 §:n soveltamisedellytyksiä toisin kuin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lainvoimaisessa ratkaisussa on tehty. Hankkeen sijainti, käyttötarkoitus, tuotantotoiminnan luonne sekä ne perusteet, joihin YVA-ratkaisu on aikanaan perustunut, ovat säilyneet ennallaan.

Lisäksi on huomattava, että rakentamislakiin 21.4.2026 voimaan tullut maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskeva sääntely perustuu siihen lähtökohtaan, että kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustuksen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamisedellytyksiä voidaan arvioida erityisessä sijoittamislupamenettelyssä. Nyt käsiteltävä sijoittamislupa on myönnetty rakentamislain 43 c §:n nojalla tällaiselle hankkeelle. Lupaharkinnan yhteydessä on arvioitu rakentamislain edellyttämät sijoittamisedellytykset, eikä YVA-menettelyn soveltamatta jättäminen ole muodostanut estettä sijoittamisluvan myöntämiselle.

Valittajat ovat lisäksi esittäneet väitteitä siitä, ettei hanke liittyisi yksinomaan puolustukseen tai että hankkeen tarkoitus olisi arvioitu virheellisesti. Nämä väitteet kohdistuvat suoraan ELY-keskuksen tekemän YVA 36 § -ratkaisun perusteisiin. Kyseinen arviointi on kuitenkin kuulunut toimivaltaiselle ELY-keskukselle, joka on hankittuaan tarvittavat lausunnot ratkaissut asian lainvoimaisesti. Porin kaupungin tehtävänä ei ole sijoittamislupaa ratkaistessaan ottaa kantaa tai arvioida uudelleen kyseisen päätöksen sisältöä.

Edellä esitetyistä syistä valittajien väitteet YVA-menettelyn soveltamisen tarpeesta eivät osoita sijoittamislupapäätöstä lainvastaiseksi eivätkä muodosta perustetta päätöksen kumoamiselle. YVA-lain 36 §:n soveltaminen on ratkaistu toimivaltaisen viranomaisen lainvoimaisella päätöksellä, johon sijoittamislupaharkinta on voinut perustua.

10.3.9. Viittaus hallituksen esitykseen HE 3/2026 vp

Valittajien viittaus hallituksen esitykseen HE 3/2026 vp ei tue valituksessa esitettyä tulkintaa YVA-lain 36 §:stä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että maanpuolustukselle tärkeät tuotantolaitokset voivat tapauskohtaisesti edellyttää myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, ympäristölupaa tai muita ympäristölainsäädännön mukaisia menettelyjä. Esityksessä ei kuitenkaan oteta kantaa YVA-lain 36 §:n nojalla tehtävän hankekohtaisen poikkeamispäätöksen edellytyksiin eikä rajata kyseisen poikkeussäännöksen soveltamista. Päinvastoin esityksessä korostetaan muuttuneen turvallisuusympäristön, sotilaallisen huoltovarmuuden, puolustusteollisen tuotantokapasiteetin sekä maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten aikakriittisen toteuttamisen merkitystä.

Valittajien viittaus hallituksen esitykseen HE 3/2026 vp ei myöskään anna aihetta arvioida YVA-lain 36 §:n soveltamisedellytyksiä toisin. Hallituksen esitys ei koske ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia eikä siinä ehdoteta muutoksia YVA-lain 36 §:ään.

Esityksen tarkoituksena on ollut kehittää rakentamislain ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaisia menettelyjä maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten osalta. Se, että hallituksen esityksessä on todettu tällaisten hankkeiden voivan tapauskohtaisesti edellyttää myös YVA-menettelyä, ei merkitse kannanottoa siihen, täyttyvätkö YVA-lain 36 §:n mukaiset hankekohtaisen poikkeamisen edellytykset yksittäisessä tapauksessa. Nämä edellytykset ratkaistaan YVA-lain nojalla toimivaltaisen viranomaisen tekemässä tapauskohtaisessa harkinnassa.

Hallituksen esityksen keskeisenä lähtökohtana on lisäksi, että maanpuolustukselle tärkeät tuotantolaitokset voivat olla yksityisessä omistuksessa olevia siviilitoiminnassa toimivia tuotantolaitoksia, joiden merkitys maanpuolustukselle perustuu niiden tuottamien tuotteiden kriittisyyteen, huoltovarmuusmerkitykseen ja poikkeusolojen saatavuuteen. Esityksessä todetaan nimenomaisesti, ettei tuotantolaitoksen merkityksen arvioinnin kannalta ole ratkaisevaa, valmistetaanko tuotteita yksinomaan Suomen Puolustusvoimille vai myös muiden maiden puolustusvoimille. Esityksen mukaan maanpuolustukselle olennainen merkitys voi olla olemassa myös silloin, kun laitoksella on muita asiakkaita kuin Suomen Puolustusvoimat.

Tältä osin valittajien johtopäätös siitä, että muiden asiakkaiden olemassaolo tai tuotannon mahdollinen kohdistuminen myös liittolaismaille estäisi hankkeen katsomisen puolustustarkoitusta palvelevaksi, on ristiriidassa hallituksen esityksessä nimenomaisesti omaksutun lähtökohdan kanssa. Hallituksen esityksen mukaan sotilaallinen huoltovarmuus perustuu merkittävässä määrin yksityisiin toimijoihin, joiden liiketoiminta edellyttää käytännössä myös muita asiakkuuksia kuin Suomen Puolustusvoimat.

Hallituksen esitys tukee myös sitä johtopäätöstä, että maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten yhteydessä kansallisen turvallisuuden näkökohdille voidaan antaa erityistä merkitystä. Esityksessä viitataan useissa kohdissa SEUT 346 artiklaan sekä jäsenvaltioiden laajaan harkintavaltaan keskeisten turvallisuusetujensa suojaamisessa. Lisäksi esityksessä todetaan, että maanpuolustukselle tärkeisiin tuotantolaitoksiin liittyvien tietojen suojaaminen voi olla välttämätöntä kansallisen turvallisuuden, puolustusvalmiuden ja tuotannon häiriöttömän jatkuvuuden turvaamiseksi.

Asiassa on lisäksi otettava huomioon, että toimivaltainen ELY-keskus on jo tehnyt YVA-lain 36 §:n mukaisen hankekohtaisen poikkeamispäätöksen. Poikkeamispäätös on perustunut hankkeen maanpuolustukselliseen merkitykseen sekä kansalliseen turvallisuuteen liittyviin näkökohtiin. Valittajat

eivät ole esittäneet sellaista uutta selvitystä, jonka perusteella olisi syytä katsoa toimivaltaisen viranomaisen arvioineen YVA-lain 36 §:n soveltamisedellytyksiä virheellisesti.

Hallituksen esitys HE 3/2026 vp ei siten tue valittajien näkemystä siitä, että YVA-lain 36 §:n mukaisten poikkeamisedellytysten olisi katsottava jääneen asiassa näyttämättä. Päinvastoin esitys korostaa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten erityisasemaa, sotilaallisen huoltovarmuuden merkitystä, kansallisen turvallisuuden suojaamista sekä sitä, että myös yksityisessä hallinnassa olevat tuotantolaitokset voivat olla maanpuolustuksen kannalta olennaisen merkityksellisiä huolimatta siitä, että niiden tuotanto palvelee Suomen Puolustusvoimien lisäksi myös muita puolustuksellisia käyttötarkoituksia.

10.3.10. Ympäristövaikutusten arviointi ja lupamenettelyn erillisyys

Valituksissa on esitetty, että hankkeen ympäristövaikutuksia ei olisi arvioitu kokonaisuutena, vaan arviointi olisi hajautettu useisiin eri lupamenettelyihin. Valittajien mukaan turvallisuus-, ympäristö- ja maankäyttövaikutukset olisi tullut ratkaista yhdessä menettelyssä ennen sijoittamisluvan myöntämistä.

Väite perustuu virheelliseen käsitykseen suomalaisen lupa- ja valvontajärjestelmän rakenteesta sekä nyt käsiteltävänä olevan sijoittamislupamenettelyn tarkoituksesta.

Suomalainen ympäristö- ja rakentamislainsäädäntö perustuu lähtökohtaisesti eri viranomaisten toimivallan jakautumiseen sekä erillisiin lupamenettelyihin, joilla kullakin on oma tehtävänsä ja arviointikohteensa. Yksittäisen luvan tarkoituksena ei ole ratkaista kaikkia hankkeeseen liittyviä kysymyksiä, vaan kukin toimivaltainen viranomainen arvioi ne seikat, jotka kuuluvat kyseisen menettelyn soveltamisalaan.

Tämä korostuu erityisesti nyt käsiteltävässä asiassa, jossa kyse on rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitetusta maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta. Keväällä 2026 voimaan tulleen lakimuutoksen yhteydessä lakiin lisättiin nimenomaan erityinen sijoittamislupamenettely tällaisille hankkeille. Hallituksen esityksen lähtökohtana oli, että hankkeen sijoittumisen edellytykset ja maankäytöllinen soveltuvuus voidaan arvioida omassa menettelyssään ilman, että samalla ratkaistaan kaikkia myöhempiin lupavaiheisiin kuuluvia kysymyksiä.

Sijoittamislupaharkinnassa arvioidaan ennen kaikkea hankkeen sijoittumisen edellytyksiä, vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön, liikennejärjestelyihin, yhdyskuntarakenteeseen, naapureihin, luontoarvoihin sekä turvallisuuden kannalta tarpeellisten suoja-alueiden toteuttamiskelpoisuutta. Tässä asiassa nämä seikat on selvitetty ja arvioitu rakentamislain edellyttämällä tavalla.

Sen sijaan laitoksen teknistä turvallisuutta, kemikaalien käsittelyyn liittyviä yksityiskohtaisia riskejä, turvallisuusjärjestelmiä, suuronnettomuusskenaarioita, päästöjä, melua, vesienhallintaa tai toiminnan aikaisia ympäristövaikutuksia ei ratkaista lopullisesti sijoittamislupamenettelyssä. Nämä asiat kuuluvat toimivaltaisten viranomaisten ratkaistaviksi myöhemmissä lupa- ja valvontamenettelyissä.

Kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupamenettelyssä arvioidaan muun muassa laitoksen turvallisuusratkaisut, riskienhallinta, suuronnettomuusvaarat sekä suojaetäisyydet. Ympäristölupamenettelyssä puolestaan arvioidaan toiminnasta aiheutuvat päästöt, melu-, pöly- ja vesistövaikutukset sekä muut ympäristönsuojelulainsäädäntöön kuuluvat kysymykset. Myös pelastustoimintaan liittyvät yksityiskohtaiset velvoitteet ratkaistaan niitä koskevissa menettelyissä.

Valittajien käyttämä ilmaisu vaikutusten "pilkkomisesta" ei siten vastaa lain mukaista järjestelmää. Kyse ei ole vaikutusten jakamisesta keinotekoisesti useisiin osiin, vaan lainsäätäjän tietoisesti rakentamasta toimivallan jakautumisesta eri viranomaisten kesken. Sama hanketta koskeva kokonaisuus arvioidaan useasta eri näkökulmasta eri menettelyissä, joista kukin täydentää toisiaan.

Asiassa on lisäksi huomattava, että hankkeen sijoittamislupahakemuksen yhteydessä on laadittu laaja vaikutusarviointi, jossa on tarkasteltu hankkeen vaikutuksia muun muassa ihmisten elinoloihin, ympäristöön, luonnonoloihin, liikenteeseen, alueidenkäyttöön sekä turvallisuuteen. Valittajien väite siitä, ettei hankkeen kokonaisvaikutuksia olisi lainkaan tarkasteltu, ei siten vastaa asiassa käytettävissä olevaa selvitysaineistoa.

Valittajien viittaukset ympäristönsuojelulain varovaisuus- ja ennaltaehkäisyperiaatteisiin eivät myöskään johda toiseen lopputulokseen. Nämä periaatteet eivät edellytä kaikkien hanketta koskevien arviointien keskittämistä yhteen menettelyyn, vaan ne edellyttävät, että kuhunkin lupamenettelyyn kuuluvat vaikutukset selvitetään asianmukaisesti ennen luvan myöntämistä. Tässä asiassa näin on toimittu.

Porin kaupunki katsoo, että hankkeen sijoittumisen kannalta merkitykselliset vaikutukset on arvioitu rakentamislain mukaisessa sijoittamislupamenettelyssä asianmukaisesti ja riittävästi. Muut hankkeen toteuttamiseen liittyvät ympäristö-, turvallisuus- ja kemikaalivaikutukset arvioidaan toimivaltaisten viranomaisten toimesta niitä koskevissa erillisissä lupamenettelyissä. Valituksissa esitetty väite ympäristövaikutusten puutteellisesta kokonaisarvioinnista on siten perusteeton eikä muodosta perustetta sijoittamislupapäätöksen kumoamiselle.

10.3.11. Sijoittamislupien samanaikainen voimassaolo

Samalle hankkeelle on myönnetty sijoittamislupa myös aikaisemmin 4.6.2025. Kyseisestä sijoittamislupapäätöksestä valitettiin Turun hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus arvioi valittajien

valitusoikeuden ja jätti valitukset tutkimatta katsoen, ettei valittajilla ollut asiassa valitusoikeutta (Turun hallinto-oikeuden päätös 1124/2025).

Hallinto-oikeuden päätökseen on tämän jälkeen haettu muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Asiassa on vireillä valituslupahakemus ja valitus, eikä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua ole vielä annettu.

Nyt käsiteltävänä oleva 26.6.2026 myönnetty sijoittamislupa perustuu rakentamislain 21.4.2026 voimaan tulleisiin maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeviin säännöksiin. Aikaisempaa lupamenettelyä ja siinä annettua hallinto-oikeuden ratkaisua on kuitenkin perusteltua tarkastella myös nyt käsiteltävän asian yhteydessä siltä osin kuin ne liittyvät hankkeen vaikutusalueeseen, asianosaisten asemaan ja valitusoikeuden arviointiin.

Valittajien näkemyksestä poiketen lainsäädännöstä ei seuraa, että uuden sijoittamisluvan myöntäminen automaattisesti kumoaisi tai tekisi tehottomaksi aikaisemman sijoittamisluvan. Hallintopäätösten voimassaoloa arvioidaan niiden oman sisällön perusteella, eikä sijoittamislupien samanaikaiselle voimassaololle ole lainsäädännössä asetettu yleistä estettä.

Käytännössä samalle hankkeelle tai samalle alueelle voi olla olemassa useita rinnakkaisia lupapäätöksiä. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 2023:123 todennut, ettei uuden lupapäätöksen myöntämisestä sellaisenaan seuraa, että aiempi samaa rakennuspaikkaa koskeva lupa korvautuisi, vaan lupien välinen suhde on tarvittaessa määriteltävä nimenomaisesti. Tässä asiassa lupapäätöksessä on nimenomaisesti todettu, että 26.6.2026 myönnetty sijoittamislupa on ensisijainen ja korvaa kokonaisuudessaan 4.6.2025 myönnetyn sijoittamisluvan. Olennaista on myös se, että hanketoimija on kirjallisesti ilmoittanut luopuvansa 4.6.2025 myönnettyyn sijoittamislupaan perustuvasta oikeudesta toteuttaa hanke ja tukeutuvansa hankkeen toteuttamisessa 26.6.2026 myönnettyyn sijoittamislupaan. Hanketoimijan tahdonilmaisun perusteella asiassa ei siten ole epäselvyyttä siitä, minkä lupapäätöksen perusteella hanketta on tarkoitus toteuttaa ja mikä on lupien keskinäinen suhde.

Vaikka aiempi lupa on ollut voimassa uuden päätöksen antamishetkellä, se ei ole muodostanut estettä uuden luvan myöntämiselle. Ratkaisevaa on, että hanketoimija on selvästi ilmaissut kantansa lupien suhteen ja myöhemmässä päätöksessä on yksiselitteisesti todettu sen korvaavan aikaisemman luvan. Näin ollen asiassa ei ole syntynyt päällekkäisiä tai ristiriitaisia oikeusvaikutuksia, vaan niin hanketoimija kuin viranomainen on nimenomaisesti määritellyt lupapäätösten keskinäisen suhteen. Koska rakentamislaki ei kiellä tällaisen korvaavan päätöksen tekemistä, on 26.6.2026 myönnetty sijoittamislupa voitu myöntää lainmukaisesti, vaikka samasta hankkeesta oli aiemmin annettu 4.6.2025 päivätty sijoittamislupapäätös.

10.4. Rakentamislain 75 a §:n mukainen vaikutusten arviointi

Asiassa on lisäksi laadittu rakentamislain 75 a §:ssä tarkoitettu vaikutusten arviointi. Hallituksen esityksen mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan vaikutusten arvioinnin tulee olla laajuudeltaan pääosin kaavoitusta vastaava ja siinä tulee arvioida hankkeen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa ihmisten elinoloihin, elinympäristöön, liikenteeseen, yhdyskuntarakenteeseen sekä ympäristöön. Näin ollen väite vaikutusten arvioinnin puuttumisesta ei vastaa asian todellista käsittelyä.

ELY keskuksen lainvoimaisessa 28.2.2025 myönnetyssä YVA-lain 36 §:ään perustuvassa päätöksessä on todettu, että ilman YVA-lain 36 §:n mukaista toimivaltaisen viranomaisen tekemää päätöstä, Forcitin suunnittelemaan räjähdysainetuotantohankkeeseen sovellettaisiin YVA-lain mukaista arviointimenettelyä YVA-lain 3 §:n 1 momentin ja YVA-lain liitteenä 1 olevan hankeluettelon 6 c kohdan nojalla.

Tämä tarkoittaa, että koska YVA-menettelyä ei sovelleta hankkeeseen, tulee sovellettavaksi rakentamislain 75 a § 1 momentti. Rakentamislain 75 a §:n 2 momentin mukaan 75 §:ää ei sovelleta tähän hankkeeseen.

Rakentamislain 75 a § (19.12.2024/897)

Puhtaan siirtymän ja maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan vaikutusten arviointi (17.4.2026/265)

Puhtaan siirtymän tai maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan yhteydessä rakentamishankkeeseen ryhtyvän on hankkeen laajuudesta riippuen selvitettävä suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset: (17.4.2026/265)

1)ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
2)maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
3)kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
4)alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
5)kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
6)elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Jos kysymyksessä on ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu hanke, sen ympäristövaikutukset arvioidaan noudattaen tämän lain 75 §:ää.

Valittajat näyttävät lisäksi lähtevän siitä virheellisestä oletuksesta, että sijoittamislupavaiheessa tulisi ratkaista lopullisesti myös kaikki kemikaaliturvallisuuteen, turvallisuustekniikkaan, räjähdesuojaukseen, viranomaisvalmiuteen ja laitoksen toimintaan liittyvät yksityiskohtaiset kysymykset. Hallituksen esityksessä on kuitenkin korostettu, että sijoittamislupa ei korvaa kemikaaliturvallisuuslain mukaista lupamenettelyä eikä ennakoi sen lopputulosta. Kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa menettelyssä arvioidaan edelleen erikseen tuotantolaitoksen turvallisuusvaatimukset, riskienhallinta, onnettomuusvaarat sekä muut laitoksen toimintaan liittyvät tekniset turvallisuusedellytykset. Hallituksen esityksessä on nimenomaisesti todettu, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen tulee täyttää samat kemikaaliturvallisuuslain mukaiset turvallisuusvaatimukset kuin muidenkin vastaavien tuotantolaitosten. Lakimuutoksella ei ole poikettu turvallisuusvaatimuksista eikä turvallisuuden arvioinnista.

Rakentamislain 75 a § ei edellytä, että sijoittamislupavaiheessa olisi ratkaistava kaikki myöhemmissä kemikaaliturvallisuus-, ympäristö- tai kaavoitusmenettelyissä mahdollisesti arvioitavat yksityiskohdat. Säännös edellyttää hankkeen merkittävien vaikutusten selvittämistä sijoittamislupaharkinnan tarpeisiin. Se, että tietty turvallisuusvyöhyke tai muu myöhemmässä erityislainsäädäntöön perustuvassa menettelyssä tarkentuva tekijä ei ole vielä lopullisesti määritelty, ei tee sijoittamislupapäätöksen oikeusvaikutuksista epäselviä eikä osoita arviointia riittämättömäksi.

Rakentamislain 75 a § edellyttää, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan yhteydessä selvitetään hankkeen laajuus huomioon ottaen suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun ohella ihmisten elinoloihin, ympäristöön, luonnonoloihin, yhdyskuntarakenteeseen, liikenteeseen, maisemaan sekä elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. Säännös ei edellytä kaikkien vaikutusten täydellistä tai yksityiskohtaista selvittämistä vielä sijoittamislupavaiheessa, vaan vaikutusten arvioinnin laajuus määräytyy hankkeen luonteen ja sijoittamislupaharkinnan tarpeiden perusteella.

Asiassa vaikutuksia on arvioitu laajaan selvitysaineistoon perustuen. Sijoittamislupahakemuksen yhteydessä on tarkasteltu muun muassa hankkeen turvallisuusvaikutuksia, vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön, liikenteeseen, meluun, hulevesiin, luonnonympäristöön sekä ihmisten elinoloihin. Lisäksi päätöksenteossa on ollut käytettävissä useiden asiantuntijaviranomaisten lausunnot sekä turvallisuusselvityksiin perustuvat vaikutusarviot. Vaikutuksia on arvioitu nimenomaan rakentamislain 75 a §:ssä tarkoitettujen vaikutuslajien näkökulmasta.

Valittajien esittämät väitteet kohdistuvat pääosin siihen, että vaikutuksia olisi tullut selvittää vielä yksityiskohtaisemmin tai että arviointien johtopäätökset olisi tullut tehdä toisin. Rakentamislain 75 a § ei kuitenkaan edellytä, että kaikki hankkeen myöhempään suunnitteluun liittyvät tekniset ratkaisut olisivat lopullisesti ratkaistuina sijoittamislupaa myönnettäessä. Sijoittamislupavaiheessa arvioidaan

hankkeen sijoittamisen edellytyksiä, kun taas hankkeen tarkempi suunnittelu ja toteuttaminen täsmentyvät myöhemmissä menettelyissä.

Lisäksi on huomattava, että hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä, koska toimivaltainen viranomainen on tehnyt asiassa YVA-lain 36 §:n mukaisen päätöksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamatta jättämisestä. Kyseinen päätös on erillinen ratkaisu eikä sen lainmukaisuus ole tämän sijoittamislupaa koskevan valituksen tutkittavana.

Asiassa käytettävissä ollut selvitysaineisto on ollut rakentamislain 75 a §:ssä tarkoitetun vaikutusten arvioinnin kannalta riittävä, ja sijoittamislupaviranomaisella on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Valittajat eivät ole esittäneet sellaista selvitystä, jonka perusteella vaikutusten arviointia olisi pidettävä rakentamislain 75 a §:n vastaisena tai puutteellisena siinä määrin, että se antaisi aihetta arvioida sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuutta toisin.

10.4.1. Hankkeen vaikutukset ihmisten elinoloihin

TNT-tuotantolaitoshanke on merkittävä teollinen investointi, jonka kokonaisarvo on yli 200 miljoonaa euroa. Hankkeella on huomattavia alueellisia talous- ja työllisyysvaikutuksia sekä rakentamisvaiheessa että toiminnan käynnistyttyä. Investointi vahvistaa Porin asemaa merkittävänä teollisuus- ja puolustusteollisuuskeskittymänä sekä tukee alueen elinvoimaa pitkällä aikavälillä.

Hankkeen toteuttaminen on jo nykyisessä vaiheessaan synnyttänyt työllisyysvaikutuksia. Hankkeen valmistelu-, suunnittelu- ja toteutusvaiheeseen on osallistunut useita asiantuntijoita, suunnittelijoita, urakoitsijoita ja palveluntuottajia. Lisäksi hankkeeseen liittyviä rekrytointeja on jo käynnistetty, mikä osoittaa hankkeen etenemisen konkreettisuuden ja sen vaikutukset paikalliseen työmarkkinaan jo ennen tuotannon käynnistymistä.

Tuotantolaitoksen valmistuttua sen arvioidaan luovan alueelle uusia pysyviä työpaikkoja sekä välillisiä vaikutuksia erityisesti logistiikan, kunnossapidon, rakentamisen, kemianteollisuuden, turvallisuuspalveluiden ja muiden tukipalveluiden piirissä. Hankkeella on siten merkittäviä vaikutuksia koko Porin talousalueen yritystoimintaan ja investointiympäristöön.

Hanke tukee myös Porin kaupungin strategisia tavoitteita teollisten investointien, puolustusteollisuuden, huoltovarmuuden sekä korkean osaamisen työpaikkojen lisäämiseksi. Samalla se vahvistaa alueen mahdollisuuksia osallistua puolustusteollisuuteen liittyvään tutkimus-, kehitys- ja koulutustoimintaan.

Valittajat ovat esittäneet, että hankkeen mahdolliset työllisyysvaikutukset eivät poista niitä huolia, joita he ovat esittäneet hankkeen vaikutuksista ympäristöön tai lähialueelle. Tältä osin Porin kaupunki toteaa, ettei sijoittamislupaa ole myönnetty työllisyysperusteilla eikä hankkeen sallittavuus määräydy työpaikkavaikutusten perusteella.

Rakentamislain 43 c §:n mukaisessa sijoittamislupaharkinnassa ratkaisevaa on, täyttääkö hanke laissa säädetyt sijoittamisen edellytykset. Lupaharkinta perustuu hankkeen sijoittumisen, maankäytön, turvallisuuden, ympäristövaikutusten sekä muiden rakentamislaissa säädettyjen edellytysten arviointiin. Työllisyysvaikutukset eivät yksinään muodosta perustetta luvan myöntämiselle eivätkä myöskään estä luvan myöntämistä.

Toisaalta hankkeen yhteiskunnallista merkitystä arvioitaessa on perusteltua todeta, että sillä on huomattavia myönteisiä vaikutuksia alueen elinkeinoelämälle, työllisyydelle sekä puolustusteollisen tuotantokapasiteetin kehittämiselle. Nämä vaikutukset eivät ole sijoittamisluvan oikeudellinen myöntämisperuste, mutta ne kuvaavat hankkeen laajempaa merkitystä sekä paikallisesti että valtakunnallisesti.

Porin kaupunki katsoo, että hankkeen sijoittamisen edellytykset on arvioitu rakentamislain mukaisesti ja että sijoittamislupapäätös perustuu laissa säädettyihin arviointiperusteisiin. Valittajien esittämät työllisyysvaikutuksia koskevat väitteet eivät osoita päätöstä lainvastaiseksi eivätkä muodosta perustetta sijoittamisluvan kumoamiselle.

11. Viranomaislausunnot

11.1. Lupaprosessin laajuus ja viranomaislausuntojen huomioiminen

Hankkeen valmistelu ja sijoittamislupahakemuksen käsittely eivät ole perustuneet yksinomaan hakijan toimittamiin selvityksiin, vaan rakentamislain 67 a §:ssä edellytettyyn lausuntomenettelyyn ja laajaan viranomaisarviointiin. Hakemuksesta on pyydetty lausunnot niiltä viranomaisilta, joiden toimialaa hanke merkittävästi koskee, mm. puolustusministeriö, maakunnan liitto ja hyvinvointialueen pelastusviranomainen. Päätöksenteossa on otettu huomioon näiden viranomaisten arviot sekä hankkeesta laaditut selvitykset, minkä perusteella hankkeen vaikutuksia on arvioitu kokonaisuutena ennen sijoittamisluvan myöntämistä.

Erityisesti on huomattava, että hanketta on arvioitu sekä rakentamislain että muun sitä koskevan erityislainsäädännön näkökulmasta. Lisäksi hankkeesta on annettu lausuntoja sellaisilta viranomaisilta, joiden tehtävänä on arvioida hankkeen vaikutuksia oman toimivaltansa piirissä. Saatujen lausuntojen perusteella on tarkennettu hanketta koskevia selvityksiä sekä arvioitu sijoittamisedellytysten täyttymistä rakentamislain 43 c §:n ja 46 b §:n mukaisesti.

Myös hankkeen turvallisuuteen, suoja-alueisiin, liikennejärjestelyihin, luontovaikutuksiin sekä ympäröivään maankäyttöön liittyviä kysymyksiä on arvioitu osana sijoittamislupaharkintaa. Lupaviranomainen on perustanut ratkaisunsa käytettävissään olleeseen selvitysaineistoon, viranomaislausuntoihin sekä asiantuntijaselvityksiin, eikä asiassa ole ilmennyt sellaista selvityspuutetta, joka olisi estänyt asian ratkaisemisen.

Asiassa on lisäksi toteutettu rakentamislain edellyttämä kuulemis- ja tiedottamismenettely. Hankkeesta on tiedotettu lain mukaisesti, ja niille henkilöille sekä yhteisöille, joihin hankkeen on arvioitu voivan vaikuttaa, on varattu mahdollisuus esittää muistutuksia, mielipiteitä ja kannanottoja ennen asian ratkaisemista. Saapuneet muistutukset on käsitelty osana lupaharkintaa, ja niiden sisältö on otettu huomioon päätöksenteossa siltä osin kuin ne ovat olleet asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisiä.

Se, ettei muistutuksissa esitettyjä vaatimuksia ole hyväksytty, ei merkitse osallistumisoikeuksien tai kuulemismenettelyn puutteellisuutta. Hallintomenettelyn tarkoituksena on varmistaa asianosaisten mahdollisuus tulla kuulluksi ja esittää näkemyksensä, ei velvollisuutta ratkaista asiaa muistutuksissa esitetyllä tavalla.

Valituksenalainen sijoittamislupapäätös sisältää hallintolain edellyttämät perustelut sekä ne selvitykset ja oikeudelliset lähtökohdat, joihin ratkaisu perustuu. Päätös perustuu asianmukaiseen kokonaisharkintaan, jossa on otettu huomioon hankkeen maankäytölliset, ympäristölliset, turvallisuuteen liittyvät sekä maanpuolustukselliset näkökohdat.

Porin kaupunki katsoo, että asian valmistelussa ja päätöksenteossa on noudatettu rakentamislain, hallintolain ja hyvän hallinnon periaatteiden vaatimuksia. Asiassa on hankittu riittävät selvitykset, kuultu asianomaisia tahoja sekä perusteltu ratkaisu asianmukaisesti. Valituksissa ei ole osoitettu menettelyllisiä puutteita, joiden perusteella sijoittamislupapäätöstä voitaisiin pitää lainvastaisena.

11.2. Rakentamislain 67 a §:n mukaiset lausunnot

Asiassa on lisäksi pyydetty rakentamislain 67 a §:n mukaiset lausunnot muun muassa puolustusministeriöltä, hyvinvointialueen pelastusviranomaiselta sekä muilta toimivaltaisilta viranomaisilta. Hallituksen esityksen mukaan pelastusviranomaisen lausuntomenettelyn tarkoituksena on nimenomaan varmistaa pelastustoiminnan edellytykset, saavutettavuus, pelastustiet ja onnettomuustilanteisiin varautuminen sijoittamislupavaiheessa. Näin ollen myös valittajien esittämät väitteet viranomaisten toimintavalmiuden sivuuttamisesta ovat perusteettomia.

Rakentamislain 67 a § (17.4.2026/265)

Lausunto puhtaan siirtymän tai maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

Kunnan on pyydettävä puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemuksesta lausunto Lupa- ja valvontavirastolta, maakunnan liitolta sekä muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.
Kunnan on pyydettävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta lausunto puolustusministeriöltä, maakunnan liitolta, hyvinvointialueen pelastusviranomaiselta sekä muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

Hankkeen sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on lisäksi todettu, että tuotantolaitos voidaan sijoittaa alueelle siten, että tarvittavat varoalueet toteutuvat eikä sijoittaminen estä tai rajoita kohtuuttomasti ympäröivien kiinteistöjen käyttöä. Rakentamislain 46 b §:n mukaan sijoittamislupaa ei voida myöntää, jos rakentaminen aiheuttaa kohtuutonta haittaa naapureille, vaikeuttaa vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista tai aiheuttaa elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, jota ei voida pitää luvan tarkoitus huomioon ottaen perusteltuna. Lupaviranomainen on arvioinut nämä edellytykset päätöksenteon yhteydessä ja katsonut niiden täyttyvän.

Valittaja on lisäksi vaatinut, että hallinto-oikeus pyytäisi asiassa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) asiantuntijalausunnon sijoittamislupaa koskevan muutoksenhaun yhteydessä.

Porin kaupunki katsoo, ettei asiassa ole perusteita pyytää Tukesilta erillistä lausuntoa eikä valittajan vaatimus anna aihetta sijoittamislupapäätöksen kumoamiseen. Sijoittamislupa-asiassa on arvioitu rakentamislaissa säädetyt maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset sekä hankkeen soveltuvuus suunniteltuun sijaintipaikkaan. Sijoittamislupaharkinnan kohteena ei sen sijaan ole laitoksen yksityiskohtainen tekninen toteutus, vaarallisten kemikaalien käsittelyyn liittyvä turvallisuusarviointi tai kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisten vaatimusten täyttyminen.

Valittajan esittämät näkökohdat koskevat pääosin laitoksen kemikaaliturvallisuutta, suuronnettomuusriskejä, suojaetäisyyksiä sekä mahdollisesti myöhemmissä lupamenettelyissä arvioitavia turvallisuusjärjestelyjä. Nämä kysymykset kuuluvat ensisijaisesti kemikaaliturvallisuuslainsäädännön nojalla toimivaltaisten viranomaisten arvioitaviksi niissä menettelyissä, joissa laitoksen toiminnan turvallisuutta ja vaarallisten kemikaalien käsittelyä koskevat edellytykset ratkaistaan.

Valittajan esittämä näkemys siitä, että K60-vaikutusalue aiheuttaisi välittömiä maankäytöllisiä rajoituksia tai poistaisi alueen rakennusoikeuden, ei myöskään vastaa sijoittamislupapäätöksen sisältöä. Sijoittamislupapäätöksellä ei ole asetettu ympäröiville kiinteistöille käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia eikä päätöksellä ole muutettu alueen kaavallista tai kiinteistöoikeudellista asemaa. Asiassa laadittujen selvitysten perusteella on arvioitu, että hanke täyttää sijoittamisluvan myöntämiselle asetetut edellytykset eikä aiheuta rakentamislaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa ympäristölleen.

Porin kaupunki katsoo näin ollen, että valittajan vaatimus Tukesin asiantuntijalausunnon hankkimisesta tulee hylätä. Asiassa käytettävissä oleva selvitys on ollut riittävä sijoittamisluvan edellytysten arvioimiseksi ja Tukes on antanut lausunnon koskien asiaa, eikä valittaja ole esittänyt sellaisia seikkoja, joiden perusteella lisäselvityksen hankkiminen olisi asian ratkaisemiseksi tarpeen. Lisäksi vaatimus kohdistuu merkittäviltä osin sellaisiin turvallisuus- ja kemikaalivalvontaan liittyviin kysymyksiin, jotka ratkaistaan erillisissä myöhemmissä viranomaismenettelyissä.

Valittajien perusteluissa sekoitetaan keskenään eri viranomaismenettelyissä ratkaistavia kysymyksiä. Sijoittamislupaharkinnassa arvioidaan rakentamislaissa säädettyjen sijoittamisen edellytysten täyttymistä, kun taas laitoksen teknistä toteutusta, kemikaaliturvallisuutta, turvallisuusjärjestelmiä sekä vaarallisten kemikaalien käsittelyyn liittyviä yksityiskohtaisia vaatimuksia arvioidaan niitä koskevissa erillisissä lupa- ja valvontamenettelyissä. Lupajärjestelmän eri vaiheilla on toisistaan poikkeavat tarkoitukset ja oikeudelliset arviointiperusteet, minkä vuoksi niiden sisältöä tai ratkaistavia kysymyksiä ei tule sekoittaa keskenään.

Porin kaupunki katsoo edellä esitetyin perustein, että sijoittamislupapäätös perustuu rakentamislain edellyttämiin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin. Valittajien esittämät turvallisuutta, kemikaaliturvallisuutta ja laitoksen teknisiä ratkaisuja koskevat väitteet kohdistuvat suurelta osin sellaisiin kysymyksiin, jotka ratkaistaan muissa myöhemmissä lupamenettelyissä. Valituksissa ei siten ole esitetty sellaisia seikkoja, jotka osoittaisivat valituksenalaisen sijoittamislupapäätöksen olevan lainvastainen tai antaisivat perusteen päätöksen kumoamiselle.

11.3. LVV lausunto

Valittajien tulkinta Lupa- ja valvontaviraston lausunnosta on virheellinen. Lausunnosta ei seuraa, ettei hankkeen sijoittamisedellytyksiä olisi voitu arvioida sijoittamislupavaiheessa tai että asiassa olisi menetelty hallintolain vastaisesti. Päinvastoin lausunnossa arvioidaan hanketta rakentamislain 46 b §:n mukaisesta näkökulmasta ja päädytään useiden keskeisten vaikutusten osalta siihen, että hanketta koskevat selvitykset ovat asianmukaisia ja riittäviä. Lupa- ja valvontavirasto katsoo esimerkiksi Natura-arvioinnin tarpeellisuutta koskevan selvityksen olevan asianmukainen ja riittävä

sekä yhtyy johtopäätökseen, jonka mukaan hankkeella ei ole sellaisia merkittäviä Natura-vaikutuksia, jotka edellyttäisivät varsinaisen Natura-arvioinnin laatimista.

Lausunnossa esitetyt huomiot eivät myöskään merkitse sitä, että sijoittamisluvan ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot olisivat puuttuneet. Lausunnossa on tuotu esiin eräitä suunnittelun jatkovaiheissa huomioon otettavia tarkennus- ja täydennystarpeita, jotka liittyvät muun muassa hulevesi- ja sammutusvesijärjestelmien yksityiskohtaiseen mitoitukseen sekä tekniseen toteutukseen. Samassa lausunnossa kuitenkin todetaan, että hulevesisuunnitelma muodostaa kokonaisuutena perustellun lähtökohdan hulevesien hallinnalle, että mitoitusperiaatteet ovat asianmukaiset sekä että nykytilakuvaus ja työnaikainen vesienhallinta on kuvattu riittävän kattavasti.

Valittajat näyttävät rinnastavan sijoittamislupavaiheessa edellytettävän selvitystason myöhemmissä ympäristö-, kemikaaliturvallisuus- tai rakentamislupamenettelyissä vaadittavaan yksityiskohtaiseen tekniseen suunnitteluun. Rakentamislain mukainen lupajärjestelmä ei kuitenkaan perustu tällaiseen lähtökohtaan. Eri lupavaiheissa tarkastellaan eri kysymyksiä eri tarkkuustasoilla, eikä myöhempien suunnitelmien tarkentuminen osoita aikaisemman lupaharkinnan puutteellisuutta.

Myöskään päätöksen perustelemisessa ei ole tapahtunut virhettä. Sijoittamislupapäätöksessä on käsitelty rakentamislain 46 b §:n mukaiset sijoittamisedellytykset sekä arvioitu käytettävissä ollutta selvitysaineistoa ja viranomaislausuntoja. Päätöksestä ilmenee, millä perusteilla sijoittamisedellytysten on katsottu täyttyvän ja miksi asiassa saadut lausunnot eivät ole muodostaneet estettä luvan myöntämiselle.

Lupa- ja valvontaviraston lausunto ei siten osoita hankkeen selvitysten olleen riittämättömiä eikä tue valittajien väitettä siitä, että sijoittamispäätös olisi tehty puutteellisin tiedoin. Lausunto pikemminkin osoittaa, että hanketta on arvioitu useiden asiantuntijaviranomaisten toimesta ja että sijoittamislupaharkinnan kannalta olennaiset vaikutukset ovat olleet viranomaisten tiedossa ja arvioitavissa päätöksentekohetkellä.

11.4. Kaavoittajan lausunto

Valittajien väite kaavoittajan lausunnon puutteellisuudesta on perusteeton. Kaavoittajan lausunnon tarkoituksena ei ole korvata rakentamislain 75 a §:ssä tarkoitettuja vaikutusselvityksiä eikä toimia hankkeen ainoana maankäytöllisenä arviointina. Lausunto on osa päätöksenteon kokonaisharkintaan kuuluvaa selvitysaineistoa, jonka lisäksi käytettävissä on ollut hanketta koskevat vaikutusarvioinnit, suoja-alueita koskevat selvitykset, ympäristöselvitykset sekä useiden viranomaisten lausunnot.

Kaavoittaja on lausunnossaan arvioinut hankkeen suhdetta voimassa olevaan kaavatilanteeseen ja ympäröivään maankäyttöön. Lausunnossa on todettu, että hankealueella ei ole voimassa yleis- tai

asemakaavaa, alue sijoittuu laajalle metsätalousalueelle ja lähialueen kaavat sekä muut maankäyttöön vaikuttavat seikat on yksilöity. Lisäksi lausunnossa on nimenomaisesti todettu, että rakennushanke varoalueineen, liikennejärjestelyineen ja infrastruktuurin edellyttämine aluevarauksineen on huomioitavissa mahdollisessa tulevassa yleis- ja asemakaavoituksessa.

Lausunnon johtopäätökset eivät perustu yksinomaan ilmoitettuun etäisyyteen, vaan alueen kaavatilanteeseen, ympäröivään maankäyttöön ja hankkeen sijoittumiseen. Valittajat eivät ole myöskään osoittaneet, että lausunnon johtopäätös hankkeen yhteensovitettavuudesta ympäröivän maankäytön kanssa muuttuisi heidän esittämänsä etäisyystiedon perusteella.

Virheellinen on myös valittajien väite siitä, että kaavoittaja olisi sivuuttanut hankkeen vaikutukset ympäröivään maankäyttöön. Lausunnossa on nimenomaisesti tarkasteltu hankealueen suhdetta lähialueen osayleiskaavaan, ranta-asemakaavaan ja maakuntakaavaan sekä todettu, että hankkeen varoalueet, liikennejärjestelyt ja infrastruktuuritarpeet voidaan ottaa huomioon maankäytön mahdollisessa jatkosuunnittelussa. Tämä on juuri maankäytöllisen yhteensovittamisen arviointia.

Valittajat näyttävät lisäksi lähtevän virheellisesti siitä oletuksesta, että K30- ja K60-vyöhykkeet aiheuttaisivat ympäröiville kiinteistöille automaattisesti rakentamis- tai käyttörajoituksia. Asiassa ei kuitenkaan ole osoitettu, että valittajien kiinteistöille kohdistuisi sijoittamislupapäätöksen seurauksena sellaisia konkreettisia maankäyttörajoitteita, joiden vuoksi hankkeen voitaisiin katsoa estävän alueen nykyistä tai tulevaa maankäyttöä.

Kaavoittajan lausuntoa on siten arvioitava osana muuta asiassa käytettävissä ollutta selvitysaineistoa. Lausunnosta ei ilmene sellaisia puutteita tai virheellisyyksiä, jotka osoittaisivat hankkeen olevan maankäytöllisesti soveltumaton sijoituspaikalleen tai jotka osoittaisivat rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten jääneen selvittämättä. Hallintolain 31 §:n mukainen selvittämisvelvollisuus on täyttynyt eikä päätöksenteko ole perustunut puutteelliseen kaavoitukselliseen arvioon.

11.5. Tukesin lausunto

Valittajien viittaamalla Tukesin muistiossa tarkastellulla tilanteella ei ole asiassa ratkaisevaa merkitystä. Muistio on laadittu ennen maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevan erityisen sijoittamislupamenettelyn säätämistä, ja siinä arvioitu lupajärjestelmä on perustunut eri lainsäädännölliseen kehykseen kuin nyt käsiteltävä asia. Muistiossa tarkasteltu tavanomainen sijoittamislupamenettely ei vastaa rakentamislain 43 c §:ssä säädettyä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa eikä siihen liittyvää rakentamislain 46 b §:n mukaista erityistä lupaharkintaa.

Nyt käsiteltävässä asiassa hankkeen sijoittamisedellytyksiä on arvioitu nimenomaisesti rakentamislain 43 c §:n ja 46 b §:n mukaisessa menettelyssä, jossa laissa säädetään erikseen niistä selvityksistä ja vaikutusarvioinneista, joiden perusteella hankkeen soveltuvuus sijoituspaikkaansa ratkaistaan. Tämän vuoksi Tukesin muistiossa esitettyjä yleisiä huomioita kaavoittamattomille alueille sijoittuvista hankkeista ei voida sellaisenaan soveltaa nyt käsiteltävään erityislainsäädäntöön perustuvaan lupamenettelyyn. Muistio on laadittu osana toisen luvan lupaharkintaa, eikä se liity tämän sijoittamisluvan taustamateriaaliin.

Lisäksi on huomattava, että rakentamislain 43 c § on säädetty nimenomaan mahdollistamaan maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen myös ilman asemakaavaa. Valittajien esittämä tulkinta johtaisi käytännössä siihen, että kyseisen erityissäännöksen soveltaminen estyisi tilanteissa, joissa lainsäätäjä on nimenomaisesti tarkoittanut sen sovellettavaksi.

Valittajien tulkinta Tukesin lausunnosta ja sen merkityksestä sijoittamislupaharkinnassa on virheellinen.

Tukes ei lausunnossaan ole katsonut, että hankkeen sijoittamisedellytykset olisivat jääneet selvittämättä tai että sijoittamisluvan myöntämiselle olisi olemassa estettä. Päinvastoin Tukes toteaa, että rakentamislain 43 c §:n mukainen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa luo edellytykset kemikaaliturvallisuuslain mukaisen luvan käsittelylle kaavoittamattomalla alueella. Samalla Tukes toteaa, että laitoksen sijoittumisen edellytyksiä kemikaalionnettomuuksien vaikutusten perusteella arvioidaan erillisessä kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupakäsittelyssä. Tämä vastaa lainsäädännössä säädettyä työnjakoa eri lupamenettelyjen välillä.

Sijoittamislupapäätöksessä ei ole katsottu Tukesin ratkaisseen kemikaaliturvallisuusluvan myöntämisen edellytyksiä eikä korvattu myöhempää kemikaaliturvallisuuslupaharkintaa. Päätöksessä on todettu hankkeen olevan sellainen, että voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa sen käsittelyn ja toteuttamisen rakentamislain 43 c §:ssä ja kemikaaliturvallisuuslain 20 a §:ssä säädetyssä erityisessä oikeudellisessa kehyksessä. Tämä vastaa Tukesin lausunnon sisältöä.

Valittajat jättävät lisäksi huomiotta, että Tukesin lausunnossa esitetyt huomautukset liittyvät ennen kaikkea tulevan maankäytön suunnittelussa huomioon otettaviin seikkoihin. Tukes toteaa, että K60-suojaetäisyys ulottuu Noormarkun keskustan pohjoisosaan ja että erityisen herkkien toimintojen sijoittuminen alueelle voisi tulevaisuudessa rajoittaa tuotantolaitoksen toimintaa. Tukes ei kuitenkaan katso tämän estävän sijoittamisluvan myöntämistä eikä lausunnossa todeta hankkeen olevan sijoituspaikkaansa soveltumaton. Päinvastoin Tukes toteaa, että asia tulee ottaa huomioon sijoittamislupapäätöstä tehtäessä sekä kunnan tulevassa maankäytön suunnittelussa.

Näin on myös tehty. Sijoittamislupaharkinnassa on arvioitu hankkeen suhdetta ympäröivään maankäyttöön, suoja-alueisiin, yhdyskuntarakenteeseen ja alueen tulevaan kehittämiseen. Kaavoittajan lausunto, maankäyttöä koskevat vaikutusselvitykset sekä muut hankkeesta laaditut arviot ovat olleet päätöksentekijän käytettävissä. Tukesin lausunnosta ei myöskään ilmene, että K60-vyöhykkeellä sijaitseville nykyisille asuin- tai vapaa-ajan kiinteistöille aiheutuisi sellaisia välittömiä oikeudellisia rajoituksia, joiden vuoksi rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten ei voitaisi katsoa täyttyvän.

Valittajien esittämä konsultointivyöhykettä koskeva argumentaatio perustuu pitkälti oletuksiin myöhemmissä menettelyissä mahdollisesti tehtävistä ratkaisuista. Tukes ei ole vielä määrittänyt hankkeelle konsultointivyöhykettä, eikä asiassa ole esitetty selvitystä siitä, että mahdollinen tuleva konsultointivyöhyke aiheuttaisi valittajien kiinteistöille rakentamislain 46 b §:n 2 kohdassa tarkoitettua kohtuutonta haittaa tai 9 kohdassa tarkoitettua vähäistä suurempaa rakentamisen vaikeutumista. Pelkkä mahdollisuus siihen, että tulevissa menettelyissä voidaan joutua ottamaan huomioon turvallisuusnäkökohdat, ei osoita sijoittamislupaharkinnan olleen puutteellinen.

Valittajien viittaama ratkaisu KHO:2022:3 koski kaavaratkaisun oikeusvaikutusten arviointia eikä rakentamislain 43 c §:n mukaista maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa. Nyt käsiteltävässä asiassa hankkeen vaikutuksia on arvioitu laajojen vaikutusselvitysten, suoja-alueita koskevien tarkastelujen, viranomaislausuntojen ja maankäyttöselvitysten perusteella. Asiassa ei ole jäänyt epäselväksi, mikä hanke sijoitetaan, mille alueelle se sijoitetaan tai millaisia suoja-alueita hankkeeseen liittyy.

Tukesin lausunto ei siten tue valittajien väitettä puutteellisesta selvittämisestä. Päinvastoin lausunto vahvistaa, että hankkeen sijoittamista on arvioitu nimenomaan uuden rakentamislain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisen sääntelyn perusteella sekä että mahdolliset myöhemmässä kemikaaliturvallisuuslupamenettelyssä ratkaistavat kysymykset kuuluvat toimivaltaisen viranomaisen myöhempään harkintaan. Sijoittamislupapäätöksessä on voitu käytettävissä olleen selvitysaineiston perusteella arvioida rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten täyttyminen.

11.6. Satakuntaliiton lausunto

Valittajien väite Torpankorven tuulivoima-alueen puutteellisesta arvioinnista on perusteeton. Asiassa on hankittu Satakuntaliiton lausunto, jossa hankkeen suhdetta voimassa oleviin maakuntakaavoihin on nimenomaisesti arvioitu. Lausunnossa ei ole todettu hankkeen olevan ristiriidassa Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 tuulivoimaratkaisujen kanssa eikä maakuntakaavoista ole tunnistettu sellaista estettä, joka estäisi sijoittamisluvan myöntämisen.

Hankealueelle ei ole osoitettu maakuntakaavoissa tuulivoima-aluetta, eikä Satakuntaliitto ole lausunnossaan katsonut hankkeen vaarantavan Torpankorven tuulivoima-alueen toteuttamista. Päinvastoin lausunnossa todetaan, ettei liitolla ole voimassa olevien maakuntakaavojen perusteella muuta huomautettavaa sijoittamislupahakemuksesta.

Valittajien esittämät väitteet konsultointivyöhykkeiden, suoja-alueiden tai mahdollisten tulevien maankäyttörajoitusten vaikutuksista Torpankorven alueen toteuttamiseen perustuvat oletuksiin. Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, että hanke estäisi tai merkittävästi vaikeuttaisi maakuntakaavassa osoitetun tuulivoima-alueen toteuttamista. Rakentamislain 46 b § ei myöskään edellytä kaikkien mahdollisten tulevien maankäyttöhankkeiden toteuttamisedellytysten yksityiskohtaista tarkastelua, vaan hankkeen soveltuvuuden arviointia käytettävissä olevan selvitysaineiston perusteella.

Sijoittamislupaharkinnassa on ollut käytettävissä maankäyttöä ja yhdyskuntarakennetta koskevat selvitykset sekä maakuntakaavoituksesta vastaavan viranomaisen lausunto. Asiassa ei siten ole osoitettu, että Torpankorven tuulivoima-alueen toteuttamisedellytykset olisivat vaarantuneet tai että rakentamislain 46 b §:n sijoittamisedellytykset olisivat tältä osin jääneet selvittämättä.

Valittajien väite maakuntakaavan valkoisen alueen merkityksen sivuuttamisesta on perusteeton. Sijoittamislupaharkinnassa on arvioitu hankkeen suhdetta voimassa oleviin maakuntakaavoihin, ja asiasta on pyydetty lausunto Satakuntaliitolta, joka vastaa maakuntakaavoituksesta. Satakuntaliitto ei ole lausunnossaan katsonut hankkeen olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa eikä ole tunnistanut maakuntakaavallista estettä sijoittamisluvan myöntämiselle.

Se, että hanke sijoittuu maakuntakaavan valkoiselle alueelle, ei merkitse hankkeen olevan maakuntakaavan vastainen. Ratkaisevaa on, onko hanke ristiriidassa maakuntakaavan merkintöjen, määräysten ja tavoitteiden kanssa. Valittajat eivät ole yksilöineet mitään maakuntakaavan määräystä tai tavoitetta, jonka kanssa hanke olisi ristiriidassa.

Asiassa on laadittu maankäyttöä, yhdyskuntarakennetta ja ympäristövaikutuksia koskevia selvityksiä sekä hankittu toimivaltaisten viranomaisten lausunnot. Asiassa ei siten ole osoitettu, että rakentamislain 46 b §:n tai 75 a §:n mukainen alueidenkäytöllinen arviointi olisi jäänyt puutteelliseksi tai että hanke estäisi maakuntakaavan toteuttamista.

11.7. Pelastusviranomaisen lausunto

Valittajien väitteet ovat perusteettomia.

Pelastusviranomaisen lausunnon tehtävänä sijoittamislupavaiheessa ei ole laatia yksityiskohtaista onnettomuus-, sammutus- tai kemikaaliturvallisuusanalyysiä, vaan arvioida, onko hankkeen sijoittamiselle pelastustoimen näkökulmasta estettä. Viranomaisen antamassa lausunnossa on nimenomaisesti arvioitu kohteen saavutettavuutta, pelastustoiminnan järjestämismahdollisuuksia, paloturvallisuuteen liittyviä näkökohtia, sammutusvesijärjestelyitä, suojaetäisyyksiä sekä vaikutuksia pelastuslaitoksen toimintavalmiuteen. Lausunnon johtopäätöksenä on todettu, ettei pelastusviranomainen näe estettä toiminnan sijoittamiselle suunnitellulle alueelle.

Valittajat arvostelevat sitä, että sammutusvesihuollon, suojaetäisyyksien ja paloturvallisuuden yksityiskohtainen suunnittelu on jätetty myöhempiin vaiheisiin. Tämä ei kuitenkaan osoita lausuntoa puutteelliseksi, vaan vastaa lupajärjestelmän rakennetta. Pelastusviranomainen on lausunnossaan nimenomaisesti edellyttänyt, että sammutusvesijärjestelyjä, suojaetäisyyksiä ja pelastustoiminnan edellytyksiä koskevat tarkennetut suunnitelmat esitetään myöhemmissä lupavaiheissa ennen toiminnan aloittamista.

Valittajien vaatimat yksityiskohtaiset tarkastelut TNT:n, DNT:n, oleumin, sammutustaktiikoiden, kemikaalisuojauksen, kaasupilvien leviämisen tai muiden onnettomuusskenaarioiden osalta kuuluvat ensisijaisesti kemikaaliturvallisuus-, Tukes- ja ympäristölupamenettelyissä käsiteltäviin kysymyksiin. Rakentamislain mukaisessa sijoittamislupaharkinnassa ei edellytetä kaikkien mahdollisten onnettomuusskenaarioiden lopullista teknistä suunnittelua tai yksityiskohtaista operatiivista pelastussuunnittelua.

Pelastusviranomainen on lisäksi arvioinut kohteen saavutettavuuden hyväksi, todennut kohteen olevan saavutettavissa useasta suunnasta sekä katsonut, ettei hankkeella tämänhetkisten tietojen perusteella ole olennaista vaikutusta pelastuslaitoksen toimintavalmiuteen. Valittajat eivät ole esittäneet asiantuntijaselvitystä, joka osoittaisi tämän arvion virheelliseksi.

Kokonaisuutena arvioiden pelastusviranomaisella on ollut käytettävissään sijoittamislupaharkinnan kannalta riittävät tiedot, ja toimivaltainen pelastusviranomainen on nimenomaisesti katsonut, ettei hankkeen sijoittamiselle ole estettä. Näin ollen asiassa ei ole perusteita katsoa, että rakentamislain 46 b §:n mukaiset pelastustoiminnan edellytykset olisivat jääneet selvittämättä tai että päätös perustuisi hallintolain 31 §:ssä tarkoitetulla tavalla puutteelliseen selvitykseen.

11.8. Puolustusministeriön lausunnon merkitys

Asiassa on annettava merkittävä painoarvo Puolustusministeriön lausunnolle, sillä rakentamislain 43 c §:n soveltaminen on lainsäätäjän nimenomaisen tarkoituksen mukaan sidottu puolustusministeriön arvioon tuotantolaitoksen merkityksestä maanpuolustukselle. Hallituksen esityksen mukaan sijoittamislupamenettelyä voidaan käyttää vain poikkeuksellisissa tilanteissa ja hyvin rajattuun

joukkoon tuotantolaitoksia, joilla Puolustusministeriö on katsonut olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle.

Hallituksen esityksessä korostetaan, että puolustusministeriön tehtävänä on arvioida tuotantolaitoksen maanpuolustuksellinen merkitys erityisesti sotilaallisen huoltovarmuuden, kriittisen tuotantokapasiteetin, tuotteiden korvattavuuden sekä niiden poikkeusolojen saatavuuden näkökulmasta. Esityksen perustelujen mukaan tuotantolaitoksella voidaan katsoa olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle, jos sen toiminta on kriittistä, vaikeasti korvattavaa ja välttämätöntä puolustuskyvyn ylläpitämiseksi myös poikkeusoloissa.

Puolustusministeriö on tässä asiassa käyttänyt sille laissa osoitettua toimivaltaa ja arvioinut hankkeen täyttävän maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen tunnusmerkit. Ministeriö on lausunnossaan katsonut hankkeella olevan olennainen merkitys Suomen puolustuskyvyn, sotilaallisen huoltovarmuuden ja kriittisen tuotantokapasiteetin turvaamisen kannalta. Tällainen arvio kuuluu nimenomaisesti puolustusministeriön erityisasiantuntemuksen ja toimivallan piiriin.

Valituksissa ei ole esitetty sellaista asiantuntijaselvitystä tai muuta objektiivista näyttöä, jonka perusteella toimivaltaisen viranomaisen tekemää arviota voitaisiin pitää virheellisenä. Lupaviranomainen on siten voinut perustellusti tukeutua puolustusministeriön lausuntoon arvioidessaan rakentamislain 43 c §:n soveltamisedellytysten täyttymistä. Koska lainsäätäjä on nimenomaisesti rakentanut menettelyn puolustusministeriön asiantuntija-arvion varaan, ei valittajien esittämille vastakkaisille näkemyksille voida antaa asiassa vastaavaa oikeudellista painoarvoa.

12. Perusoikeuksia ja oikeusturvaa koskevat väitteet

12.1. Kuuleminen

Valituksissa on esitetty, että kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet olisivat jääneet puutteellisiksi TNT-tuotantolaitosta koskevassa sijoittamislupamenettelyssä. Väite on perusteeton eikä vastaa asiassa toteutettua menettelyä tai sovellettavan lainsäädännön vaatimuksia.

Porin kaupungin näkemyksen mukaan asian valmistelussa ja ratkaisemisessa on huolehdittu osallistumis- ja kuulemisoikeuksien toteutumisesta rakentamislain sekä hallintolain edellyttämällä tavalla. Asian käsittelyssä on otettu huomioon sekä asianosaisten oikeusturva että hankkeen erityinen luonne maanpuolustukselle tärkeänä tuotantolaitoksena.

Nyt käsiteltävä sijoittamislupa on myönnetty rakentamislain 43 c §:n nojalla maanpuolustukselle tärkeälle tuotantolaitokselle. Tällaisia hankkeita koskevasta kuulemisesta ja tiedottamisesta säädetään rakentamislain 63 b §:ssä. Säännöksen mukaan kunnan on ilmoitettava

sijoittamislupahakemuksen vireilletulosta sekä kuultava naapureita ja niitä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin rakentamishanke voi huomattavasti vaikuttaa.

Rakentamislain 63 b §:n mukaisessa kuulemisessa osallisille on annettu mahdollisuus tutustua sijoittamislupahakemukseen, hanketta koskeviin selvityksiin sekä esittää muistutuksia ja mielipiteitä ennen asian ratkaisemista. Asiakirja-aineistosta on ilmennyt hankkeen käyttötarkoitus, tuotantotoiminnan luonne, tuotantoalueen sijoittuminen, rakennusten sijoittelu, suoja-alueet, arvioidut ympäristövaikutukset, Natura-vaikutukset, maankäyttövaikutukset sekä suuronnettomuusvaarojen huomioon ottaminen. Kuulemisen kohteena ollut hankekokonaisuus on siten kuvattu siinä laajuudessa kuin sijoittamislupaharkinta on edellyttänyt.

Porin kaupunki on toteuttanut kuulemisen ja tiedottamisen rakentamislain vaatimusten mukaisesti. Hakemuksen vireilletulosta on tiedotettu kuuluttamalla asiasta kaupungin verkkosivuilla sekä sekä Satakunnan kansa - lehdessä. Asian käsittelyn aikana osallisille on varattu mahdollisuus esittää mielipiteitä, muistutuksia ja kannanottoja ennen asian ratkaisemista.

Kuuleminen on tosiasiassa toteutettu laajemmin kuin mitä rakentamislain 63 b § edellyttää. Menettelyssä on pyritty varmistamaan, että kaikilla niillä tahoilla, joiden oloihin hankkeella voisi olla vaikutusta, on ollut tosiasiallinen mahdollisuus saada tietoa hankkeesta ja lausua näkemyksensä asiassa. Saapuneet muistutukset ja mielipiteet on otettu vastaan ja käsitelty lupaharkinnan yhteydessä. Se, ettei muistutuksissa esitettyjä näkemyksiä ole hyväksytty, ei tarkoita, että osallistumisoikeudet olisivat jääneet toteutumatta.

Valittajat näyttävät osin rinnastavan osallistumisoikeuden oikeuteen saada vaatimuksensa hyväksytyksi. Osallistumis- ja kuulemisoikeuksien tarkoituksena on varmistaa asianosaisten mahdollisuus vaikuttaa asian valmisteluun ja tuoda esiin näkemyksensä ennen päätöksentekoa. Lainsäädäntö ei kuitenkaan edellytä, että esitetyt mielipiteet tai muistutukset johtaisivat tietynsisältöiseen ratkaisuun.

Valituksissa on vedottu myös Århusin yleissopimukseen. Porin kaupunki toteaa, että yleissopimuksen tavoitteet on pantu Suomessa täytäntöön kansallisen lainsäädännön kautta. Rakentamislain kuulemista ja tiedottamista koskevat säännökset sekä hallintolain menettelysäännökset turvaavat ne osallistumis- ja tiedonsaantioikeudet, joita yleissopimuksessa edellytetään. Asiassa on noudatettu näitä säännöksiä.

Lisäksi on huomattava, että nyt kyseessä oleva hanke on maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos. Tällaisissa hankkeissa viranomaisten on osallistumisoikeuksien toteuttamisen ohella huolehdittava myös kansalliseen turvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja maanpuolustukseen liittyvien tietojen

asianmukaisesta suojaamisesta. Tämä ei kuitenkaan ole estänyt asianosaisten kuulemista eikä vaikuttanut heidän mahdollisuuksiinsa esittää näkemyksiään lupamenettelyn aikana.

Valittajat näyttävät rinnastavan sijoittamislupamenettelyssä edellytettävän hankekuvauksen ympäristö- ja kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisten lupamenettelyjen yksityiskohtaisiin selvitysvaatimuksiin. Sijoittamislupamenettelyn tarkoituksena ei kuitenkaan ole ratkaista toiminnan päästöjä, päästöraja-arvoja, yksityiskohtaisia prosessiratkaisuja, polttotekniikkaa tai kemikaaliturvallisuusluvan myöntämisedellytyksiä. Näitä kysymyksiä arvioidaan niitä koskevissa erillisissä lupamenettelyissä toimivaltaisten viranomaisten toimesta.

Valittajien erityisesti esille nostama avopoltto ei ole sellainen uusi tai kuulemisen jälkeen hankkeeseen lisätty toiminto, joka olisi muuttanut hankkeen luonnetta tai sijoittamislupaharkinnan perusteita. Hankkeen käyttötarkoitus, toiminnan luonne, tuotantolaitoksen sijoituspaikka sekä sijoittamislupaharkinnan kannalta merkitykselliset vaikutukset ovat pysyneet samoina koko asian käsittelyn ajan. Se, että ympäristölupavaiheessa on esitetty toimintaa koskevia yksityiskohtaisempia teknisiä tietoja, ei osoita sijoittamislupavaiheen hankekuvauksen olleen puutteellinen.

Myöskään valittajien viittaamat lopulliset suuronnettomuusmallinnukset tai konsultointivyöhykkeen tarkempi määrittely eivät ole sellaisia tietoja, joiden puuttuminen olisi estänyt sijoittamisluvan käsittelyn tai kuulemisen toteuttamisen. Sijoittamislupaharkinnassa on ollut käytettävissä selvityksiä suoja-alueista, riskivyöhykkeistä ja suuronnettomuusvaarojen huomioon ottamisesta, joiden perusteella rakentamislain 46 b §:n mukaisten sijoittamisedellytysten täyttymistä on voitu arvioida. Konsultointivyöhykkeen lopullinen määrittäminen kuuluu kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaiseen myöhempään menettelyyn.

Kuulemisen lainmukaisuuden kannalta ratkaisevaa on, että osallisilla on ollut mahdollisuus muodostaa käsitys hankkeesta ja sen sijoittamisen kannalta merkityksellisistä vaikutuksista sekä esittää niitä koskevat huomautuksensa ennen asian ratkaisemista. Osallisilla on ollut käytettävissään laaja selvitysaineisto, ja asiassa on myös tosiasiallisesti jätetty muistutuksia ja esitetty hankkeen vaikutuksia koskevia kannanottoja. Tämä osoittaa, että kuulemismenettely on täyttänyt sille rakentamislaissa asetetun tarkoituksen.

Edellä esitetyillä perusteilla kansalaisten osallistumisoikeudet ovat toteutuneet asiassa rakentamislain, hallintolain ja hyvän hallinnon periaatteiden edellyttämällä tavalla. Valituksissa ei ole esitetty sellaisia menettelyvirheitä tai puutteita kuulemismenettelyssä, joiden perusteella sijoittamislupapäätöstä voitaisiin pitää lainvastaisena. Osallistumisoikeuksien väitetty laiminlyönti ei siten muodosta perustetta päätöksen kumoamiselle.

12.2. Oikeus tulla kuulluksi ja mahdollisuus muutoksenhakuun

Valittajat ovat vedonneet perustuslain 21 §:ssä turvattuun oikeuteen saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti sekä oikeuteen tulla kuulluksi ja hakea muutosta viranomaisen päätökseen. Asiassa ei kuitenkaan ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että oikeusturva tai hyvän hallinnon vaatimukset olisivat jääneet toteutumatta.

Hanketta koskeva asia on käsitelty lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa, ja päätöksenteko on perustunut asian ratkaisemiseksi hankittuun selvitykseen, viranomaisten lausuntoihin sekä sovellettavaan lainsäädäntöön. Asian käsittelyn aikana on varattu laissa säädetyt mahdollisuudet osallistua asian valmisteluun, esittää mielipiteitä ja näkemyksiä sekä tutustua asian ratkaisemisen kannalta merkitykselliseen aineistoon.

Valittajien oikeus tulla kuulluksi on toteutunut, sillä hanketta koskevissa menettelyissä on järjestetty asianmukaiset kuulemiset ja päätöksistä on tiedotettu lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Lisäksi valittajat ovat käyttäneet muutoksenhakuoikeuttaan saattamalla asian hallintotuomioistuimen tutkittavaksi. Jo se, että asia on nyt hallinto-oikeuden käsiteltävänä, osoittaa perustuslain 21 §:ssä tarkoitetun oikeuden saada päätös riippumattoman lainkäyttöelimen arvioitavaksi toteutuneen.

Myös päätösten perusteluvelvollisuus on täyttynyt. Päätöksissä on esitetty ratkaisun perusteena olevat tosiseikat, sovelletut oikeusohjeet sekä keskeiset syyt, joiden nojalla ratkaisu on tehty. Valittajilla on siten ollut tosiasiallinen mahdollisuus arvioida ratkaisun perusteita ja käyttää tehokkaasti muutoksenhakuoikeuttaan.

Perustuslain 21 § ei takaa asianosaiselle hänen vaatimustensa mukaista lopputulosta, vaan oikeuden asian asianmukaiseen käsittelyyn, perusteltuun päätökseen ja muutoksenhakuun. Nämä oikeusturvan keskeiset takeet ovat asiassa toteutuneet. Näin ollen asiassa ei ole osoitettu, että valituksen kohteena oleva päätös tai sen valmistelu olisi ollut perustuslain 21 §:n vastainen.

Valituksissa on lisäksi esitetty, että TNT-tuotantolaitoksen sijoittamislupapäätöksessä ei olisi arvioitu riittävästi hankkeen vaikutuksia asuinympäristöön, viranomaisten valmiuksiin, liikenneturvallisuuteen, onnettomuustilanteiden hallintaan tai muuhun ympäristöön. Lisäksi valittajat ovat katsoneet, että päätöksenteossa olisi tullut yksityiskohtaisesti arvioida kemikaaliturvallisuuteen liittyviä riskejä, suojaetäisyyksiä, vaikutusalueita sekä erilaisia suuronnettomuusskenaarioita.

Valittajien väitteet perustuvat kuitenkin osittain virheelliseen käsitykseen nyt käsiteltävänä olevan sijoittamislupapäätöksen tarkoituksesta sekä rakentamislain ja kemikaaliturvallisuuslain välisestä työnjaosta.

Rakentamislakiin lisättiin 21.4.2026 voimaan tulleella lakimuutoksella uusi maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupamenettely. Hallituksen esityksen mukaan muutoksen tarkoituksena oli turvata kansallisen turvallisuuden, sotilaallisen huoltovarmuuden ja kotimaisen puolustusteollisen tuotantokapasiteetin kehittäminen tilanteessa, jossa muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää puolustusteollisten hankkeiden toteuttamisen nopeuttamista ja sujuvoittamista. Lainsäätäjä on nimenomaisesti katsonut, että maanpuolustukselle olennaisen tärkeiden tuotantolaitosten rakentamisedellytyksiä on voitava arvioida erillisessä sijoittamislupamenettelyssä ilman asemakaavaa.

Nyt käsiteltävä sijoittamislupa on myönnetty rakentamislain 43 c §:n nojalla. Sen yhteydessä on arvioitu ne edellytykset, joista säädetään rakentamislain 46 b §:ssä. Kyseinen säännös sisältää nimenomaiset vaatimukset muun muassa elinympäristöön kohdistuvien vaikutusten, naapureille aiheutuvan haitan, liikennejärjestelyjen, ympäristöolosuhteiden, varoalueiden, pelastusteiden, liikenneturvallisuuden sekä suuronnettomuuksien ehkäisemiseen liittyvien suojaetäisyyksien huomioon ottamisesta.

Valittajien väitteestä poiketen sijoittamislupamenettelyssä ei ole sivuutettu turvallisuusnäkökohtia. Päinvastoin rakentamislain 46 b §:n 13 kohdassa edellytetään nimenomaisesti, että vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavan, käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen sijoittaminen on suuronnettomuuksien ehkäisemisen näkökulmasta sopivaa ja että tuotantolaitos sijoitetaan käsiteltävien kemikaalien tai räjähteiden edellyttämälle varoetäisyydelle muun muassa asuinalueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista, virkistysalueista ja muista herkistä kohteista.

12.3. Ympäristövastuu

Valittajat ovat vedonneet perustuslain 20 §:ään. Asiassa on kuitenkin todettava, että perustuslain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon on toteutunut asian käsittelyn aikana. Hanketta koskevissa menettelyissä on järjestetty lainsäädännön edellyttämä kuuleminen, päätöksistä on tiedotettu julkisesti ja asianosaisille sekä muille tahoille on ollut mahdollisuus esittää mielipiteitä, muistutuksia ja näkemyksiä asian valmistelun yhteydessä. Lisäksi päätöksiin on ollut käytettävissä laissa säädetyt muutoksenhakukeinot.

Perustuslain 20 § ei edellytä, että viranomainen hyväksyy esitetyt mielipiteet tai ratkaisee asian niiden mukaisesti, vaan että asian käsittelyssä turvataan tosiasiallinen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa päätöksenteon valmisteluun. Tässä asiassa osallistumisoikeudet ovat toteutuneet laissa säädetyllä tavalla.

Myös perustuslain 20 §:n mukainen ympäristövastuu on otettu päätöksenteossa huomioon. Hankkeen ympäristövaikutuksia, turvallisuusvaikutuksia sekä vaikutuksia ympäröivään maankäyttöön on arvioitu useissa viranomaismenettelyissä, ja päätöksenteossa on hyödynnetty asiantuntijaviranomaisten lausuntoja ja muuta selvitystä. Asiassa ei ole osoitettu, että sijoittamislupa olisi myönnetty ilman riittäviä selvityksiä tai siten, että ympäristövaikutukset olisi jätetty huomioimatta.

Perustuslain 20 § turvaa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä velvoittaa julkisen vallan ottamaan ympäristön huomioon päätöksenteossa, mutta se ei estä hankkeen toteuttamista silloin, kun asia on käsitelty lain edellyttämässä menettelyssä ja päätöksenteon perustaksi on ollut käytettävissä riittävät selvitykset. Näin ollen asiassa ei ole osoitettu, että valituksen kohteena oleva sijoittamislupapäätös olisi perustuslain 20 §:n vastainen.

12.4. Kiinteistönomistajien kohtelu

Valittajat ovat vedonneet perustuslain 6 §:ssä turvattuun yhdenvertaisuusperiaatteeseen. Asiassa ei kuitenkaan ole osoitettu, että valittajia tai muita alueen kiinteistönomistajia olisi kohdeltu eri tavalla kuin muita vastaavassa asemassa olevia tahoja ilman hyväksyttävää perustetta.

Sijoittamislupapäätös perustuu rakentamislaissa säädettyihin edellytyksiin sekä hanketta koskevaan tapauskohtaiseen arviointiin. Päätöksessä ei ole tehty eroa kiinteistönomistajien välillä heidän henkilöönsä liittyvien seikkojen perusteella, vaan arviointi on kohdistunut hankkeen vaikutuksiin, sijaintiin ja sovellettavan lainsäädännön edellytyksiin. Päätöksen vaikutukset määräytyvät objektiivisten ja lakiin perustuvien kriteerien nojalla.

Yhdenvertaisuusperiaate ei estä viranomaista tekemästä erilaisia ratkaisuja erilaisissa tilanteissa eikä myöskään sitä, että yksittäinen hanke vaikuttaa eri tavoin eri alueilla sijaitseviin kiinteistöihin. Perustuslain 6 § edellyttää samanlaisessa asemassa olevien tahojen kohtelemista samalla tavalla, mutta se ei takaa sitä, ettei viranomaispäätöksillä voisi olla erilaisia tosiasiallisia vaikutuksia eri kiinteistöihin niiden sijainnin tai muiden objektiivisten olosuhteiden vuoksi.

Valittajat eivät ole yksilöineet, mihin vertailuryhmään nähden heidän katsotaan joutuneen epäedulliseen asemaan tai millä tavoin viranomainen olisi kohdellut heitä eri tavalla kuin muita vastaavassa asemassa olevia kiinteistönomistajia. Asiassa ei ole esitetty selvitystä sellaisesta mielivaltaisesta tai perusteettomasta erottelusta, joka olisi ristiriidassa perustuslain 6 §:n kanssa.

Näin ollen sijoittamislupapäätöstä tehtäessä kiinteistönomistajia on kohdeltu yhdenvertaisesti, eikä päätöksen voida katsoa loukkaavan perustuslain 6 §:ssä turvattua yhdenvertaisuusperiaatetta.

Valittajien väite maanomistajien epätasapuolisesta kohtelusta on perusteeton. Hanketoimija on hankkinut hallintaansa kaikki ne kiinteistöt, joihin laitoksen suoja-alueista johtuvat maankäyttörajoitukset tosiasiallisesti kohdistuvat. Hankkeesta aiheutuvat välittömät maankäytölliset rajoitteet eivät siten kohdistu ulkopuolisiin maanomistajiin.

Valittajien omistamat kiinteistöt sijaitsevat K30- ja K60-vyöhykkeillä. Näille vyöhykkeille ei kohdistu sellaisia rakentamista tai muuta maankäyttöä estäviä rajoituksia, joiden perusteella maanomistajien aseman voitaisiin katsoa heikentyvän rakentamislain 46 b §:ssä tarkoitetulla tavalla. Valittajat eivät ole myöskään yksilöineet, mitä konkreettisia rajoituksia heidän kiinteistöilleen hankkeesta aiheutuisi.
Yksityisoikeudelliset sopimukset eivät ole muodostaneet sijoittamisluvan myöntämisen perustetta. Niillä on ainoastaan osoitettu, että suoja-alueiden edellyttämät alueet ovat hanketoimijan hallinnassa eikä hankkeesta aiheudu tältä osin maankäyttörajoituksia ulkopuolisille maanomistajille. Asiassa ei siten ole osoitettu, että ulkopuolisille maanomistajille aiheutuisi kohtuutonta haittaa tai että maanomistajia olisi kohdeltu hallintolain 6 §:n vastaisesti epätasapuolisesti. Päinvastoin selvitysten perusteella hankkeesta aiheutuvat maankäytölliset rajoitteet kohdistuvat yhdenmukaisesti hanketoimijan hallinnassa oleviin alueisiin.

12.5. Omaisuuden suoja

Valittajat ovat vedonneet perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuudensuojaan. Asiassa ei kuitenkaan ole osoitettu, että sijoittamislupapäätös loukkaisi valittajien omaisuudensuojaa tai rajoittaisi heidän omistusoikeuttaan perustuslain vastaisesti.

Sijoittamislupapäätös ei kohdistu valittajien omistamiin kiinteistöihin eikä muuta niiden omistus-, hallinta- tai käyttöoikeutta. Päätöksellä ei myöskään ole lunastettu valittajien omaisuutta, rajoitettu heidän määräysvaltaansa kiinteistöihin tai muutettu kiinteistöjen kaavallista asemaa. Valittajat säilyttävät edelleen kaikki omistajalle kuuluvat oikeudet kiinteistöihinsä.

Valittajien väitteet perustuvat suurelta osin laitoksen suoja-alueisiin liittyviin vaikutuksiin. Asiassa saadun selvityksen perusteella hanketoimija on kuitenkin hankkinut hallintaansa kaikki ne kiinteistöt, joihin laitoksen suoja-alueista johtuvat varsinaiset maankäyttörajoitukset kohdistuvat. Hankkeesta aiheutuvat välittömät maankäytölliset rajoitteet eivät siten kohdistu valittajien kiinteistöihin tai muihin ulkopuolisiin maanomistajiin.

Perustuslain 15 § suojaa omaisuutta viranomaisten mielivaltaisilta puuttumisilta, mutta säännös ei estä sellaista viranomaistoimintaa, jolla voi olla välillisiä vaikutuksia omaisuuden käyttöön, arvoon tai ympäröiviin olosuhteisiin. Omaisuudensuoja ei myöskään takaa kiinteistön arvon säilymistä muuttumattomana eikä suojaa omistajaa kaikilta ympäristössä tapahtuvilta muutoksilta.

Valituksissa esitetyt väitteet mahdollisista tulevista vaikutuksista kiinteistöjen käyttöön tai arvoon ovat luonteeltaan oletuksenvaraisia eivätkä osoita, että sijoittamislupapäätös aiheuttaisi valittajien omaisuuteen kohdistuvan välittömän ja konkreettisen oikeudellisen rajoituksen. Pelkästään se, että hankkeella saattaa valittajien näkemyksen mukaan olla vaikutuksia alueen maankäyttöön tai kiinteistöjen houkuttelevuuteen, ei merkitse perustuslain 15 §:ssä tarkoitetun omaisuudensuojan loukkausta.

Valittajat ovat lisäksi vedonneet K30- ja K60-vyöhykkeisiin sekä mahdolliseen tulevaan konsultointivyöhykkeeseen. K30- ja K60-vyöhykkeet eivät kuitenkaan merkitse sellaisia rakentamista tai muuta maankäyttöä estäviä rajoituksia, joista seuraisi valittajien esittämää omaisuudensuojan rajoitusta. Valittajat eivät ole myöskään yksilöineet mitään konkreettista rakentamis- tai käyttörajoitusta, joka sijoittamislupapäätöksestä välittömästi seuraisi heidän kiinteistöilleen.

Myöskään valittajien esittämä vaatimus kiinteistökohtaisesta arvioinnista ei anna aihetta arvioida asiaa toisin. Kun suoja-alueisiin liittyvät maankäyttörajoitukset kohdistuvat hanketoimijan hallinnassa oleviin kiinteistöihin eikä valittajien kiinteistöille ole osoitettu kohdistuvan konkreettisia rajoituksia, ei asiassa ole perusteita katsoa, että sijoittamislupa aiheuttaisi rakentamislain 46 b §:n 2 kohdassa tarkoitettua kohtuutonta haittaa tai kohtuutonta rajoitusta maanomistajille.

Asiassa ei myöskään ole kyse perustuslain 15 §:n 2 momentissa tarkoitetusta omaisuuden pakkolunastuksesta. Sijoittamislupapäätöksellä ei oteta valittajien omaisuutta yleiseen tarpeeseen eikä päätöksellä puututa heidän omistusoikeuteensa tavalla, joka rinnastuisi pakkolunastukseen.

Näin ollen sijoittamislupapäätöksen ei voida katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan kanssa. Omaisuudensuoja on asiassa otettu asianmukaisesti huomioon, eikä valittajien esittämistä väitteistä ilmene sellaisia seikkoja, joiden perusteella päätöstä voitaisiin pitää perustuslain vastaisena.

13. Päätöksentekomenettely on lainmukainen

Porin kaupunki katsoo, että sijoittamislupaa koskeva päätöksentekomenettely on ollut kaikilta osin rakentamislain sekä hallintolain mukainen. Asia on valmisteltu asianmukaisesti, sen ratkaisemiseksi tarpeelliset selvitykset on hankittu ja hakemus on käsitelty sille säädetyssä menettelyssä ennen päätöksentekoa.

Kyseessä on rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettu maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa. Lupahakemuksen käsittelyssä on noudatettu kyseistä lupamenettelyä koskevia erityissäännöksiä, mukaan lukien kuulemista, tiedottamista ja viranomaislausuntoja koskevia

velvoitteita. Hakemuksesta on pyydetty rakentamislain 67 a §:ssä tarkoitetut lausunnot toimivaltaisilta viranomaisilta, ja lausunnoissa esitetyt näkökohdat on otettu huomioon asian valmistelussa ja päätöksenteossa.

Hakemuksen käsittelyssä on lisäksi noudatettu rakentamislain 63 b §:n mukaisia kuulemis- ja tiedottamisvelvollisuuksia. Niille tahoille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hankkeella on voinut olla huomattava vaikutus, on varattu tilaisuus tulla kuulluiksi ja esittää näkemyksensä ennen asian ratkaisemista. Myös asian vireilläolosta on tiedotettu lain edellyttämällä tavalla.

Päätöksenteko on perustunut laajaan selvitysaineistoon, viranomaislausuntoihin sekä rakentamislain mukaisiin vaikutusarviointeihin. Lupaharkinnassa on arvioitu sekä rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytysten täyttyminen että hankkeen vaikutukset niiltä osin kuin laki sitä edellyttää. Arvioinnissa on otettu huomioon muun muassa maanpuolustukseen, huoltovarmuuteen, turvallisuuteen, ympäristöön, liikenteeseen, maankäyttöön ja pelastustoimintaan liittyvät näkökohdat.

Asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, joka osoittaisi asian valmistelussa, kuulemisessa, tiedottamisessa, viranomaislausuntojen hankkimisessa tai päätöksenteossa tapahtuneen menettelyvirhettä. Valituksissa esitetyt väitteet kohdistuvat pääosin päätöksen sisältöön tai sellaisiin kysymyksiin, jotka ratkaistaan erillisissä myöhemmissä lupa- ja viranomaismenettelyissä, eivätkä ne osoita päätöksentekomenettelyn olleen lainvastainen.

Edellä esitetyin perustein Porin kaupunki katsoo, että sijoittamislupaa koskeva päätöksentekomenettely on ollut lainmukainen eikä asiassa ole tapahtunut sellaista menettelyvirhettä, joka antaisi aihetta päätöksen kumoamiseen tai asian palauttamiseen uudelleen käsiteltäväksi.

13.1. Päätösten lainmukaisuus

Valittajat ovat esittäneet, että valituksen kohteena oleva sijoittamislupapäätös olisi lainvastainen. Valituksissa ei kuitenkaan ole esitetty sellaisia oikeudellisia tai tosiseikallisia perusteita, joiden nojalla päätöstä voitaisiin pitää rakentamislain vastaisena.

Nyt käsiteltävä sijoittamislupa perustuu rakentamislain 43 c §:ään, joka lisättiin lakiin 21.4.2026 voimaan tulleella lakimuutoksella maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen mahdollistamiseksi. Lakimuutoksen tarkoituksena oli nimenomaisesti mahdollistaa tällaisten hankkeiden sijoittumisen arviointi myös alueilla, joilla ei ole voimassa asemakaavaa, edellyttäen että rakentamislaissa säädetyt sijoittamisen edellytykset täyttyvät. Lupaviranomainen on arvioinut hanketta rakentamislain 43 c §:n ja 46 b §:n mukaisesti ja katsonut kyseisten edellytysten täyttyvän.

Valittajat ovat lisäksi vedonneet ympäristövaikutusten arviointimenettelyn puuttumiseen. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista koskeva ratkaisu kuuluu kuitenkin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla toimivaltaiselle viranomaiselle. Varsinais-Suomen ELY-keskus on 28.2.2025 tekemällään päätöksellä katsonut, ettei hankkeeseen sovelleta YVA-lain mukaista arviointimenettelyä YVA-lain 36 §:n perusteella. Kyseinen päätös on lainvoimainen.

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnalla ei ole toimivaltaa arvioida uudelleen tai sivuuttaa toisen toimivaltaisen viranomaisen tekemää lainvoimaista päätöstä. Lupaviranomaisen on tullut ratkaista sijoittamislupa asian voimassa olevan oikeudellisen tilanteen perusteella. Valittajat eivät ole esittäneet sellaista selvitystä, jonka perusteella olisi aihetta katsoa toimivaltaisen viranomaisen ylittäneen harkintavaltansa, käyttäneen harkintavaltaansa väärin tai perustaneen ratkaisunsa virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen.

Valituksissa ei myöskään ole esitetty sellaista uutta selvitystä, asiantuntijalausuntoa tai oikeudellista perustetta, joka osoittaisi sijoittamislupapäätöksen perustuneen virheelliseen tosiseikastoon tai lain soveltamiseen. Valituksissa toistetut väitteet liittyvät pääosin kysymyksiin, jotka on jo arvioitu lupaharkinnan yhteydessä tai jotka ratkaistaan erillisissä myöhemmissä lupa- ja valvontamenettelyissä.

Porin kaupunki katsoo, että sijoittamislupapäätös perustuu asianmukaisiin selvityksiin, toimivaltaisten viranomaisten lausuntoihin (RakL 67 a §) sekä rakentamislain mukaiseen harkintaan. Valittajat eivät ole osoittaneet sellaisia oikeudellisia tai tosiasiallisia virheitä, joiden perusteella päätöstä voitaisiin pitää lainvastaisena tai joiden johdosta päätös tulisi kumota.

13.2. Selvitys päätöksen tiedoksiannosta

Sijoittamislupapäätös annettiin tiedoksi julkisella kuulutuksella rakentamislain 70 § mukaisesti. Kuulutus julkaistiin kaupungin verkkosivuilla 1.7.2026, ja päätös muutoksenhakuohjeineen pidettiin nähtävillä kuulutusajan. Päätöksen tiedoksianto on tapahtunut rakentamislain säännösten mukaisesti julkisella kuulutuksella.

Lisäksi päätös toimitettiin tiedoksi muistutuksen tehneille henkilöille erikseen joko sähköpostitse tai kirjeitse. Näin muistutuksen jättäneet henkilöt ovat saaneet tiedon päätöksestä sekä sen muutoksenhakuohjeista myös henkilökohtaisesti.

Tiedottaminen on tapahtunut postitse [redacted]. Päätös on postitetty liitteineen 29.6.2026. Muille muistuttajille päätös toimitettiin tiedoksi sähköpostitse 29.6.2026. Liitteiden suuren määrän vuoksi aineisto lähetettiin viidessä erillisessä sähköpostiviestissä.

13.3. Asiakirjojen julkisuus

Valituksissa on esitetty, että hanketta koskevien asiakirjojen salassapito olisi ollut perusteetonta ja että asiakirja-aineiston rajoitettu julkisuus olisi vaarantanut asianosaisten tiedonsaanti- ja osallistumisoikeudet. Valittajat ovat erityisesti arvostelleet puolustussektoriin liittyvien asiakirjojen sekä hanketta koskevien teknisten selvitysten salassapitoa.

Porin kaupunki katsoo, että asiakirjojen käsittelyssä on noudatettu julkisuuslakia sekä muuta soveltuvaa lainsäädäntöä asianmukaisesti.

Suomen oikeusjärjestyksen lähtökohtana on viranomaisten toiminnan julkisuus. Julkisuusperiaate ei kuitenkaan ole ehdoton. Julkisuuslaissa on erikseen säädetty tilanteista, joissa tietojen suojaaminen on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen, huoltovarmuuden, viranomaistoiminnan turvallisuuden tai liikesalaisuuksien turvaamiseksi. Nyt käsiteltävä hanke koskee rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta, jonka toteuttamisen perusteena ovat kansalliseen turvallisuuteen, sotilaalliseen huoltovarmuuteen ja puolustusteolliseen tuotantokapasiteettiin liittyvät tarpeet.

Rakentamislakiin keväällä 2026 lisätty erityissääntely perustuu osaltaan siihen lähtökohtaan, että maanpuolustukselle tärkeisiin tuotantolaitoksiin liittyy sellaisia turvallisuusetuja, joiden huomioon ottaminen voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa tietojen suojaamista. Myös hanketta koskeneessa YVA-lain 36 §:n mukaisessa ratkaisussa on arvioitu hankkeen liittyvän puolustukseen ja sisältävän sellaisia turvallisuusnäkökohtia, joiden vuoksi hanketta koskevien tietojen käsittelyssä on huomioitava salassapidon tarpeet.

Valittajien esille nostama puolustusvoimien ja hanketta toteuttavien toimijoiden välinen yhteistyö sisältää tietoja, jotka liittyvät puolustuskyvyn ylläpitämiseen, huoltovarmuuden turvaamiseen sekä puolustusteolliseen tuotantoon. Tällaisiin tietoihin voi liittyä julkisuuslain mukaisia salassapitoperusteita silloin, kun tietojen julkistaminen voisi vaarantaa maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden etuja.

Lisäksi hankkeen asiakirja-aineisto sisältää tuotantolaitoksen suunnitteluun, tuotantoratkaisuihin, kapasiteettiin, suojausjärjestelyihin ja muihin toteutustapoihin liittyviä tietoja, joilla voi olla liikesalaisuuden luonne. Julkisuuslain tarkoituksena on turvata myös yksityisten toimijoiden oikeus liikesalaisuuksien suojaan silloin, kun tiedot ovat viranomaisen hallussa.

Asiakirjojen salassapitoa ei ole toteutettu yleisluonteisesti tai automaattisesti, vaan asiakirjakohtaisen harkinnan perusteella. Samalla on huolehdittu siitä, että asianosaisille on annettu mahdollisuus tutustua asian ratkaisemisen kannalta olennaiseen aineistoon siinä laajuudessa kuin

julkisuuslainsäädäntö sallii. Hankkeen asiakirjoihin tutustuminen on järjestetty viranomaisen toimitiloissa, ja asianosaisille on varattu mahdollisuus esittää muistutuksia sekä kannanottoja ennen asian ratkaisemista.

Valittajien väitteestä poiketen salassapito ei ole estänyt asianosaisten osallistumista asian käsittelyyn eikä vaarantanut heidän oikeusturvaansa. Valittajat ovat voineet käyttää muutoksenhakuoikeuttaan, jättää muistutuksia ja esittää asiassa laajasti näkemyksiään. Salassapitopäätökset eivät siten ole vaikuttaneet sijoittamisluvan aineellisten edellytysten arviointiin eivätkä rajoittaneet asianosaisten oikeutta hakea muutosta tehtyyn päätökseen.

On lisäksi huomattava, että sijoittamislupaharkinnan lainmukaisuutta arvioidaan rakentamislain perusteella. Vaikka osa asiakirja-aineistosta on ollut salassa pidettävää, ratkaisu perustuu viranomaisen käytettävissä olleeseen selvitysaineistoon, viranomaislausuntoihin sekä rakentamislain mukaisiin arviointiperusteisiin. Valittajat eivät ole osoittaneet, että jokin salassapitopäätös olisi vaikuttanut sijoittamislupapäätöksen sisältöön tai johtanut virheelliseen lopputulokseen.

Edellä esitetyillä perusteilla hanketta koskevien asiakirjojen salassapito on perustunut lakiin ja hyväksyttäviin turvallisuus- sekä liikesalaisuusintresseihin. Asiakirjojen käsittelyssä on samanaikaisesti huolehdittu asianosaisten tiedonsaanti- ja osallistumisoikeuksien toteutumisesta. Valittajien esittämät väitteet eivät osoita asiakirjojen salassapidon olleen lainvastaista eivätkä muodosta perustetta sijoittamislupapäätöksen kumoamiselle.

13.4. Väite esteellisestä lautakunnan jäsenestä

13.4.1. Matti Välimäki

Valittajat ovat katsoneet Matti Välimäen olleen esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn sillä perusteella, että hänen vanhempansa omistavat tavanomaisen asuinkiinteistön K60-vaikutusalueella. Väite perustuu virheelliseen käsitykseen sekä vaikutusalueiden oikeudellisesta merkityksestä että asianosaisaseman syntymisestä.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen asianosaisjäävi edellyttää, että asian ratkaisulla on vaikutusta jäsenen läheisen oikeuteen, etuun tai velvollisuuteen siten, että läheistä voidaan pitää asiassa asianosaisena. Pelkkä kiinteistön omistaminen hankkeen vaikutusalueella ei kuitenkaan tee kiinteistön omistajasta asianosaista.

Sijoittamislupapäätöksellä ei ole asetettu K60-vaikutusalueella sijaitseville kiinteistöille käyttö-, rakentamis- tai luovutusrajoituksia, eikä päätöksellä ole muutettu niiden kaavallista asemaa, rakennusoikeutta tai muuta oikeudellista asemaa. K60-vaikutusalue on turvallisuusarviointiin

perustuva tarkastelualue, eikä sen olemassaolo sellaisenaan merkitse rakennuskieltoa tai muuta kiinteistöön kohdistuvaa välitöntä oikeudellista vaikutusta. Päätöksessä on lisäksi todettu, ettei hanke merkittävästi vaikeuta naapurikiinteistöjen käyttöä tai rakentamista eikä aiheuta kohtuutonta haittaa ympäröiville kiinteistöille.

Valittajat eivät ole esittäneet selvitystä siitä, että Matti Välimäen vanhempien omistaman kiinteistön rakentaminen estyisi, sen käyttö olennaisesti vaikeutuisi tai että sijoittamislupapäätös muutoin vaikuttaisi välittömästi heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa. Väite asianosaisasemasta perustuu yksinomaan siihen, että kiinteistö sijaitsee K60-vaikutusalueella. Tämä ei kuitenkaan riitä osoittamaan hallintolaissa tarkoitettua asianosaisasemaa.

Asiassa ei myöskään ole kysymys hallintolain 28 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta intressijäävistä, sillä sijoittamislupapäätöksestä ei ole odotettavissa Matti Välimäelle tai hänen läheisilleen sellaista erityistä hyötyä tai vahinkoa, joka poikkeaisi alueen muihin kiinteistöihin mahdollisesti kohdistuvista yleisistä vaikutuksista. Pelkkä läheisen omistama kiinteistö hankkeen vaikutusalueella ei osoita erityisen hyödyn tai vahingon olemassaoloa.

Asiassa ei myöskään ole kysymys hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta palvelussuhde- tai toimeksiantojäävistä eikä 5 kohdassa tarkoitetusta yhteisöjäävistä, koska Matti Välimäellä tai hänen läheisillään ei ole palvelus-, toimeksianto- tai johtotehtäviin perustuvaa sidosta hanketoimijaan tai muuhun asianosaiseen tahoon. Asiassa ei ole myöskään kyse hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetusta ohjaus- tai valvontasuhteesta.

Koska Matti Välimäen vanhempia ei voida pitää sijoittamislupa-asiassa asianosaisina eikä asiassa ole myöskään esitetty selvitystä muiden hallintolain 28 §:ssä tarkoitettujen esteellisyysperusteiden täyttymisestä, Matti Välimäki ei ole ollut esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn ja päätöksentekoon. Asiassa ei ole myöskään ilmennyt hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua muuta erityistä syytä, jonka perusteella luottamus hänen puolueettomuuteensa objektiivisesti arvioiden vaarantuisi.

Tämän vuoksi Matti Välimäki on voinut osallistua asian käsittelyyn ja päätöksentekoon, eikä päätös ole syntynyt esteellisyyssäännösten vastaisesti tai virheellisessä järjestyksessä.

13.4.2. Johanna Hellman

Valituksessa on katsottu, että lautakunnan jäsen Johanna Hellman on ollut esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn sillä perusteella, että valittajan yritys on ollut liiketoimintasuhteessa Hellmanin puolison omistamien yhtiöiden kanssa.

Asiassa ei kuitenkaan ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella Johanna Hellman olisi ollut hallintolain 28 §:n mukaisesti esteellinen käsittelemään asiaa.

Asiassa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella Johanna Hellmania tai hänen hallintolaissa tarkoitettua läheistään voitaisiin pitää sijoittamislupa-asiassa asianosaisena. Tämän vuoksi asiassa ei ole kyse hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta asianosaisjäävistä.

Asiassa ei ole kyse hallintolain 28 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta avustamis- tai edustamisjäävistä. Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, että Johanna Hellman tai hänen läheisensä olisi avustanut tai edustanut asianosaista taikka muuta sellaista tahoa, jolle asian ratkaisusta olisi odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Valittajan esille tuoma liiketoimintasuhde ei merkitse hallintolaissa tarkoitettua avustamis- tai edustamissuhdetta.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen intressijäävi edellyttää, että asian ratkaisusta on odotettavissa virkamiehelle tai hänen läheiselleen erityistä hyötyä tai vahinkoa. Tässä asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, että sijoittamislupapäätöksellä olisi ollut sellaisia välittömiä oikeudellisia tai taloudellisia vaikutuksia Johanna Hellmaniin, hänen puolisoonsa tai näiden omistamiin yhtiöihin, joiden vuoksi asian ratkaisusta olisi ollut odotettavissa heille erityistä hyötyä tai vahinkoa.

Asiassa ei myöskään ole kyse hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta tilanteesta, jossa päätöksentekijä olisi palvelus- tai toimeksiantosuhteessa asianosaiseen taikka siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Valittajan esille tuoma liiketoimintasuhde on ollut valittajan yrityksen ja Hellmanin puolison omistamien yhtiöiden välinen, eikä sen ole väitettykään liittyvän käsiteltävänä olevaan sijoittamislupa-asiaan tai hanketoimijaan.

Asiassa ei myöskään täyty hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan yhteisöjääviä koskeva esteellisyysperuste, koska Johanna Hellman tai hänen läheisensä ei ole sellaisen yhteisön toimielimen jäsen tai vastuuhenkilö, joka olisi asiassa asianosainen tai jolle asian ratkaisusta olisi odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa.

Pelkästään se, että valittajan yritys on ollut tavanomaisessa liikesuhteessa Johanna Hellmanin puolison omistamien yhtiöiden kanssa, ei muodosta hallintolaissa tarkoitettua esteellisyysperustetta. Asiassa ei ole esitetty sellaisia erityisiä olosuhteita, joiden perusteella luottamuksen Johanna Hellmanin puolueettomuuteen voitaisiin katsoa hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla vaarantuneen.

Johanna Hellman ei siten ole ollut esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn eikä päätös ole syntynyt valituksessa esitetyllä perusteella virheellisessä järjestyksessä.

13.5. Päätös ei muiltakaan osin ole lainvastainen

Valituksissa ei ole esitetty sellaisia menettelyllisiä tai aineellisoikeudellisia perusteita, joiden johdosta valituksenalainen sijoittamislupapäätös olisi katsottava lainvastaiseksi. Asia on käsitelty rakentamislain, hallintolain, julkisuuslain sekä muun sovellettavan lainsäädännön mukaisesti, ja päätös perustuu asian ratkaisemiseksi hankittuun riittävään selvitykseen.

Valittajat ovat esittäneet vaatimuksen siitä, että hallinto-oikeus hankkisi asiassa kaikki sijoittamislupahakemukseen liittyvät asiakirjat myös redaktoimattomina versioina ja varaisi valittajille mahdollisuuden tutustua niihin. Tältä osin on todettava, että asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevat ratkaisut on tehty julkisuuslain perusteella. Asiakirjojen julkisuutta ei ole arvioitu lupaharkinnan yhteydessä tarkoituksenmukaisuusharkintana, vaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Myös eri viranomaiset ovat osana lupaprosessia luokitelleet asiakirjoja TL IV tunnuksella.

Asiakirja-aineistoon on sisältynyt tietoja, joiden julkisuus on jouduttu arvioimaan erityisesti maanpuolustukseen, huoltovarmuuteen, kriittiseen infrastruktuuriin sekä tuotantolaitoksen turvallisuuteen liittyvien intressien näkökulmasta. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin salassapitosäännösten tarkoituksena on turvata yhteiskunnan keskeisten toimintojen turvallisuus tilanteissa, joissa tietojen julkinen saatavuus voisi lisätä riskiä vahingonteoille, häiriöille tai muille turvallisuutta vaarantaville toimille.

Asiassa on lisäksi huomioitava, että kysymys on maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta. Tällaisen kohteen turvallisuuteen, rakenteisiin, suojajärjestelyihin, sijaintiin, tekniseen toteutukseen tai toimintakykyyn liittyvien tietojen julkisuutta arvioitaessa viranomaisen on otettava huomioon myös se, millaisia vaikutuksia tietojen luovuttamisella voi olla kohteen turvallisuudelle ja yhteiskunnan turvallisuuseduille laajemmin.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 2024:70 katsonut, että kriittistä infrastruktuuria palvelevaan tekopohjavesilaitokseen liittyvät sijainti- ja muut tekniset tiedot voivat olla salassa pidettäviä turvallisuusjärjestelyihin liittyviä tietoja. Korkein hallinto-oikeus on korostanut, että jo kohteen sijaintiin liittyvien tietojen julkinen saatavuus voi helpottaa tahallisen vahingonteon suunnittelua ja toteuttamista. Ratkaisussa annettiin merkitystä myös sille, että kohteen toiminnalla oli erityinen yhteiskunnallinen merkitys ja että haitanteon riskiä ei voitu pitää pelkästään hypoteettisena. Se, että osa tiedoista olisi ollut saatavilla muista lähteistä, ei poistanut viranomaisen velvollisuutta arvioida asiakirjojen julkisuutta julkisuuslain perusteella.

Samat periaatteet korostuvat nyt käsiteltävässä asiassa, jossa on kysymys maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta merkittävästä tuotantolaitoksesta. Viranomaisella on ollut velvollisuus

arvioida asiakirjojen julkisuus ja mahdollinen salassapito julkisuuslain nojalla riippumatta siitä, onko yksittäisiä tietoja ollut saatavilla muualta tai onko osa hanketta koskevista tiedoista ollut julkisuudessa.

Valittajilla ei ole myöskään asianosaisaseman perusteella rajoittamatonta oikeutta saada käyttöönsä kaikkea viranomaisen hallussa olevaa aineistoa. Asianosaisen tiedonsaantioikeuttakin voidaan rajoittaa silloin, kun tiedon antamatta jättämiselle on laissa säädetty peruste. Salassa pidettäväksi arvioitujen tietojen suojaaminen ei siten osoita menettelyvirhettä eikä vaikuta sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuuteen.

Lisäksi on huomattava, että valittajien asema asianosaisina on tässä asiassa nimenomaisen oikeudellisen arvioinnin kohteena. Pelkästään valituksen tekeminen ei tee henkilöstä hallintoasiassa asianosaista eikä perusta valitusoikeutta. Asianosaisasema ja muutoksenhakuoikeus määräytyvät sovellettavan lainsäädännön perusteella, ja niiden olemassaolo on hallintotuomioistuimen arvioitava viran puolesta. Tässä asiassa valitusoikeuden olemassaoloa arvioidaan rakentamislain 179 b §:n nojalla. Niin kauan kuin valitusoikeuden edellytysten täyttymistä ei ole ratkaistu, valittajat eivät voi vedota siihen, että heillä olisi pelkän valituksen vireille saattamisen perusteella rajoittamaton oikeus saada käyttöönsä kaikkea asiakirja-aineistoa. Myöskään mahdollinen asianosaisasema ei syrjäytä julkisuuslaissa säädettyjä salassapitoperusteita eikä anna oikeutta saada sellaisia tietoja, joiden luovuttaminen on laissa kielletty tai joiden suojaamiselle on säädetty erityinen turvallisuuteen, maanpuolustukseen tai muuhun suojattavaan etuun liittyvä peruste.

Valituksissa ei ole esitetty myöskään muuta sellaista menettelyyn, asiakirjahallintaan, valmisteluun tai päätöksentekoon liittyvää seikkaa, jonka perusteella päätöksen voitaisiin katsoa syntyneen virheellisessä järjestyksessä tai olevan muulla perusteella lainvastainen. Näin ollen päätöstä ei ole perusteita kumota myöskään valittajien esittämien asiakirjajulkisuutta koskevien väitteiden johdosta.

13.6. SEVESO III – direktiivin soveltaminen

Valituksissa on vedottu Euroopan parlamentin ja neuvoston niin sanottuun Seveso III -direktiiviin (2012/18/EU) ja erityisesti sen maankäytön suunnittelua koskeviin säännöksiin. Valittajien mukaan direktiivistä seuraisi velvollisuus laatia asemakaava ennen TNT-tuotantolaitoksen sijoittamista alueelle. Tämä tulkinta ei vastaa direktiivin sisältöä, kansallista täytäntöönpanoa eikä viimeisintä lainsäädäntökehitystä.

Seveso III -direktiivin tavoitteena on suuronnettomuuksien ehkäiseminen sekä niiden ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvien seurausten rajoittaminen. Direktiivin 13 artiklassa jäsenvaltioilta edellytetään, että vaarallisia aineita käsittelevien laitosten sijoittamisessa sekä niitä ympäröivän maankäytön suunnittelussa huolehditaan riittävistä suojaetäisyyksistä ja turvallisuusnäkökohtien

huomioon ottamisesta. Direktiivi ei kuitenkaan edellytä, että nämä tavoitteet toteutetaan nimenomaan asemakaavoituksella.

Direktiivi jättää jäsenvaltioille harkintavaltaa sen suhteen, millä kansallisilla menettelyillä suuronnettomuusvaarojen huomioon ottaminen toteutetaan. Olennaista on lopputulos eli se, että turvallisuusvaatimukset, suojaetäisyydet sekä suuronnettomuusriskit arvioidaan asianmukaisesti osana päätöksentekoa. Direktiivistä ei johdu velvollisuutta ratkaista asiaa yksinomaan kaavoituksen kautta.

Suomessa Seveso III -direktiivin vaatimukset on pantu täytäntöön useiden eri säädösten kautta, erityisesti kemikaaliturvallisuuslainsäädännössä sekä maankäyttöä ja rakentamista koskevassa sääntelyssä. Rakentamislain 21.4.2026 voimaan tullut uudistus osoittaa nimenomaisesti, että lainsäätäjä on katsonut maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen olevan mahdollista ratkaista erityisessä sijoittamislupamenettelyssä ilman asemakaavaa. Hallituksen esityksen mukaan uuden sääntelyn tarkoituksena oli mahdollistaa kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta välttämättömien hankkeiden toteuttaminen myös sellaisilla alueilla, joilla ei ole voimassa asemakaavaa.

Samassa yhteydessä rakentamislakiin lisättiin maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskevat sijoittamisedellytykset, joissa on nimenomaisesti huomioitu suuronnettomuuksien ehkäiseminen, suojaetäisyydet, turvallisuusvaatimukset sekä ympäröivän maankäytön yhteensovittaminen. Turvallisuusnäkökohdat eivät siten ole jääneet arvioimatta sen vuoksi, ettei hanketta ole ratkaistu asemakaavalla.

Valittajien väite siitä, että suojaetäisyyksien toteutuminen voitaisiin varmistaa ainoastaan asemakaavoituksella, ei myöskään saa tukea voimassa olevasta lainsäädännöstä. Hankkeen sijoittamislupaharkinnan yhteydessä on arvioitu suoja- ja vaikutusalueet sekä niiden suhde ympäröivään maankäyttöön. Lisäksi kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupamenettelyssä arvioidaan erikseen laitoksen turvallisuus, riskienhallinta, tekniset ratkaisut ja lopulliset turvallisuusetäisyydet. Turvallisuusvaatimusten toteutuminen ei siten riipu asemakaavan olemassaolosta.

Valituksissa on viitattu myös ympäristöministeriön aikaisempiin ohjeisiin, joissa Seveso-laitosten sijoittamisen on katsottu tapahtuvan pääsääntöisesti asemakaavan perusteella. Kyseiset ohjeet eivät kuitenkaan ole oikeudellisesti sitovia normeja. Lisäksi ne on laadittu ennen rakentamislakiin vuonna 2026 lisättyä maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevaa erityissääntelyä. Ohjeita ei siten voida pitää ratkaisevina arvioitaessa nyt käsiteltävän hankkeen lainmukaisuutta.

Myöskään Seveso III -direktiivin 15 artiklaa koskevat väitteet eivät anna aihetta arvioida asiaa toisin. Yleisön osallistumismahdollisuudet on turvattu rakentamislain mukaisessa sijoittamislupamenettelyssä sekä myöhemmissä hankkeeseen liittyvissä lupamenettelyissä. Valituksenalaisen päätöksen oikeusvaikutuksia arvioidaan päätöshetkellä eikä mahdollisten tulevien Tukes-ratkaisujen perusteella. Direktiivin tavoitteet tiedonsaannin ja osallistumisen osalta on siten otettu kansallisessa järjestelmässä asianmukaisesti huomioon.

Valittajien tulkinta Seveso III -direktiivin 13 ja 15 artikloista on virheellinen. Direktiivi edellyttää, että suuronnettomuusriskit, turvallisuusnäkökohdat ja ympäröivä maankäyttö otetaan huomioon päätöksenteossa sekä että yleisölle varataan mahdollisuus osallistua asian käsittelyyn. Direktiivi ei kuitenkaan edellytä, että kaikki turvallisuusarvioinnit, seurausanalyysit tai kemikaaliturvallisuusluvan myöntämisedellytykset ratkaistaisiin jo rakentamislain mukaisessa sijoittamislupamenettelyssä.

Sijoittamislupaharkinnassa on arvioitu hankkeen soveltuvuutta sijoituspaikalleen rakentamislain 46 b §:n mukaisesti käytettävissä olleiden selvitysten, vaikutusarviointien ja viranomaislausuntojen perusteella. Kemikaalionnettomuuksiin liittyvä yksityiskohtainen turvallisuusharkinta kuuluu puolestaan kemikaaliturvallisuuslain mukaiseen lupamenettelyyn, mikä vastaa lainsäädännössä säädettyä viranomaisten toimivallan ja lupamenettelyjen työnjakoa.

Yleisölle on lisäksi varattu mahdollisuus tutustua hanketta koskevaan aineistoon ja esittää siitä muistutuksia ennen asian ratkaisemista. Seveso III -direktiivin 13 ja 15 artikloista ei siten seuraa, että sijoittamislupapäätös olisi tehty puutteellisin tiedoin tai direktiivin vastaisesti.

Edellä esitetyin perustein Seveso III -direktiivistä ei seuraa velvollisuutta laatia asemakaavaa TNT-tuotantolaitosta varten. Direktiivin edellyttämät turvallisuus-, suojaetäisyys- ja riskienhallintavaatimukset voidaan ja ne tulee arvioida kansallisen lainsäädännön mukaisissa sijoittamis-, kemikaaliturvallisuus- ja muissa lupamenettelyissä. Rakentamislain vuonna 2026 voimaan tullut erityissääntely perustuu juuri tähän lähtökohtaan. Näin ollen asemakaavan puuttuminen ei muodosta estettä sijoittamisluvan myöntämiselle eikä tee valituksenalaisesta päätöksestä lainvastaista.

13.7. Rakentamislupa

Valittajat ovat vedonneet siihen, että hankkeessa on ryhdytty rakennustöihin ennen sijoittamisluvan lainvoimaisuutta. Tämä seikka ei kuitenkaan osoita valituksenalaisen sijoittamislupapäätöksen olevan lainvastainen.

Rakentamisen aloittaminen ei ole tapahtunut ilman viranomaisen lupaa, vaan sijoittamisluvan ja siihen liitännäisten toteuttamislupien täytäntöönpano on sallittu toimivaltaisen viranomaisen erillisellä

päätöksellä vakuutta vastaan. Rakennustöitä on siten tehty nimenomaan rakentamislainsäädännön mahdollistaman täytäntöönpanomenettelyn perusteella eikä siitä huolimatta.

Keväällä 2026 voimaan tulleessa maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevassa sääntelyssä lainsäätäjä on korostanut kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamisedellytysten turvaamista. Täytäntöönpanomahdollisuus vakuutta vastaan on osa tätä sääntelykokonaisuutta, jonka tarkoituksena on estää yhteiskunnan kannalta merkittävien hankkeiden tarpeeton viivästyminen muutoksenhaun aikana.

Hankkeelle on sijoittamisluvan myöntämisen jälkeen myönnetty kolme erillistä toteuttamislupaa. Toteuttamisluvat ovat itsenäisiä hallintopäätöksiä, joiden perusteella rakennustöiden aloittaminen on erikseen arvioitu ja hyväksytty. Toteuttamislupien myöntäminen sekä niihin liittyvät myönnetyt aloittamisoikeudet vakuutta vastaan eivät muuta nyt valituksen kohteena olevan sijoittamisluvan sisältöä eivätkä vaikuta sen lainmukaisuuden arviointiin.

Aloittamisoikeuden myöntäminen ei myöskään merkitse sitä, että sijoittamislupapäätöksen lainmukaisuus olisi ennakolta ratkaistu tai että valittajien muutoksenhakuoikeus olisi menettänyt merkityksensä. Hallinto-oikeus arvioi sijoittamisluvan lainmukaisuuden itsenäisesti riippumatta siitä, että rakentamisen aloittaminen on sallittu vakuutta vastaan.

Näin ollen toteuttamislupien myöntämiseen tai aloittamisoikeuteen liittyvät väitteet eivät osoita sijoittamislupapäätöksessä tapahtunutta virhettä eivätkä muodosta perustetta päätöksen kumoamiselle.

13.7.1. Aloittamisoikeus vakuutta vastaan

Valituksissa on vaadittu, että hallinto-oikeus kieltäisi sijoittamislupapäätöksen täytäntöönpanon siihen saakka, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Porin kaupunki katsoo, ettei vaatimukselle ole esitetty sellaisia oikeudellisia tai tosiseikallisia perusteita, joiden nojalla täytäntöönpano tulisi keskeyttää.

Valituksen kohteena oleva päätös koskee rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta. Lupaharkinnan yhteydessä on arvioitu hankkeen sijoittumisen edellytykset rakentamislain mukaisesti, ja päätös perustuu laajaan selvitysaineistoon, vaikutusten arviointiin sekä asiassa hankittuihin viranomaislausuntoihin. Asiassa ei ole osoitettu sellaisia päätöksen ilmeiseen lainvastaisuuteen viittaavia seikkoja, jotka antaisivat aiheen täytäntöönpanon keskeyttämiseen.

Valittajat eivät ole myöskään esittäneet selvitystä siitä, että päätöksen täytäntöönpano aiheuttaisi heille henkilökohtaisesti sellaista välitöntä ja korjaamatonta haittaa, jota ei voitaisi myöhemmässä vaiheessa ottaa huomioon asian lopullisessa ratkaisussa. Valituksissa esitetyt väitteet liittyvät pääosin hankkeen yleisiin vaikutuksiin, turvallisuuteen, ympäristöön ja maankäyttöön, joista merkittävä osa arvioidaan lisäksi erillisissä lupa- ja valvontamenettelyissä.

Asiassa on lisäksi huomattava, että hankkeelle myönnettyihin toteuttamislupiin on liitetty vakuutta vastaan rakentamislain 78 §:n mukainen aloittamisoikeus. Rakentamislain mukaan rakentaminen voidaan aloittaa ennen rakentamisluvan lainvoimaisuutta (sijoittamislupa + toteuttamislupa = rakentamislupa), mikäli aloittamisoikeuden myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä päätöksen täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Rakentamisen aloittaminen perustuu siten toimivaltaisen viranomaisen tekemään aloittamisoikeutta koskevaan ratkaisuun eikä hanketoimijan omaan arvioon tai menettelyyn.

Aloittamisoikeuden myöntämisen edellytykset, mukaan lukien se, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, on arvioitu erikseen ennen rakennustöiden aloittamista. Lisäksi luvanhakija on asettanut rakentamislain 78 §:ssä tarkoitetun vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, joita luvan kumoaminen tai muuttaminen voisi aiheuttaa. Vakuudella turvataan tarvittaessa myös rakennuspaikan ennallistamiseen liittyvät toimenpiteet siltä osin kuin ne voivat tulla kysymykseen myöhemmän muutoksenhaun johdosta. Näin ollen lainsäädäntö sisältää nimenomaiset mekanismit muutoksenhakijoiden oikeussuojan turvaamiseksi myös tilanteissa, joissa rakentaminen aloitetaan ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta.

Lisäksi rakentamislakiin keväällä 2026 lisätty maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskeva sääntely ilmentää lainsäätäjän nimenomaista tavoitetta turvata kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden kannalta merkittävien hankkeiden tehokas eteneminen. Lakimuutoksen taustalla on ollut tarve varmistaa, etteivät yhteiskunnan kannalta kriittiset hankkeet viivästy tarpeettomasti muutoksenhakuprosessien vuoksi.

Hankkeella on merkittävä yhteys Suomen puolustuskykyyn, huoltovarmuuteen ja puolustusteollisen tuotantokapasiteetin kehittämiseen. Hankkeen toteuttamisen viivästyminen aiheuttaisi huomattavaa haittaa sekä hankkeen toteuttajalle että niille yleisen edun näkökohdille, joiden turvaamiseksi rakentamislakiin lisättiin maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat erityissäännökset. Valittajat eivät sen sijaan ole osoittaneet sellaista vastakkaista yksityistä tai ympäristöllistä intressiä, jonka vuoksi täytäntöönpanon keskeyttäminen olisi tässä tilanteessa välttämätöntä.

Vaikka hallinto-oikeudella on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:n nojalla toimivalta antaa täytäntöönpanoa koskevia väliaikaisia määräyksiä, niiden antaminen edellyttää tapauskohtaista

harkintaa, jossa otetaan huomioon sekä muutoksenhakijoiden oikeussuojan tarve että päätöksen täytäntöönpanoa puoltavat julkiset ja yksityiset intressit. Tässä asiassa valittajat eivät ole osoittaneet sellaisia olosuhteita, joiden perusteella väliaikainen määräys olisi tarpeen heidän oikeussuojansa turvaamiseksi. Sen sijaan hankkeen toteuttamisen viivästymisellä olisi huomattava vaikutus niihin huoltovarmuus-, turvallisuus- ja maanpuolustusintresseihin, joiden edistämiseksi maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskeva sääntely on säädetty.

Asiassa on lisäksi merkitystä sillä, että rakentamislaki sisältää nimenomaisen sääntelyn rakentamista koskevien lupapäätösten täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Rakentamislain 78 §:ssä säädetään aloittamisoikeudesta vakuutta vastaan sekä niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä rakentaminen voidaan aloittaa ennen päätöksen lainvoimaisuutta. Aloittamisoikeutta myönnettäessä on nimenomaisesti arvioitava muun ohella sitä, tekeekö päätöksen täytäntöönpano muutoksenhaun hyödyttömäksi. Lainsäätäjä on siten rakentamislain erityissääntelyssä jo ottanut kantaa siihen, millä edellytyksillä rakentamishanke voi edetä muutoksenhausta huolimatta.

Porin kaupunki katsoo, että asiassa painavat yleiseen etuun liittyvät perusteet puoltavat hankkeen etenemistä muutoksenhausta huolimatta. Kun otetaan huomioon hankkeen maanpuolustuksellinen merkitys, päätöksen perustana oleva selvitysaineisto, hankkeelle myöhemmin myönnetyt toteuttamisluvat sekä rakentamisen aloittaminen lain mukaisesti vakuutta vastaan, ei täytäntöönpanon kieltämiselle ole esitetty riittäviä perusteita.

Näillä perusteilla Porin kaupunki vaatii, että hallinto-oikeus hylkää valittajien vaatimuksen sijoittamislupapäätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä.

14. Lupaharkinta on perustunut rakentamislain mukaisiin sijoittamisedellytyksiin

Valittajat ovat viitanneet hankkeen maanpuolustukselliseen merkitykseen, Puolustusvoimien hankintasopimukseen, valtion omistaman sijoitusyhtiön osallistumiseen hankkeeseen sekä maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevaan erityissääntelyyn. Nämä seikat eivät kuitenkaan osoita, että sijoittamislupapäätös olisi perustunut muihin kuin rakentamislaissa säädettyihin edellytyksiin.

Rakentamislain 43 c §:n mukaisen menettelyn tarkoituksena on mahdollistaa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisedellytysten arvioiminen myös tilanteissa, joissa alueella ei ole asemakaavaa tai rakentamista suoraan ohjaavaa yleiskaavaa. Säännös ei poista eikä lievennä rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjä aineellisia sijoittamisedellytyksiä, vaan ne on tutkittava jokaisessa asiassa erikseen. Myös nyt käsiteltävässä asiassa sijoittamislupaa on arvioitu nimenomaan rakentamislain mukaisia sijoittamisedellytyksiä vasten.

Pelkästään se, että valtio pitää hanketta huoltovarmuuden, turvallisuuden tai maanpuolustuksen kannalta tärkeänä, ei osoita lupaharkinnan olleen epäitsenäistä tai puolueellista. Lainsäätäjä on nimenomaisesti säätänyt maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevan erityismenettelyn ja samalla katsonut, että tällaisille hankkeille voi olla erityinen yhteiskunnallinen tarve. Tämän lainmukaisen tavoitteen huomioon ottaminen lupamenettelyssä ei merkitse sitä, että yksittäisen hankkeen sijoittamisedellytyksiä koskeva harkinta olisi jäänyt tekemättä.

Valittajat eivät myöskään ole esittäneet konkreettista selvitystä siitä, että Porin kaupunki olisi perustanut ratkaisunsa Puolustusvoimien hankintapäätökseen, valtion tekemiin sijoituksiin, hankkeen rahoitukseen tai muihin rakentamislain ulkopuolisiin seikkoihin. Se, että hankkeella on merkittävä yhteiskunnallinen tausta tai että valtio on sitoutunut hankkeen edistämiseen, ei muodosta näyttöä siitä, että toimivaltainen lupaviranomainen olisi laiminlyönyt sille kuuluvan itsenäisen harkinnan.

Päinvastoin sijoittamislupapäätöksessä on arvioitu rakentamislain 46 b §:ssä säädettyjä edellytyksiä käytettävissä olleiden selvitysten, vaikutusarviointien sekä viranomaislausuntojen perusteella. Päätöksen perusteluista ilmenee, mihin selvityksiin ja arvioihin ratkaisu perustuu. Valittajat ovat eri mieltä arvioinnin lopputuloksesta, mutta tämä ei osoita harkintavallan käyttämistä muuhun kuin lain mukaiseen tarkoitukseen eikä hallintolain 6 §:ssä tarkoitettujen tarkoitussidonnaisuus-, puolueettomuus- tai yhdenvertaisuusperiaatteiden rikkomista.

Valittajien esittämät väitteet jäävät siten oletuksen varaan siitä, että hankkeen maanpuolustuksellinen merkitys, valtion hankintasopimus tai hankkeeseen liittyvät investoinnit olisivat tosiasiallisesti syrjäyttäneet rakentamislain mukaisen sijoittamisharkinnan. Asiassa ei kuitenkaan ole esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella tällaiseen johtopäätökseen voitaisiin päätyä.

15. Yhteenveto

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan 26.6.2026 (§ 86) myöntämä sijoittamislupa on myönnetty rakentamislain mukaisesti ja toimivaltaisen viranomaisen toimivallan puitteissa. Päätös perustuu rakentamislain 43 c §:ään, joka tuli voimaan 21.4.2026 osana maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevaa lainsäädäntöuudistusta. Lupaharkinnassa on arvioitu rakentamislain mukaiset sijoittamisen edellytykset ja todettu niiden täyttyvän.

Päätöksenteon perustana on ollut laaja selvitysaineisto, hankkeesta laaditut vaikutusarvioinnit, viranomaislausunnot sekä muut asian ratkaisemisen kannalta tarpeelliset selvitykset. Asiassa on arvioitu hankkeen vaikutuksia muun muassa maankäyttöön, ympäristöön, liikennejärjestelyihin, turvallisuuteen, luonnonolosuhteisiin, suoja-alueisiin sekä ympäröiviin kiinteistöihin rakentamislain edellyttämällä tavalla. Lisäksi hankkeen maanpuolustuksellinen merkitys, huoltovarmuutta vahvistava

vaikutus sekä puolustusteollisuuteen liittyvät näkökohdat on huomioitu rakentamislain 43 c §:n mukaisessa kokonaisharkinnassa.

Asiassa on noudatettu rakentamislain, hallintolain ja julkisuuslain säännöksiä sekä hyvän hallinnon periaatteita. Hakemuksesta on tiedotettu rakentamislain 63 b §:n mukaisesti, osallisille on varattu mahdollisuus tulla kuulluiksi ja esittää mielipiteensä, ja asian ratkaisemiseksi tarpeelliset viranomaislausunnot on hankittu. Myös hankkeen luontovaikutukset, Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset sekä muut ympäristövaikutukset on selvitetty asianmukaisesti.

Valittajat eivät ole osoittaneet, että päätös olisi syntynyt virheellisessä järjestyksessä, että päätöksen tehnyt viranomainen olisi ylittänyt toimivaltansa tai että päätös olisi muutoin lainvastainen. Merkittävä osa valituksissa esitetyistä väitteistä kohdistuu sellaisiin kysymyksiin, jotka on jo ratkaistu toimivaltaisten viranomaisten lainvoimaisilla päätöksillä tai jotka kuuluvat myöhempien kemikaaliturvallisuus-, ympäristö- tai muiden lupamenettelyjen arvioitaviksi.

Porin kaupunki katsoo, että valittajilta puuttuu rakentamislain 179 b §:ssä tarkoitettu valitusoikeus. Tämän vuoksi valitukset tulee ensisijaisesti jättää tutkimatta hallintoprosessilain 81 §:n nojalla.

Mikäli hallinto-oikeus kuitenkin katsoo, että valittajilla on asiassa valitusoikeus, tulee valitukset joka tapauksessa hylätä kokonaisuudessaan perusteettomina, koska valituksenalainen päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutoinkaan lainvastainen.

16. Liitteet

1. Porin kaupungin lausunnon saate